Selma Lagerlöf

JERUSALEM

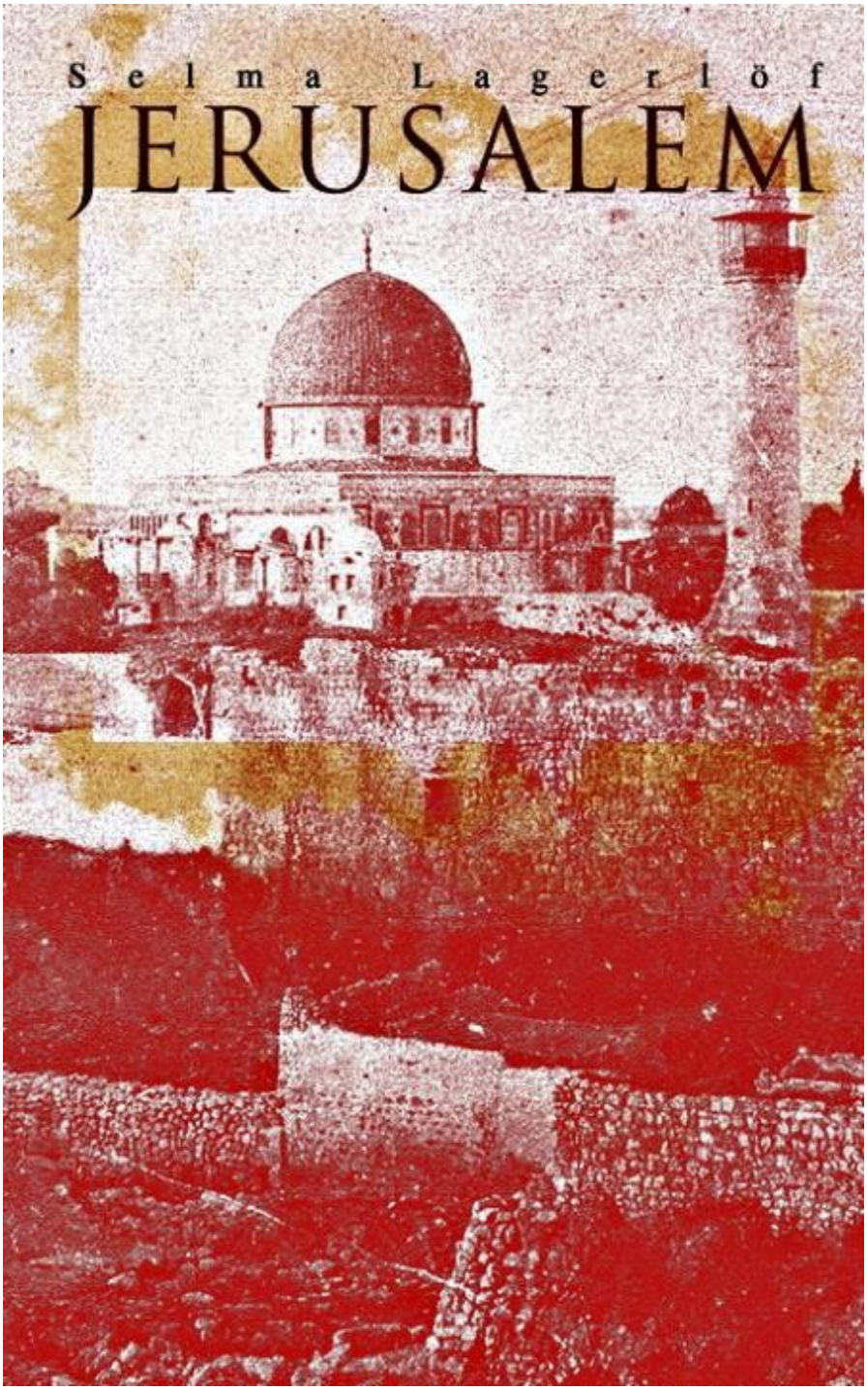

Selma Lagerlöf

IERUSALIM

PREMIUL NOBEL PENTRU LITERATURĂ 1909

Volum ilustrat cu 44 de litografii reproduse din ediţia ‘PROSCHINITAR”, Bucureşti, 1852,
Tipografia lui Anton Pann
Ediţie îngrijită şi traducere prelucrată de Florin Rotaru
Bibliografie selectivă de Ortansa Enăşescu

EDITURA “BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR”
1998

Selma

LAGERLÖF

IERUSALIM

La Ingmarsgard

INGMAR INGMARSSON

Un om tânăr, într-o dimineaţă de vară, îşi ară ogorul. Căldura soarelui e dulce şi iarba umezită de rouă. Caii alergau sprinteni în aerul proaspăt al zorilor,, trăgând plugul, de parcă ar fi fost o Mersul lor neobişnuit de sălbatic îl silea pe omul de la coarnele plugului aproape să alerge, ca să le ţină pasul. Pământul răscolit şi reavăn, negru-cafeniu, strălucea de umezeală şi fecunditate, iar tânărul se bucura că va putea semăna curând secară. „La ce bun îmi fac atâta inimă rea şi mă necăjesc că e greu de trăit. La urma urmelor, nu-ţi trebuie decât soare bun şi ploaie la timp, ca să fii fericit ca un prunc". În curând, valea aceasta largă şi cuprinzătoare, va fi străbătută de o întindere galbenă cu holde de secară, de verdele unei tarlale cu trifoi, de ogoare cu cartofi şi va fi smălţuită cu pete învolte de in peste care alunecă şiraguri de fluturi. În mijlocul văii, se ridică o fermă impunătoare şi veche, împodobită cu un conac mare încondeiat cu linii roşii, având de jur-împrejur locuinţele servitorilor vopsite într-un gri-cenuşiu. Doi peri sfrijiţi îşi urcă vârfurile până în streaşină casei, străjuită în faţă de câţiva mesteceni tineri. În spatele curţii se odihneau nişte butuci de pomi bătrâni, iar în dosul hambarelor câteva stoguri mari de fân.
Priveliştea acestui conac gospodăresc aşezat în mijlocul şesurilor, îţi făcea plăcere şi te bucura asemeni vederii unei corăbii cu pânze ce s-ar ridica maiestoasă pe întinderea mării. „Am gospodărie sănătoasă”, gândea plugarul. Casa era îndestulată şi curată, cu odăi spaţioase şi grajd bun pentru vite, cai sprinteni şi slugi credincioase. „Sunt atât de bogat că n-aş putea sărăci vreodată”. „De altfel, nici nu mi-e dor de sărăcie”, îşi răspunse el gândurilor sale. „Sunt mulţumit să ştiu că sunt un om de treabă, cum a fost şi bunicul şi părintele meu. Am făcut rău că m-am înfundat în gânduri”, îşi spuse el

„Uite mi-a pierit bucuria. Dar vezi, când stai să te gândeşti, pe vremea când trăia tatăl meu, toţi ţăranii îl imitau şi tot ce făcea el era sfânt pentru ei. în dimineaţa, în care începea el să adune recolta, începeau şi ei, în ziua când noi băgăm plugul în ogor, aici la Ingmarsgard, în aceeaşi zi porneau şi ei la lucru. Ori, acum, iată, eu sunt la arat de câteva ceasuri şi nu se arată nici un picior de om. Cred, totuşi, că eu îngrijesc de ferma mea cum nici unul din fiii Ingmarilor n-ar fi îngrijit-o. Eu am obţinut fân mai mult faţă de ce ar fi putut obţine tatăl meu şi am astupat toate băltoacele ce nămoleau câmpul nostru. Şi apoi, un lucru este sigur: pădurea este acum mai îngrijită decât era sub tatăl meu. Pe vremea bunicului şi a tatălui meu se spunea că Ingmarii sălăşluiesc de atâta vreme pe aici, că ştiu ce place inimii bunului Dumnezeu şi se străduiesc să facă întocmai. Erau fruntea enoriaşilor. Ingmarilor le revenea sarcina să aleagă parohul şi paracliserul, ei hotărau când trebuie curăţat şi îndrumat cursul râului, precum şi în ce loc trebuia clădită şcoala cea nouă. Pe mine însă nu mă întreabă nimeni ce gândesc, iar eu nu hotărăsc asupra niciunui lucru", în aerul limpede al dimineţii se suportă mai uşor grijile cele mari. „Dar la urma urmelor nici nu-mi pasă. Pot să trec cu un zâmbet peste toate. Mă tem însă că la ceea ce mi-am pus în gând, atunci, desigur că nici preotul şi nici judecătorul nu o să-mi mai întindă mâna, când ne-om vedea, duminică, în faţa bisericii. Nici nu mă vor mai alege printre epitropii bisericii".
Nicăieri nu se gândeşte mai bine ca în urma plugului. Tragi brazda în sus, apoi în jos. Eşti singur şi în jur nu-i nimic ce te-ar putea stânjeni, în afara ciorilor ce saltă pe brazdele răscolite de plug, ciugulind viermişorii albi.
Omului de lângă plug i se părea că gândurile îi vin aşa de lesne de parcă cineva de alături le-ar murmura. Şi cum niciodată nu gândea aşa de uşor şi de limpede ca astăzi, se simţi deodată tare bine şi inundat de o bucurie mare. Sfârşi prin a fi de părere că îşi face griji de pomană. La urma urmei, nu-i cerea nimeni să se arunce în vârtejul nenorocirii.
Dacă tatăl lui ar fi trăit, tânărul l-ar fi consultat, aşa cum obişnuia adeseori în împrejurări mai grele, cerându-i sfatul. Se nelinişti deodată, gândindu-se că nu-1 mai are pe bătrân alături.
„Dacă aş şti drumul către el, aş pleca imediat să-l întâlnesc. Ce ar spune marele Ingmar dacă m-ar zări venind într-o bună zi? Mi-1 închipui şezând pe un jilţ în mijlocul unui conac mare,

împrejmuit de ogoare şi lunci, de lanuri mari de grâu şi de o cireadă mare de vaci roşcate. Când voi intra în casa aceea"... Omul din spatele plugului se opreşte deodată în câmp şi râde. A fost cel mult un gând desfătător, ce i-a intrat în cap, ridicându-1 niţeluş de pe pământ, în aşa fel că se crezuse chiar în cer, alături de părinte. „Când voi intra în casa aceea", continuă el, „voi vedea băncile de-a lungul pereţilor, pline de bătrânii din sat. Toţi au părul cărunţit, sprâncenele albe, buza de jos mare şi răsfrântă şi seamănă toţi ca o picătură de apă. Văzând atâta lume, aş rămâne jenat în dosul uşii. Tata însă şade tocmai sus, în capul mesei şi de cum mă vede, spune: — „Bine ai venit, micule Ingrnar Ingmarsson“. Se scoală şi vine către mine.
—„ Aş dori mult să-ţi spun câteva cuvinte, dar aici sunt prea mulţi străini”.
—„Ah, e numai familia, răspunde tata. Toţi ţăranii aceştia venerabili au trăit la curtea strămoşească a Ingmarului, iar cel mai bătrân dintre ei descinde tocmai de pe timpul păgânilor”.
—„Da, însă aş dori să-ţi spun numai dumitale câteva vorbe”. Tata se uită în jur, chibzuieşte dacă să mă invite în odaia de primire, dar fiindcă sunt numai eu, mă pofteşte în bucătărie. Acolo, tata se aşează pe o piatră, lângă vatră, iar eu pe un butuc.
—„Frumoasă fermă aveţi aici, tată”, zic eu.
—„Da, frumoasă”, răspunde tata. „Dar la voi la Ingrnar, cum merg lucrurile?”
—„Toate-s bune”, răspund eu. „Anul trecut am căpătat 12 taleri pe o încărcătură de fân”.
—“E adevărat?, spune tata. „Doar nu ai venit aici sus, să-ţi baţi joc de mine, micule Ingrnar?”
—„Mie însă nu-mi merge tocmai strălucit. într-una trebuie să aud că: tatăl dumitale a fost deştept cum numai bunul Dumnezeu este. Pe mine însă nu mă pomeneşte nimeni”.
—„Cum, nu te-au ales încă în consiliul comunal?”, întrebă atunci bătrânul.
—„Nici în consiliul comunal, nici în comitetul şcolar”.
—„Bine dar ce rău le-ai făcut, micule Ingrnar?”
—„Ei spun că acela care vrea să gospodărească pe alţii, să arate întâi că ştie să se gospodărească pe sine”.
—„Atunci mă gândesc că“... Bătrânul închide ochii o clipă, şade puţin pe gânduri şi continuă: „trebuie să te îngrijeşti de o soţie harnică şi credincioasă”.

—„E tocmai ceea ce nu sunt în stare să fac. N-ai să găseşti un singur om în obştea noastră, un ţăran cât de sărac, care să accepte să-mi dea fiica de nevastă”.
—„Explică-mi pe îndelete cum de s-au întâmplat astea, micule Ingrnar”, spune tata şi mă învălui cu o privire blajină.
—„Ei bine tată, cu patru ani în urmă, în acelaşi an în care am preluat gospodăria fermei, i-am cerut mâna Britei din Bergskog”.
—„Ia lasă-mă să văd, locuieşte cineva din familia noastră la Bergskog”. Bătrânul pierduse puţin memoria faptelor şi a cunoştinţelor de aici, de jos, şi căuta să se reculeagă ca să-şi dea mai bine seama, despre ce este vorba.
—JX, nu, sunt oameni foarte onorabili şi cred că îţi mai aminteşti, tată, că tatăl Britei a fost deputat".
—„Da, da, dar mai bine te-ai căsători cu una din familia noastră, dintre acelea care cunosc tradiţia şi obiceiurile bătrâneşti".
—„Aici ai dreptate, tată, la asta trebuia să mă gândesc şi eu". Apoi tata şi cu mine stăm amândoi şi nu spunem nimic. Tata reîncepe: „Era plăcută la înfăţişare?"
—„Da", răspund eu, „avea părul întunecat, ochii limpezi şi trandafiri în obraji. Era şi foarte iscusită, încât şi mama se arăta mulţumită. Şi toate ar fi mers bine. Nenorocirea însă era, că ea nu mă vroia".
—„Nu prea interesează ce vrea o fată de vârsta ei“.
—„De aceea şi părinţii ei au silit-o să spună da“.
—„De unde ştii că a fost silită? Ar fi trebuit să fie bucuroasă că se căsătoreşte cu tine, un bărbat aşa de bogat, micule Ingmar Ingmarsson".
—„Ah, nu era de loc bucuroasă, însă noi am pus totul la cale, ne-am logodit, am fixat ziua nunţii şi Brita veni să locuiască la noi la fermă, pentru a ajuta mamei, căci ştii, mama începea să îmbătrânească".
—„Bine, dar toate câte le-ai spus tu până acum nu sunt atât de grave", îmi spune tata ca să mă îmbărbăteze.
—„Dar recolta a fost foarte proastă în anul acela. Cartofi nu s-au făcut şi vacile se îmbolnăviră, încât, în înţelegere cu mama hotărârăm să amânăm nunta cu un an. Gândeam că nu trebuie să ne grăbim cu nunta de vreme ce toate erau aranjate. Probabil însă că am fost cam de modă veche când am judecat astfel".

—„Dacă ai fi luat pe una din familia noastră, ar fi avut răbdare şi ar fi aşteptat".
—„Ei da, am observat că amânarea nu-i plăcuse Britei. Dar vezi, gândeam că nu aveam mijloace suficiente spre a mă putea căsători. Ştii doar, în primăvară am cheltuit cu înmormântarea, iar de banii de la bancă nu voiam să mă ating".
—„A fost foarte cuminte şi trebuia să aştepţi", spune tata.
—„Dar mă temeam că Britei n-o să-i cam placă să facă un botez înaintea nunţii".
—„Cum, dar întâi trebuie să vezi dacă te ajută punga".
—„însă, pe zi ce trecea Brita devenea mai tăcută şi mai ciudată, iar eu nu puteam înţelege ce se petrece cu ea. Credeam că îi este dor de cei de acasă, fiindcă ea întotdeauna se simţise alipită de părinţii ei. Când s-o mai obişnui cu noi, o să-i treacă, gândeam eu. După o vreme, întrebai pe mama de ce a pălit Brita şi de ce părea aşa de chinuită. Mama îmi răspunse că Brita aşteaptă un copil, iar după ce o să nască, o să revină la sentimente mai bune.
Simţeam nemulţumirea Britei pentru că amânasem cununia, dar mă temeam să vorbesc cu ea.
îţi aminteşti, tată, cum promisesem că în anul când mă voi căsători, voi vopsi conacul în roşu. Mi-au lipsit însă banii. Ei, găsesc eu bani în anul viitor, mi-am zis".
Omul mergea în urma plugului murmurând. Era atât de mult cufundat în gânduri de parcă vedea aievea pe tatăl său înaintea ochilor.
Trebuie să-i povestesc întâmplările cu amănuntul şi cât se poate de limpede, ca el să-mi poată da un sfat.
—„Aşa trecu iama şi eu mă gândeam că dacă tristeţea Britei va dăinui, am s-o trimit acasă la Bergskog. Dar era prea târziu. în mai, într-o noapte observarăm că Brita dispăruse. O căutarăm toată noaptea şi de abia în zori o găsi una din slugi".
Acum mă odihnesc puţin, fiindcă o să-mi fie greu să spun cele ce urmează. Tata însă întrebă:
—„Pentru numele lui Dumnezeu, nu cumva aţi găsit-o moartă?"
—„Nu, ea nu", spun eu şi tata aude cum tremura glasul meu.
„Născuse copilul?", întrebă tata.
—„Da", răspund eu. Şi îl gâtuise. Zăcea mort lângă ea".
—„Poate nu era în toate minţile!"
—„Ba era în toate minţile". „Făcuse toate astea ca să se răzbune, fiindcă o silisem... Dacă m-aş fi căsătorit cu ea, n-ar fi

făcut-o. Şi acum ai putea spune, că dacă n-am vrut să am copilul pe calea cinstită şi frumoasă, atunci nici nu-mi trebuie".
Tata a amuţit de durere. „Şi te-ai bucurat de naşterea copilului?", întrebă el în cele din urmă.
—„Da", răspund eu.
—„E păcat de tine, băiatule, că ţi-a fost dat să te însoţeşti cu o astfel de femeie! Şi acum e arestată, nu?"
—„Da, e la închisoare. Au condamnat-o la trei ani".
—„Şi din pricina asta nu mai vrea nimeni să-ţi dea fiica de soţie?"
—„Da, din pricina asta. De altfel, nici nu am încercat să mai cer vreuna din fete".
—„Ei! Şi de aceea n-ai nici o trecere în consiliul comunal?"
—„Da, ei găsesc că lucrurile nu ar fi trebuit să se întâmple astfel cu Brita. Spun că dacă aş fi fost un bărbat deştept şi înţelegător, aşa ca dumneata, aş fi descusut-o pe Brita să văd ce dureri îi rodeau inima".
—„Nu e tocmai aşa de lesne să te înţelegi cu o fată aşa de rea", spune tata.
Când am văzut că tata ţinea partea mea, am continuat:
—„Mi s-a mai zic că ar fi trebuit să fac în aşa fel încât să se creadă că copilul s-a născut mort".
—„Dar de ce să nu-şi primească ea pedeapsa?", spune tata.
—„Alţii mai zic că dacă erai dumneata ai fi tăcut şi ai fi silit-o să tacă şi pe servitoarea care o găsise".
—„Apoi, tu te-ai fi căsătorit cu ea?“
—„Nu, trebuia după câteva săptămâni să rup logodna şi s-o trimit acasă deoarece era vădit că nu se simţea bine la noi".
—„Da, n-ar fi fost rău să faci aşa, dar nimeni nu poate să-ţi ceară să fii atât de isteţ şi de iscusit ca un bătrân".
—„Vasăzică, găseşti că nu am făcut rău lăsând-o să intre la puşcărie?"
—„Nu, cred că şade acolo unde i se cuvine".
—„Aşadar, găseşti că n-ar trebui să fac nimic pentru ea, la toamnă, când o ieşi din închisoare?"
—„Ce să faci? Să te însori cu ea?"
—„Da, ar trebui s-o fac".
Tata mă priveşte îngândurat şi întrebă: „O iubeşti?"
—„Nu, ea a omorât dragostea din mine".
Tata închide iar ochii şi se gândeşte:
—„Vezi, tată, nu mă pot dezobişnui de gândul că eu am provocat nenorocirea".

Bătrânul şade tăcut şi nu răspunde nimic.
—„Ultima dată când am văzut-o la tribunal, era atât de nefericită încât plângea de ţi se rupea inima, din cauza copilului pierdut. Pentru mine nu a avut nici o singură vorbă rea. A luat totul asupra ei.
Multă lume plângea, chiar judecătorul avea lacrimi în ochi. I-a şi dat numai trei ani".
Tata nu scotea nici o vorbă.
—„O să-i fie tare greu, la toamnă, când o ieşi de acolo şi o să se întoarcă acasă. La Bergskog nu o să se bucure prea mult de întoarcerea ei, deoarece socot că fata i-a făcut de ruşine şi sunt dintre oameni aceia care nu se împacă cu asemenea situaţii. Şi ea va trebui să stea tot timpul în casă, doar la biserică dacă s-o arăta din când în când. O să-i fie greu în toate privinţele".
Dar tata tăcea mereu.
—„La tribunal am căutat, pe cât am putut, s-o ajut. I-am spus judecătorului că toată vina o port eu. I-am spus că o consider atât de nevinovată, încât dacă ar vrea să-şi schimbe sentimentele faţă de mine, aş fi gata s-o iau în căsătorie chiar aşa cum se găseşte. Asta am spus-o ca să-i uşurez pedeapsa. Dar, deşi mi-a scris de două ori, simt că nu şi-a schimbat sentimentele faţă de mine".
Tata continua să tacă.
—„Totuşi nu e aşa de lesne să mă însor cu ea. Nu e plăcut deloc să ştii că stăpâna casei şi-a averii tale nu prea este respectată de slugile din curte. Nici mamei nu o să-i placă. Nu o să putem primi niciodată musafiri, nu o să putem merge nici la nunţi, nici la înmormântări".
Tata stătea mai departe îngândurat.
—„Cred că m-am purtat omeneşte cu ea, deşi noi, aceştia din Ingmar suntem obişnuiţi să trăim în bună înţelegere cu Dumnezeu.
Desigur că Lui i-ar fi plăcut cinstea ce i-o făcusem unei asasine, tot aşa cum nici sătenii nu găseau îndrituită comportarea asta".
Tata tace. Atunci plânsul mi se urcă în gâtlej şi îi spun:
„Vezi, sunt un băiat tânăr şi aş pierde mult în ochii tuturor dacă ne-am căsători. Ei găsesc că nu m-am purtat frumos cu ea până acum, iar dacă m-aş însura cu ea, tot eu aş fi acela care ar trage ponosul".
Dar tata e neînduplecat. Nu-1 poţi face să scoată o vorbă.

„Şi atunci mă gândesc că noi, Ingmarii, care totdeauna am urmat calea înţeleaptă a Domnului, n-ar trebui să ne neliniştim de ce spun oamenii".
Atunci bătrânul ridică ochii şi spune:
—„E o întrebare grea, Ingmar. Să intru să mă mai consult cu ceilalţi".
Tata intră în casa aceea minunată, iar eu am rămas locului. Aştept, dar tata nu mai vine. în cele din urmă, după câteva ceasuri, pierzându-mi răbdarea am intrat la tata.
—‚Ai răbdare şi aşteaptă, micule Ingmar", îmi spune tata. „E o întrebare tare grea".
Şi toţi bătrânii de acolo stau cu ochii închişi, meditând, iar eu aştept, aştept, aştept..."

II.

Tânărul mergea zâmbind în urma plugului domolit. Caii obosiseră. Ajuns în marginea ogorului, opri caii şi stătu locului. Se îngândurase de tot.
„E curios. De câte ori ceri sfatul cuiva te luminezi singur înainte de a căpăta răspunsul. Ceea ce ţi s-a părut trei ani de zile încurcat, ţi se limpezeşte deodată, minunat. La urma urmei, cum o vrea Dumnezeu..."
Ingmar Ingmarsson nu era totuşi singur pe câmp. în acest ceas timpuriu de dimineaţă, pe drumul care şerpuia printre coline, venea un bătrân. Nu era greu să-i ghiceşti meseria după uneltele de zugrav ce-i atârnau în spate, iar din creştet până în tălpi era mânjit de vopsea roşie. îşi căuta de lucru umblând de colo până colo. în cele din urmă, se opri pe o moviliţă şi zări deodată conacul Ingmarilor, impunător, ce răsărea în mijlocul văii. „Doamne", exclamă el tare şi rămase locului, bucuros. E o casă care n-a fost zugrăvită din secolul trecut. E neagră de veche ce e. Şi căsuţele ce se grămădesc lângă ea... Aici am de lucru până la toamnă".
Mai făcu câţiva paşi şi dete peste ţăranul care ara.
„A, iată şi un om de pe aici, care cunoaşte desigur locurile. El o să-mi dea toate relaţiile de care am nevoie".
Părăsi drumul, îndreptându-se către ogorul unde era Ingmar şi-l întrebă a cui era curtea mare ce se zărea acolo, în vale, şi dacă l-ar lăsa cumva proprietarii să o zugrăvească.
Ingmar Ingmarsson tresări şi se uită înmărmurit la omul care-i sta în faţă de parcă ar fi fost o stafie. îşi aminti clar că, ori de

câte ori îi spusese cineva bătrânului Ingmar să mai schimbe zugrăveala urâtă a faţadei conacului, acesta răspundea mereu la fel: asta am s-o fac în anul când s-o însura Ingmar.
Zugravul mai întrebă odată şi încă odată. Ingmar însă sta tăcut de parcă n-ar fi înţeles o vorbă. Gândi: „Am terminat oare cu răspunsul acolo în cer? Nu cumva este bătrânul ăsta o solie din partea tatei? Nu cumva a hotărât tata să mă însor în anul ăsta?“ Fu deodată aşa de copleşit de gândul ăsta, încât promise bătrânului că îi va da de lucru.
Pomi mişcat şi aproape fericit în urma plugului. „Ai să vezi, o să meargă toate bine acum, când eşti convins că e voia tatei la mijloc", îşi spuse el.
Câteva săptămâni mai târziu Ingmar sta în curte şi îşi lustruia căruţa. Era indispus şi treaba mergea încet. „Dacă aş fi eu bunul Dumnezeu, atunci aş face în aşa fel ca atunci când un om a luat o hotărâre, aceasta să i se împlinească. N-aş lăsa oamenilor răgaz de a se gândi şi a se răzgândi, împiedicându-se de tot ce le stă în cale".
Auzi pe drum huruitul unei trăsuri şi în aceeaşi clipă recunoscu calul şi trăsura.
—„Vine deputatul din Bergskog", strigă el înspre bucătărie, unde se afla maică-sa. în aceeaşi clipă o auzi azvârlind lemne pe foc şi maşina de râşnit cafea intră în funcţiune. Deputatul trecu pragul porţii şi intră cu trăsura în curte, însă nu cobori.
—„Nu, mulţumesc, nu doresc să intru", zise el. „Voiam numai să schimb cu tine câteva cuvinte, tinere Ingmar. N-am prea mult timp, mă duceam tocmai la primărie".
—„Mama a şi făcut cafeaua".
—„Mulţumesc, dar timpul meu e măsurat".
—„E mult de când n-a mai dat pe la noi domnul deputat", zise Ingmar.
Maică-sa apăru în pragul uşii şi întări şi ea invitaţia:
—„Domnul deputat, doar nu o să plece înainte de a fi gustat o ceşcuţă de cafea".
Ingmar deschise portiera trăsurii şi deputatul cobori: „Mă rog, atunci când invitaţia o face chiar mama Marta, trebuie să mă supun". Era un om mare şi frumos, cu mişcări încete, dintr-o cu totul altă rasă decât aceea a lui Ingmar şi a mamei sale, care arătau urâţi, cu feţele somnoroase şi trupurile greoaie. Cu toate acestea Ingmarii erau foarte stimaţi de către deputat şi ar fi schimbat bucuros situaţia lui strălucită cu bunăstarea acestor ţărani chiaburi. În convorbirile cu fiică-sa luase

totdeauna parte Ingmarilor şi acum se simţea măgulit de primirea prietenoasă ce i se făcea.
Bătrâna intră în cameră aducând pe tavă ceaşca cu cafea.
După aceea, în scurt timp, el îşi anunţă scopul vizitei.
„Doream" spuse el, făcând un efort, „doream să vă comunicăm şi Dumneavoastră hotărârile ce le-am luat în privinţa Britei".
Tava din mâna bătrânei începu să tremure, auzindu-se clinchetul linguriţei. Se lăsă o tăcere grea.
—„Ne-am gândit că cel mai bun lucru ar fi să o trimitem pe Brita în America".
Apoi, se aşternu aceeaşi tăcere grea. Oftă.
—„I-am şi luat biletul de vapor".
—„Dar vine întâi acasă, nu?"
—„Ce să facă acasă?"
Ingmar tăcu. Pleoapele îi erau aproape închise. Stătea tăcut de parcă dormea. în locul lui, bătrâna Marta începu să întrebe: „Bine, dar nu-i trebuie haine?"
—„E totul aranjat. La negustorul Lofberg, cel de la care târguim regulat, aşteaptă o ladă plină".
—„Cum, dar mama ei nu vrea s-o mai vadă?"
—„Ba da, ea doreşte s-o vadă, dar părerea mea este că-i mai bine să nu se întâlnească".
—„Poate că e mai bine aşa!"
—„La Lofberg o aşteaptă biletul de vapor şi banii. Astfel are tot ce-i trebuie".
—„Am fost de părere să-i aduc la cunoştinţă şi lui Ingmar toate acestea pentru ca să-i iasă din cap întreaga poveste".
Acum tăcea şi bătrâna. Fişiul îi alunecase de pe cap şi rămase cu ochii aţintiţi în şorţ.
—„Acum Ingmar ar trebui să se însoare din nou", spuse deputatul. „Maica Marta are nevoie de ajutor şi ar trebui să-i îndulceşti bătrâneţile".
Deputatul amuţise şi se gândea: „oare, înţeleg ei ce le spun eu?” în cele din urmă adăugă: „Şi eu şi nevastă-mea am vrea să facem totul cum e mai bine".
Ingmar fu cuprins de o mare bucurie. Aşadar, Brita o să plece în America. Nu mai e silit s-o ia în căsătorie. Nici n-ar fi fost nimerit ca o asasina să devină stăpâna moşiei Ingmarilor.
Stătea tăcut fiindcă îşi dădea seama că nu era frumos să-şi arate bucuria.
Deputatul nu mai vorbea nici el, înţelegând că trebuia să dea Ingmarilor un răgaz ca să chibzuiască.

în cele din urmă bătrâna se auzi vorbind: „Ei, acum Brita şi-a ispăşit pedeapsa. E rândul nostru să ne dăm tainul". Voia să spună că dacă părinţii fetei au vreo pretenţie, ei nu se dau în lături. Ingmar însă tălmăci altfel vorbele mamei sale, tresări şi i se păru că se deşteaptă dintr-un somn.
„Ce va zice tata când am să-i povestesc toată întâmplarea asta?"
Ingmar se ridică, turnă cognac în cafea şi spuse: „Domnule deputat, vă mulţumim că ne-aţi făcut plăcerea să ne vizitaţi".
Toată dimineaţa Ingmar curăţase mestecenii din faţa casei şi apoi încercase să-i încovoaie unul peste altul în forma unui arc de triumf. Pomii însă se lăsau anevoie îndoiţi şi deodată se îndreptară ca lumânările, în sus.
—„Ce faci aici, Ingmar?", îl întrebă maică-sa.
—„Găsesc că n-ar fi rău să mai crească puţin şi aşa”.
După amiază slugile s-au dus să se culce. Ingmar sta culcat în odaia de primire. Numai stăpâna casei nu dormea.
Uşa de la antreu se deschise încetişor şi în cameră păşi o femeie cu două cobiliţe pe umeri. Dădu încet bună ziua, se aşeză pe un scaun lângă uşă şi fără să spună o vorbă dezveli coşurile. Unul era plin cu chifle şi covrigi, celălalt cu pâine proaspătă şi strălucitoare. Stăpâna casei îşi alese cele necesare din coşuri. Deşi era strânsă la mână, la chiflele dulci pentru cafea nu putea renunţa. În timp ce îşi alegea pâiniţele, căuta să lege o vorbă cu vânzătoarea care, făcând naveta de la o casă la alta, ştia multe.
—„Eşti o femeie înţeleaptă şi pe care te poţi bizui, Kaisa".
—„Dacă aş fi altfel şi n-aş şti să ascund tot ce îmi aud urechile, desigur că din pricina mea, mulţi s-ar lua de păr".
—„Câteodată, însă, taci prea mult, Kaisa".
Bătrâna o privi câteva clipe şi înţelegând la ce făcea aluzie, spuse: „Da, Dumnezeu să mă ierte", şi ochii i se umplură de lacrimi.
—‚Am vorbit cu doamna deputat din Bergskog, dar n-am îndrăznit să vă spun".
—Aşadar ai vorbit cu doamna deputat?"
Ingmar se trezi din somn şi auzi cum se deschide uşa de la odaia cea mare. Dar nu intră nimeni. Somnoros cum era, nu-şi dădu seama dacă uşa se deschisese de la sine sau dacă intrase cineva. Rămase culcat şi auzi tot ce se discuta în cealaltă cameră.

—„Spune-mi, Kaisa, cum aţi ajuns la concluzia că Brita nu l-a iubit pe Ingmar".
—„O, încă de la început spunea lumea că părinţii au silit-o să-l ia".
—„Spune deschis tot ce vrei, nu trebuie să-mi faci complimente, vreau să ştiu numai adevărul".
—„Se întâmpla că de câte ori veneam la Bergskog, o găseam pe Brita cu ochii roşii de plâns. Odată, pe când ne găseam singure în bucătărie i-am zis: „Te măriţi cu un bărbat frumos, Brita“. Ea mă privi cu aerul că îmi bat joc de ea.
—„Da, desigur e frumos”..., zise ea batjocoritor.
Nu m-am putut opri să nu surâd. Brita mă privi îmi şi spuse încă o dată: „Da, e frumos!”. îmi întoarse spatele şi ieşi din cameră. Apoi, am auzit-o cum începuse să plângă”.
Ingmar şedea pe pat şi asculta: „Mama face asta dintr-adins, gândi el. Ea crede că mâine am intenţia, când am să plec de acasă să mă duc la Brita. încă nu ştie că eu sunt un laş mizerabil”.
—„Ultima dată când am văzut-o pe Brita, a fost aici la Ingmar. N-am putut să o întreb imediat cum îi merge, fiindcă erau prea mulţi oameni în cameră. Dar, abia ce mă depărtasem până la buturugile din curte, când ea mă şi ajunse: „Kaisa ai fost acum de curând la Bergskog?”
—‚Am fost alaltăieri acolo”.
—„Tu ai fost alaltăieri, iar mie. mi se pare că lipsesc de ani de zile de acolo*'. Părea că plânge.
—„Bine, dar tu poţi să te duci acasă când vrei".
—‚Ah nu, cred că n-am să mă mai întorc acasă niciodată!”
—„Du-te, maică, acasă! E foarte frumos acolo sus. Toată pădurea e plină de mure, iar sus de tot e plină de merişoare”.
—„Doamne", spuse ea şi ochii umeziţi i se măriră: „s-a făcut şi merişoare?"
—„Da, du-te într-o zi acolo şi satură-te de mure".
—„Nu cred că am să mai ajung, să fac una ca asta. Iar în caz că am să trec pe acasă, atunci am să mă duc ca să nu mă mai întorc aici".
—„Bine, dar am auzit că Ingmarii sunt oameni de treabă".
—„Da, sunt oameni cumsecade".
—„Sunt oamenii cei mai cumsecade din tot satul".
—„Da, foarte cumsecade, numai că au găsit de cuviinţă să siluiască voinţa unei femei".

Voiam să plec, dar tocmai atunci îmi veni să întreb: „Nunta o să se facă aici, sau la voi acasă?"
—„O să se facă aici, deoarece este mai mult loc".
—„Ei atunci trebuie să te îngrijeşti să nu se amâne prea mult".
—„O să se facă peste o lună".
Dar tocmai când să mă despart de Brita, mi-am amintit că Ingmarii avuseseră o recoltă proastă şi îi spusei că nu cred ca nunta să poată avea loc în anul acela.
—„Atunci trebuie să mă înec".
O lună mai târziu, auzii că nunta s-a amânat şi m-am temut să nu se întâmple ceva rău. M-am dus la Bergskog şi i-am spus doamnei deputat: „Pare-se că la Ingmar s-au schimbat lucrurile".
—„Da, pare-se, dar noi trebuie să fim mulţumiţi că fata noastră a intrat într-o casă atât de înstărită“.
„Mama n-ar trebui să se ostenească", gândi Ingmar, „deoarece eu nu am deloc intenţia de a o aduce pe Brita aici".
—„Ultima dată când m-a văzut Brita", continuă Kaisa, “era în toiul iernii. Zăpada era mare. Mergeam pe o pârtie îngustă, în mijlocul pădurii, greu de urcat. Deodată o întâlnii pe Brita. Stătea jos în zăpadă".
—„Cum te încumeţi aici, singură în codru?"
—„Da, am ieşit să mă plimb puţin."
Am rămas locului privind-o. Nu mi-am dat seama ce putea să caute acolo.
—„Doamne, Dumnezeule, doar n-oi fi vrând să te arunci de pe stâncă!"
—„Da, dacă aş găsi un povârniş, m-aş arunca de sus..."
—„Ar trebui să-ţi cam fie ruşine, dacă vorbeşti aşa, tu care o duci aşa de bine".
—„Da, vezi tu, Kaisa, sunt rea".
—„Da, cam aşa se pare".
—„Sunt convinsă că fac ceva rău, de aceea ar fi mai bine dacă m-aş omorî".
—„Ce fel de prostii sunt astea, copilule?"
—„Da, m-am făcut rea de când am venit la Ingmar".
Se apropie mult de mine. Mă învălui într-o căutătură sălbatică şi zise: „Ei se gândesc cum mă pot chinui mai mult, iar eu mă gândesc cum să-i chinuiesc eu pe ei mai mult".
—„Prostii, Brita, sunt oameni de treabă".
—„Nu, ei chibzuiesc cum să mă facă de ruşine".
—„Le-ai spus-o?"

—„Nu vorbesc niciodată cu ei. Mă gândesc numai cum să le fac rău. Mă întreb chiar dacă n-ar fi bine să le aprind casa sau să otrăvesc vitele care sunt şi aşa bătrâne şi urâte de parcă ar fi din aceeaşi familie".
—„Câinele care latră, nu muşcă".
—„Trebuie să le fac ceva rău. Altfel inima mea nu îşi va mai găsi odihnă".
—„Nici tu singură nu ştii ce spui".
începu deodată să plângă. Se înmuie. Apoi, îmi spuse că se simte foarte rău în iureşul de gânduri rele ce o năpădesc mereu.
Am condus-o acasă şi la despărţire mi-a promis că n-o să facă nici o prostie".
Am chibzuit mult cu cine aş putea vorbi.
Mi-a venit greu să ajung la oameni ca dumneavoastră.
în aceeaşi clipă clopotul din curte sună. Odihna amiezii se sfârşise.
Bătrâna o întrerupse pe Kaisa cu vioiciune:
—„Spune-mi, te rog, Kaisa, crezi oare că legăturile dintre Ingmar şi Brita se vor îmbunătăţi?
—„Cum?“, exclamă Kaisa uimită.
—„Voiam să te întreb dacă crezi că, Brita, în cazul în care n-ar pleca în America, s-ar putea întâmpla să-l mai ia?"
—„De unde să ştiu eu? Dar nu cred s-o facă“.
Ingmar şedea în camera de alături cu picioarele atârnate pe speteaza patului.
—„Ei, Ingmar, ai căpătat ce ţi-a lipsit, şi ridică pumnul. Numai mama îşi mai închipuie că mă poate reţine acasă, arătându-mi că Brita nu mă iubeşte". Lovi de câteva ori cu palma muchia patului.
„Ei şi acum vreau să încerc încă o dată. Noi Ingmarii, când un lucru începe să meargă prost, o luăm de la început". Niciodată nu se simţise mai adânc umilit. Ardea de dorul revanşei.
„Să mă ia dracu dacă n-am să-i arăt Britei că poate fi fericită şi la Ingmarsgard".
Mai lovi odată cu pumnul în muchia patului şi se sculă.
„Eu sunt convins că bătrânul Ingmar, din cer, a trimis-o pe Kaisa ca să mă facă să merg la oraş".
Ingmar Ingmarsson a venit la oraş şi urca drumul către închisoarea ridicată pe o mică colină din spatele parcului comunal. Mergea fără să se uite în jur, târându-şi picioarele ca un moşneag. Lepădase portul tradiţional înlocuindu-1 cu un

rând de haine negre şi cu o cămaşă scrobită, boţită toată. Deşi avea o bună dispoziţie, simţea totuşi o nelinişte. Ajuns în faţa porţii, întrebă pe paznic dacă Brita din Bergskog va ieşi astăzi din închisoare.
—„Da, cred că iese una pe care o cheamă aşa".
—„E o femeie care a fost închisă pentru pruncucidere".
—„Da, pe asta o eliberează astăzi, înainte de amiază".
Ingmar rămase locului, se rezemă de un copac şi aşteptă.
—„Vasăzică tot m-a adus bătrânul Ingmar încoace să-mi iau logodnica la ieşirea din închisoare", îşi zise el. însă n-aş putea spune că sunt peste măsură de bucuros. A, dacă ar fi ieşit sub un arc frumos de flori, la braţul logodnicului... şi după aceea ar fi intrat în biserică la braţul mamei sale, pe cap cu o coroniţă de lămâiţă...
Poarta se deschise de câteva ori. Ieşi un popă, apoi soţia şi servitoarele directorului.
în sfârşit ieşi şi Brita.
Când se deschise poarta, inima lui Ingmar era liniştită: „acum vine ea"... Pleoapele i se închiseră, era ca înlemnit.
Când puterile îi reveniră, o văzu. Ea stătea pe scări, înaintea porţii. Se oprise pentru o clipă. îşi ridică broboada şi cuprinse cu privirea toată întinderea zării. închisoarea rămăsese sus, agăţată de colină. Dincolo de oraş şi peste pădurea apropiată, se vedeau departe meleagurile ei. Deodată se încovoie ca sub o povară nevăzută. îşi prinse obrajii în mâini şi se aşează pe treptele de piatră. Suspinele ei se auzeau până la el.
Ingmar traversă aleea pietruită şi se apropie de ea. Se opri intimidat. Ea plângea atât de tare încât nu îl auzi venind.
—„Nu trebuie să plângi aşa, Brita!".
Ea îşi ridică privirea.
—„Vai, Doamne, erai aici?"
Şi în aceeaşi clipă ea revăzu tot ceea ce făcuse, aievea, dinaintea ei. Scoase un strigăt cald de bucurie, i se aruncă de gât şi începu iarăşi să plângă.
—„Ce mult te-am dorit".
Inima lui Ingmar îi izbea pieptul de fericire. Se înfăptuise o minune: Brita îl iubea.
—„Şi zi aşa, Brita, ţi-a fost dor?"
—„Mai ales pentru că simţeam nevoia să-ţi cer iertare".
Ingmar rămase, aşa mare cum era, stană de piatră.
—„Pentru asta mai e timp. Până atunci cred că n-ar trebui să mai rămânem mult timp aici".

—„Nu, nu e loc potrivit”, spuse ea sfioasă.
—„Am tras la Lofberg”, îi răspunse Ingmar.
—„Şi cufărul meu este tot acolo”.
—„L-am văzut. E prea mare ca să-l ducem cu careta. Putem să-l luăm altădată”.
Brita ridică nedumerită ochii către Ingmar. Era pentru prima dată când el îşi exprima dorinţa de a o lua acasă.
—„Am primit astăzi o scrisoare de la tata în care îmi spunea că şi tu ai fost de părere ca eu să plec în America”.
—Eu nu ştiam dacă vei consimţi să vii cu mine acasă şi atunci numai tu erai în măsură să alegi.
Merseră o bucată de drum. în sufletul Britei se dădea o mare luptă. Nu era sigură dacă Ingmar doreşte din toată inima s-o ia la el şi apoi, în situaţia ei, nici nu ar fi fost atât de uşor. Pe de altă parte, nu se simţea destul de tare ca să se decidă să plece în America. Se rezemă de un zid:
—„Mă copleşesc oamenii şi zgomotul ăsta al străzii...”
El îi întinse mâna. Aşa, mână în mână, porniră de-a lungul străzii.
—„Acum parcă am fi o pereche de logodnici", se gândi el. Dar tot timpul se frământă gândindu-se ce o să se întâmple când vor ajunge acasă şi când o să fie iar împreună cu maică-sa şi cu toţi ceilalţi.
Când sosiră la negustorul Lofberg, Ingmar îi spuse Britei că dacă vrea pot pleca chiar în seara aceea. Calul era odihnit.
—„Acum e momentul", gândi ea, „să-i mulţumesc şi să-i spun că nu vreau".
Nedumerită, Brita implora cerul să o lumineze şi să înţeleagă dacă Ingmar n-a venit cumva din milă. între timp, Ingmar scoase trăsura din şopron. Era proaspăt vopsită şi burduful sclipea, iar pe pernele retapiţate ale trăsurii, strălucea un buchet de flori de câmp. Brita observă toate atenţiile acestea şi rămase uimită. Ingmar aduse calul din grajd şi-l înhămă.
Florile îi dovedeau că Ingmar o iubea. Acum se temea să nu pară nerecunoscătoare. Emoţia îi sugrumă glasul.
Plecară. Ca să întrerupă tăcerea ce se lăsase, ea întrebă ba de una, ba de alta. Fiecare întrebare o rănea, amintindu-i de cineva din sat.
—„Ce au să spună despre mine? Au să-şi bată joc..."
Ingmar răspundea monosilabic întrebărilor. El nu observa, dar ea tremura şi îşi înăbuşea mereu dorinţa de a-1 ruga să întoarcă trăsura. Când făcură întâiul popas, la hanul unde

descinseră, pe o masă plină de flori, erau aşezate prăjiturile şi cafelele.
„Oare asta tot milă era? Oare el se gândise la ea. Sau poate, ziua de astăzi l-a întristat, văzând-o cum ieşise din închisoare.
Petrecură noaptea la han, dar plecară de cu noapte şi pe la ora 10 dimineaţa zăriră turnurile bisericii din satul lor.
Când trecură pe acolo, biserica era plină de lume şi clopotele sunau.
—„Doamne, Dumnezeule, e duminică", strigă Brita şi îşi împreună mâinile. Uită de toate şi se simţi fericită la gândul că va putea mulţumi Domnului cu rugăciuni fierbinţi. Viaţa nouă ce o trăia acum, dorea s-o înceapă cu o rugăciune către Dumnezeu.
—„Vreau să mă duc la biserică".
Nu se mai gândea că lui, poate, îi vine greu.
Ingmar fu tentat să refuze, ştiind că nu poate suporta privirile pătrunzătoare şi piezişe, ca şi limbile ascuţite ale oamenilor. Dar îşi zise că, de vreme ce odată şi odată tot trebuia să se întâmple, mai bine să înceapă de pe acum, şi luă drumul către biserică.
O mulţime de oameni aşteptau în curte să înceapă slujba. Când îi văzură trăsura, începură să şuşotească şi să-şi dea ghionturi unul altuia arătând spre Brita şi Ingmar.
Brita şedea cu mâinile împreunate, străină de tot ce se întâmpla în juru-i. Ingmar însă observa tot. Vedea o grămadă de oameni adunaţi în preajma trăsurii. Ei nu se puteau dumiri cum venise aici, la biserică, împreună cu aceea care îşi omorâse copilul.
—„E prea mult. „Nu mai pot suporta".
—„Ar fi bine să intri numaidecât în biserică, Brita“.
—„Da, intrăm. N-am venit pentru lume, am venit pentru biserică".
Ingmar deshămă fără grabă calul, îi dădu tainul în timp ce privirile multora se aţinteau asupra lui. Niciunul nu îndrăzni însă să-i vorbească. Când isprăvi şi intră în biserică, cei mai mulţi erau la locurile lor şi corul începuse.
Locurile din preajma Britei erau toate goale. Femeile o ocoliseră. Ingmar făcu câţiva paşi, se îndreptă către partea rezervată femeilor şi luă loc lângă Brita. în clipa când se aşează pe scaun, Brita îl văzu şi făcu ochii mari. De abia acum îşi dădu seama că era izolată. Sentimentului de sfinţenie şi evlavie ce o anima, fu înlăturat de o mare amărăciune. Ca să nu i se

observe lacrimile luă o carte de rugăciuni, simulând că citeşte. Răsfoia evanghelia şi epistolele, dar literele îi jucau înaintea ochilor, rostogolite de lacrimi.
Părăsiră biserica şi Ingmar înhămă îndată calul. în scurt timp erau pe drum. Amândoi erau copleşiţi de aceeaşi întrebare: „Cine a făptuit o astfel de crimă, nu se mai poate aduna cu oamenii laolaltă?"
Simţiseră amândoi cum la biserică, au stat de fapt pe banca acuzaţilor.
în mijlocul durerii sale, Brita zări Ingmarul şi aproape nu-1 mai recunoscu sub culoarea roşie, strălucitoare, ce îl împodobea.
Când intrară în curte, oamenii erau tocmai la masă.
—„Vine boierul", spuse una dintre slugi. Mama Marta de abia ridică ochii somnoroşi.
—„Rămâneţi aici cu toţii, nimeni nu părăseşte masa". Bătrâna traversă anevoie odaia. Slugile observară că ea se gătise şi îşi pusese o broboadă de mătase pe umeri. Stătea în pragul uşii când intră trăsura cu cei doi. Ingmar sări îndată, dar Brita rămase în trăsură.
—„Nu cobori?"
—„Nu, nu vreau!" O podidi un plâns hohotitor şi îşi acoperi ochii cu mâinile.
—„Nu trebuia să mă mai întorc niciodată aici", spuse ea printre suspine.
—„Hai, coboară!..."
—„Lasă-mă să mă întorc la oraş, nu sunt demnă de tine". Ingmar aştepta lângă trăsură.
—„Ce spune?", interveni mama Marta din pragul uşii.
—„Spune că ea nu este vrednică de noi".
—„Şi de ce plânge?"
—„Fiindcă sunt o biată păcătoasă", spuse Brita apăsându-şi mâinile pe piept.
—„Ce spune?”, întrebă iar bătrâna.
—„Sunt o biată păcătoasă”, repetă Ingmar.
Brita îl auzi cum repeta cu vocea calmă şi nepăsătoare cuvintele ei.
Nu, dacă m-ar fi iubit, nu ar fi putut relua în faţa maică-sii toate vorbele mele.
—„De ce nu coboară?”, întrebă din nou bătrâna.
Brita îşi reţinu plânsul şi răspunse: „Fiindcă nu vreau să-l nenorocesc pe Ingmar".

—„Socot că are dreptate, las-o să plece, Ingmar. Altminteri plec eu. N-am să rămân o singură noapte sub acelaşi acoperiş cu această femeie*'.
—„Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă să plec", gemu Brita.
Ingmar întoarse calul cu înjurătură şi sări în trăsură. Se plictisise de atâta vorbărie. Când reveniră în drum, întâlniră zecile de priviri ale celor care se întorceau de la biserică.
Jenat, Ingmar cârmi într-o pădurice. Tocmai atunci auzi că-1 strigă cineva. Poştaşul îi dădu o scrisoare. Când a vrut s-o deschidă, mâna Britei se aşează pe umărul lui.
—„Nu o citi! E ceva care nu merită să citeşti".
—„De unde ştii?"
—„Scrisoarea este de la mine".
—.Atunci poţi să-mi spui chiar tu ce conţine".
—„Nu, nu pot".
El o privi. Brita deveni stacojie şi ochii i se înspăimântă.
—„Vreau totuşi să citesc scrisoarea". încercă s-o deschidă, dar ea căută să i-o ia din mâini.
—‚Ah, Doamne, nimic nu-mi este cruţat!"
„Ingmar, se rugă ea, citeşte-o peste câteva zile!"
El însă o deschise şi a început să citească.
—„Ascultă, Ingmar, pastorul m-a îndemnat s-o scriu şi mi-a promis că o va trimite în clipa când voi fi pe bordul vasului, înspre America. A trimis-o prea devreme. încă nu trebuie s-o citeşti".
Ingmar îi aruncă o privire furioasă şi sări de pe trăsură ca să poată citi scrisoarea în tihnă.
Brita fu cuprinsă de revolta de altădată, când voinţa ei întâlnea obstacole.
—„Nu e adevărat ce scrie în scrisoare. Pastorul m-a făcut s-o scriu. Nu te iubesc, Ingmar. Ingmar, fermecat, ridică ochii de pe scrisoare. Brita tăcu, copleşită de umilinţa pe care o învăţase în închisoare.
Ingmar, rămas cu scrisoarea în mâini, se frământa.
—„Nu înţeleg nimic, toate îmi joacă înaintea ochilor", strigă Ingmar în timp ce o prinse zdravăn de braţ.
—„E adevărat ce scrie aici, în scrisoare? Mă iubeşti?"
—„Da”, răspunse ea fără putere.
El îi scutură cu putere braţele.
—„Cum ştii să minţi", şi râse.
—„Dumnezeu ştie cât de fierbinte m-am rugat să te mai pot vedea măcar o dată înaintea plecării în America".

Ingmar nu se mai putea stăpâni şi era gata să izbucnească în plâns. Merse o bucată de drum prin pădure. Brita îl urma. La un moment dat se aşezară. Acum, parcă pentru prima dată în viaţă era bucuroasă. Îi venea mereu să zâmbească.
—„Ingmar, dragule Ingmar", îl chemă ea cu alintare: „vreau să-ţi povestesc totul".
—„Spune".
—„Mai ţii minte ce ai spus în urmă cu trei ani, la tribunal: „Că dacă am să-mi schimb sentimentele faţă de tine, ai să te căsătoreşti cu mine?"
—„Da".
—„Din clipa aceea am început să te iubesc".
Nu mi-aş fi închipuit vreodată că un om poate să spună ceva aşa de frumos, după cele ce făptuisem". Atunci, mi-am dat seama că eşti singurul om cu care aş fi putut trăi împreună şi am simţit că îmi aparţii, tot aşa cum îţi aparţin şi eu. La început mi s-a părut firesc gândul că ai să vii să mă iei. Dar apoi n-am mai îndrăznit să mă mai gândesc la asta".
Ingmar ridică capul.
—„De ce nu mi-ai scris?"
—„Ţi-am scris".
—„Ca să-mi ceri iertare?"
—„Ce puteam să-ţi scriu altceva? Nu îndrăzneam să-ţi pomenesc de celelalte. De abia în ultima zi, la închisoare am îndrăznit, după îndemnul pastorului, să-ţi scriu cele ce simţeam".
Ingmar îi luă mâna.
—„Ce chef aş avea să te bat".
—„Fă cu mine ce vrei, Ingmar".
Suferinţa dădea obrazului ei o iluminare şi o frumuseţe nouă, îndurerată, Brita se alipi de el.
—„Eram cât pe ce să te las să pleci în America".
—„Ştiu, mi-a scris tata".
—Când mă uitam la mama, îmi venea greu să mă gândesc că am să-i aduc o noră ca tine".
—„Da, nu se putea".
—‚Am suferit atât de mult din pricina ta, Brita. Nimeni nu mai vrea să se uite la mine".
Apoi o rugă să-i spună de câte ori se gândise la el. Din ce în ce mai mult se simţea cuprins de o duioşie şi o căldură pentru ea.
—„Şi când mă gândesc că te-aş fi putut lăsa să pleci"...
—„Nu mă mai iubeai, Ingmar".

—„Nu, chiar îmi erai nesuferită
—„Şi când s-a întors dragostea?"
—„în clipa când am citit scrisoarea".
—‚Am observat că tu nu mă mai iubeai şi de aceea nu te-am lăsat să deschizi scrisoarea, ca să nu vezi că eu încă te mai iubesc
Pe măsură ce vorbea, ea vedea cum în ochii lui revenea vechea dragoste şi se simţea atât de fericită.
Ingmar începu să râdă încetişor.
—„Ce ai, Ingmar?"
—„Mă gândesc că am fost alungaţi din Ingmar".
—„Şi îţi vine să râzi?"
—„Lasă, că n-o să se întâmple nimic. Mai vrei să pleci?"
—„Nu, acum rămân cu drag".
—.Atunci ne întoarcem acasă?"
—„Nu, nu îndrăznesc".
—„Mama nu e aşa de rea dacă vede că ştii ce vrei. Şi apoi mai este cineva care ne ţine partea", şopti Ingmar, tainic, „este tata. O să aranjeze el totul, ai să vezi".
Dinspre pădure venea Kaisa, dar ei nu o recunoscură, aşa cum era iară panere.
—„Bună ziua, bună ziua. Voi staţi aici fără habar, în timp ce servitorii de la Ingmarsgard vă caută în toate părţile. Aţi plecat aşa de repede de la biserică şi n-am putut să-i urez bun venit Britei, aşa că m-am dus într-un suflet la Ingmarsgard. Odată cu mine a venit şi preotul.
A chemat-o pe mama Marta şi i-a spus: „Ei acuma o să vă veseliţi la Ingmar". Mama Marta nu răspunse. Sta acolo şi îşi trăgea în sus şi în jos broboada de pe cap. „Ce spune preotul?", întrebă ea în cele din urmă.
‚A luat-o pe Brita acasă", spuse preotul. Pentru fapta asta o să-l cinstim toată viaţa şi pentru înţelepciunea de care a dat dovadă, îi vom zice de aici înainte Marele Ingmar. Când i-am văzut în biserică, mi-am pierdut şirul predicii. Ingmar ne va servi nouă tuturor drept pildă, tot aşa cum ne-a servit drept pildă bătrânul Ingmar".
„Astea sunt veşti foarte plăcute", a răspuns maica Marta.
„Cum, încă nu au venit acasă?", întrebă preotul.
„Nu, s-au dus probabil întâi pe la Bergskog", răspunse mama.
—„A răspuns mama aşa?"
—„Şi în timp ce aşteptam să veniţi, mama a trimis argaţii în toate părţile să vă caute".

Kaisa vorbea într-una, însă Ingmar n-o mai asculta. Gândurile lui o luaseră razna, departe...
„Acum intru în salonul cel mare, la bătrânul Ingmar”. — „Bună ziua, tată". „Bună ziua, Mare Ingmar", răspunse bătrânul, întâmpinându-1. „Bună ziua, tată, şi îţi mulţumesc pentru ajutorul dat". „Ai făcut o alegere bună".
„Acum după ce te-ai însurat, restul o să vină de la sine". — „N-aş fi reuşit dacă nu mi-ai fi dat ajutor". — „N-a fost lucru greu. Noi, Ingmarii nu facem altceva decât să umblăm pe calea înţeleaptă a Domnului".

LA ÎNVĂŢĂTORUL SATULUI

De 80 de ani, de când vieţuiau Ingmarii în comună, nu se pomenise acolo un om căruia să-i fi dat în gând să înnoiască religia care era mama oblăduitoare a tuturor. Auziseră sătenii că ici şi colo se formaseră secte religioase: baptişti şi alţii, dar spuneau, râzând, că parascovenii de astea sunt bune pentru cei din Appelbo şi Gagnef. La ei nu o să pătrundă niciodată prostiile astea. Toţi veneau la biserică, regulat, chiar pe viscolul cel mai mare. Predicatorul nu era un om excepţional, dar ei se duceau la biserică numai ca să cinstească numele Domnului şi nu ca să asculte o predică frumoasă. Numai învăţătorul îndrăznea câteodată să spună. Predicatorul nostru are o singură predică pe care o repetă într-una. în fiecare după amiază, când clopotul răsuna dc vecernie toată lumea lăsa lucrul. Bărbaţii îşi scoteau pălăriile, femeile făceau câteva mătănii şi toţi rămâneau tăcuţi cât timp dura „Tatăl nostru". Nicicând nu se simţeau mai bine ca în clipa când un singur sunet de clopot făcea să amuţească uneltele şi plugul. Simţeau cu toţii cum în clipa aceea Dumnezeu însuşi, parcă plutea pe un nor frumos de amurg, binecuvântând cu amândouă mâinile în preabunătatea şi preadămicia Sa lumea şi sufletul fiecăruia. Învăţătorul satului nu frecventase seminarul, ci era un simplu ţăran autodidact. Dar era un om capabil care avea în sarcina lui luminarea a mai mult dc o sută dc copii. Conducea şcoala de treizeci de ani şi era stimat de toţi. El era singurul om necăjit de insuficienţa pastorului. Se simţea răspunzător al întregii obştii şi nu putea sta liniştit la gândul că pastorul lor nu ştia să vorbească.
într-una din zile, adună câţiva notabili ai satului şi foarte îngrijorat le spuse că are de gând să înceapă un ciclu de

predici pentru luminarea şi întărirea oamenilor în credinţa cea veche, care parcă a început să slăbească... Trebuiau pregătiţi oamenii pentru ziua când vor cădea peste ei misionarii sectelor.
Pastorul şi învăţătorul trăiau, de altfel, în bună înţelegere. Se plimbau împreună şi discutau adeseori între şcoală şi biserică. Preotul venea de multe ori în vizită la şcoală, şedea în bucătăria din faţa sobei şi pălăvrăgea cu soţia învăţătorului. Uneori venea chiar în fiecare seară. La el acasă era pustiu; soţia lui zăcea bolnavă de ani de zile, încât casa era într-o continuă dezordine.
Era o seară de iarnă. învăţătorul şi soţia lui şedeau liniştiţi în faţa sobei. în colţul camerei se juca Gertrude, copilul lor, o fetiţă blondă de vreo doisprezece ani. Adunase fel de fel de materiale, de jucării şi de unelte în miniatură şi se străduia să le recompună din bucăţele albe şi roşii, satul lor. Nici mama, nici tatăl nu o deranjau, aşa că putea lucra în tihnă. O să facă întâi şcoala şi biserica, după aceea râul şi podul de peste râu; o să facă şi pământul, şi iarba, şi florile, şi pădurea, şi lumea dimprejurul satului. Lucrurile mergeau strună. Numai de nu i-ar spune părinţii să meargă să se culce. Străduţele satului erau gata făcute, pomii înfloriseră, mai trebuiau făcute casele: întâi a farmacistului, apoi a judecătorului şi a doctorului, şi apoi celelalte.
Se auziră paşi scârţâind pe zăpadă. Copila purcese şi mai harnic să construiască: „Acum vine pastorul şi începe să pălăvrăgească cu tata şi eu am toată seara liberă şi pot lucra în voie“. Şi înviorată, puse temelia şcolii.
Soţia învăţătorului auzi paşii, trase un scaun lângă sobă şi se întoarse către bărbatul ei:
—„Vrei să i-o spui în astă seară?"
—„Da, cu primul prilej".
Pastorul intră îngheţat, bucuros că vine într-o cameră încălzită şi plăcută. Era altul acum. Dacă la predică gura lui amorţită de-abia se descleşta, aici nu mai prididea să povestească şi să discute tot soiul de nimicuri şi de glume. Vorbea uşor, curgător. Când pastorul se aşează, învăţătorul se întoarse către el.
—„Ei şi acum trebuie să comunic părintelui că am de gând să zidesc o casă de misionari".
Preotul îngălbeni. Se prăbuşi în scaun.

—„Ce ai spus, Storm? Vrei să construieşti o casă de misionari? Ei şi biserica şi cu mine, ce să facă? Să plecăm?"
—„Avem nevoie şi de biserică şi de pastor, iar casa de misionari va sta în ajutorul bisericii. Părerea mea este că suntem ameninţaţi de o invazie de eretici şi de sectanţi. Trebuie să ajutăm biserica cu orice chip".
—„Credeam că Storm îmi este prieten'*, răspunse cu tristeţe pas torni, din scaunul în care se prăbuşise.
—„Nu trebuie să luaţi lucrurile în felul acesta”...
—„Taci, Storm, ştiu că sunt un prost predicator, dar cred că nu ai să-mi iei slujba”...
Storm făcu o mişcare cu mâna în semn că nu asta era intenţia lui. Dar nu îndrăzni să-i răspundă. într-un târziu, cu vocea domoală, încercă să explice pastorului convingerea sa potrivit căreia, în scurt timp, valul de negaţie al ereticilor şi sectanţilor va pătrunde şi în biserică. Insistă asupra părerii sale că e nevoie de un loc, de unde oamenii să poată fi luminaţi şi lămuriţi.
—„Bine, dar eu nu văd nici un lup în cale”.
—„Eu ştiu că lupul e pe drum”.
—„Şi dumneata Storm, îi deschizi uşa. Dragă Storm să trecem mai bine peste chestiunea aceasta”.
Şi ca să schimbe vorba se întoarse către soţia învăţătorului, care era şi maestrul de ceremonii al nunţilor soţului şi referindu-se la ultima nuntă spuse:
—„Frumoasă mireasa aceea, nu?”
—„Am înfiinţat o societate”, îl întrerupse Storm, şi numi câţiva care formau baza noii alcătuiri.
—„Ingmar Ingmarsson face şi el parte din această societate?”, întrebă pastorul cu aerul că asta ar fi reprezentat o nouă lovitură pentru el.
Storm însă nu răspunse. Pastorul încercă să lege iar convorbirea cu soţia învăţătorului, însă ea sta copleşită de o mare amărăciune şi nu scotea o vorbă. După o pauză reîncepu:
—„Renunţă, Storm, renunţă pentru prietenia noastră. Ce ai spune dumneata dacă cineva ar clădi lângă şcoala dumitale, încă o şcoală?”
—„Nu pot, părinte”, spuse el căutând să se reculeagă şi să pară liniştit.
O bucată bună de timp, în cameră, domni liniştea.
Apoi pastorul se ridică, îşi puse blana, îşi trase căciula pe cap şi se duse către uşă. Toată seara se luptase să găsească

cuvântul potrivit spre a-i dovedi lui Storm că nu are dreptate. Dar din gura lui nu ieşise o frază inteligibilă şi nici o idee limpede.
Când ajunse în pragul uşii, zări copila care se jucase tot timpul nepăsătoare la cele ce se vorbise. Se opri şi se uită la ea cu drag. Ochii copilei străluceau. Obrajii îi erau roşii şi înviorați de bucurie. Îl izbi contrastul dintre lipsa de grijă a copilei şi amărăciunea lui. Se apropie de ea.
—„Ce faci aici?”
—„Dacă domnul pastor ar fi venit numai cu câteva clipe înainte, i-aş fi arătat dioceza noastră cu biserica şi şcoala.”
—„Şi acum ce s-a făcut cu ea?“
—„Acum am stricat dioceza şi m-am apucat să clădesc Ierusalimul?
—„Ce ai spus?“, se răsti pastorul. Ai spus că ai stricat dioceza ca să clădeşti Ierusalimul?"
—„Da. Era un colţ frumos. însă ieri ni s-a vorbit la şcoală despre Ierusalim şi de aceea am stricat dioceza ca să clădesc Ierusalimul".
Pastorul rămase locului privind copila. îşi duse o mână peste frunte ca să-şi limpezească gândurile.
—„Desigur că aici, e unul mai mare ca tine care vorbeşte prin gura ta".
Rămase pe gânduri. Vorbele copilei îi păreau atât de minunate. Se întoarse către învăţător şi îi spuse cu o voce prietenoasă şi cu o expresie limpede în ochi:
—„Nu mai sunt supărat pe dumneata. Faci ceea ce eşti silit să faci. M-am frământat toată viaţa gândindu-mă la felul cum stăpâneşte Dumnezeu lumea, dar niciodată nu m-am putut dumiri până la capăt. Nici ceea ce faci dumneata nu înţeleg, dar înţeleg că faci ceea ce crezi că trebuie să faci".

CÂND VĂZURĂ CERURILE DESCHIZÂNDU-SE

In primăvara în care se clădi casa misionarilor, zăpezile mari rămase din iarnă se topiră inundând Dalelff-ul. Ploua cu apă din ceruri, ploua cu apă din munţi, inundând brazdele trase de pluguri. Apele ploilor şi ale zăpezilor se grăbeau spre râul care crescuse ca niciodată de mare şi de lat. La început, nu dădură atenţie potopului decât copiii. Ei îşi făceau de joacă în apele

înspumate sile râului. Curând veniră, răzleţe pe râu, epave de bărci şi poduri.
—„Să ştii că ne ia şi podul nostru", spuseră copiii. Erau puţin cam > speriaţi, însă bucuria din faţa unui lucru necunoscut era mai mare decât spaima ce o încercau. Deodată veni plutind un brad mare cu crăcile răsfirate, însoţit de un plop cu trunchiul argintiu. De pe mal se zăreau mugurii arborilor, umflaţi de prea multă apă. îndesat între arbori venea răsturnat şi un pătul mic. Era încă plin cu paie şi cu fân. Din când în când se zărea acoperişul lui cu o muche ascuţită de tablă, plutind ca un vaporaş în derivă.
Curând se înspăimântară cei în vârstă, când văzură cum râul crescut ameninţa ogoarele şi recolta. Se grăbiră să facă obstacole şi îngrădituri care să stăvilească revărsarea apei. Sus de tot, acolo în partea satului unde populaţia era mai puţin numeroasă, sta Ingmar singur, la malul apei. Trecuse de 50 de ani şi arăta mai bătrân decât era. Avea obrazul brăzdat de cute şi spatele încovoiat. Ca întotdeauna părea stângaci şi dezarmat. Cocoţat pe o prăjină lungă se uita năuc şi somnoros la valurile râului. Apele se învolburau şi spumegau la vale, mândre de prăzile ce le duceau în spate. Din susul apei venea ceva galben şi strălucitor care îi trezi atenţia.
—„Iată ce aşteptam", îşi spuse Ingmar. „Iacă, iar s-au jucat niscaiva copii pe podeţ şi n-au mai avut timp s-o şteargă înainte de inundaţie".
Nu dură mult şi Ingmar desluşi epava podeţului pe care şedeau trei copii îmbrăcaţi în hăinuţe galbene şi cu bonete rotunde pe cap, venind în jos pe apele râului.
Copiii erau încă departe, dar Ingmar îşi aminti că destul de aproape de locul unde se găsea el, era un stăvilar. Dacă bunătatea Domnului ar fi vrut să îndrepte epava cu copiii într-acolo, i-ar fi putut salva. Sta liniştit privind peste râu. îmbrâncită parcă din spate, epava veni aşa de aproape de el, că putu desluşi feţele înspăimântate ale copiilor şi auzi plânsetul lor disperat. Dar un vârtej îi smulse şi îi îndreptă către mijlocul apei. Ingmar vru să intre în apă, dar înainte de a face primii paşi avu sentimentul că cineva îl strigă şi îi spune să rămână pe mal. „Nu mai eşti aşa de tânăr, Ingmar; îţi pui viaţa în pericol!"
Se reculese o clipă, gândindu-se dacă are dreptul să-şi nesocotească viaţa. Soţia lui, aceea pe care o luase cândva de la închisoare, murise de câteva luni şi de atunci nutrea dorinţa

s-o urmeze cât de curând. Dar pe de altă parte, fiul său care ar fi trebuit să preia casa şi avutul nu era încă destul de mare. Pentru băiatul tău trebuie să te cruţi.
„Cum o vrea Dumnezeu".
Greoiul Ingmar deveni sprinten şi atent. înfipse bine picioarele în mâlul malului şi ferindu-se de arborii şi epavele ce alunecau, aşteptă podeţul cu copii.
—„Ţineţi-vă bine", le strigă el micuţilor. Cu o prăjină puternică ce o ţinea în mâini, îndreptă podeţul până îl scoase din pericol. De acum podeţul venea el singur către mal.
În timp ce manevra epava cu copilaşi, Ingmar nu observă un trunchi zdravăn de copac ce venea cu putere. îl izbi, deodată, în spate,
sub umăr. Fu o lovitură îngrozitoare. Ingmar se clătină în apă. Gura i se umplu de sânge.
„S-a isprăvit cu tine, puternice Ingmar“, gândi el.
Nu mai făcu decât câţiva paşi şi se prăbuşi la mal. Copiii pe care îi salvase ţipară cât îi ţinea gura. Curând se adună o mulţime de oameni. Fu ridicat şi dus acasă.
Preotul rămase toată după amiaza la căpătâiul muribundului. Pe seară, când se întorcea acasă, se opri la Storm. învăţătorul şi soţia lui erau sincer întristaţi, deoarece ei auziseră că Ingmar murise.
—„Ai mai sosit la timp?"
—„Da, dar de altfel nici nu mai era nevoie de mine".
—„Ei, cum aşa?"
—„Nu, nu mai era nevoie", şi zâmbi misterios.
—„Putea să treacă în lumea celor drepţi şi fără mine".
Tăcu o clipă şi continuă apoi:
—„Aţi auzit cumva de minunăţia care i s-a întâmplat lui Ingmar, în tinereţe?"
Marele Ingmar avusese în tinereţe un prieten pe care îl ţinea la curte".
—„Ştiu, îl chema tot Ingmar".
—„Şi s-a întâmplat cândva, într-o vară, în amurg. Cei doi Ingmari după ce isprăviseră treaba, şi-au pus straiele de sărbătoare şi o luară la drum, să se plimbe. Era o seară limpede şi răcoroasă, o seară când cerul şi pământul îşi îngemănează culorile, cerul înveşmântându-se într-un verde delicat, iar pământul acoperindu-se cu o năframă de nori aburii.

Ajunşi la podul râului şi vrând să-l treacă, cei doi Ingmari auziră un glas lăuntric şi tainic care le spuse să-şi ridice ochii. Atunci văzură cerul deschizându-se de-asupra lor. Bolta cerului se desfăcu şi cei doi, stând mână în mână, priviră până în străfunduri frumuseţea sfântă a cerului. Neîmpărtăşind nimănui taina aceasta, ea a rămas zestrea lor, sfântă şi nepreţuită. Numai copiii lor au aflat, târziu, că bătrânii văzuseră cerurile deschizându-se. Şi astăzi, de ce am adus pe Ingmar acasă, au trimis să-l cheme pe celălalt Ingmar, supranumit cel Zdravăn. Fu greu de găsit în desişul pădurii, unde cioplea nişte trunchiuri de copaci. Muribundul sta întins pe pat acoperit cu cea mai frumoasă cuvertură pe care o aveau în casă. Ochii îi erau mari şi deschişi. Tot timpul privea înaintea lui ceva tare îndepărtat şi care nu putea fi văzut de niciunul dintre ceilalţi.
Cei trei copilaşi salvaţi, şedeau înghemuiţi lângă pat. Din când în când privirea lui aluneca peste ei şi atunci surâdea.
Tizul intră cu paşi grei. Muribundul luîndu-i mâna o mângâie cu duioşie şi îi spuse:
—„Îţi mai aminteşti cum mergeam, atunci, în preajma podului şi cum am văzut cerurile deschizându-se?“
—„Da, desigur că-mi amintesc. Atunci am văzut toată sfinţenia cerului".
Cuprins de o mare bucurie, muribundul îşi îndreptă privirea surâzătoare către tizul lui, şi îi spuse:
—Acum, mă duc acolo".

KARIN, FIICA LUI INGMAR

O dimineaţă de toamnă. Şcoala începuse şi era pauza de la ora zece dimineaţa.
învăţătorul, însoţit de fiică-sa, venise în bucătărie să-şi ia . Nu îşi terminase încă bine cafeaua, că le sosi un musafir. Era Halfoorsson, un ţăran tânăr care ţinea o prăvălie la Timsgard. Halfoor era un om mare şi plăcut la înfăţişare, dar puţin cam stângaci în apucături. Mama Stina, îi oferi şi lui o ceaşcă de cafea, apoi se aşeză lângă fereastră şi începu să lucreze cu igliţa la ciorapi. Deodată, roşindu-se toată şi silindu-se să pară indiferentă, spuse: „Pare-se că mai căpătăm un musafir."
Negustorului i se păru că glasul mamei Stina avea ceva neobişnuit şi se sculă să privească afară.
—„Dacă nu mă înşel e Karin, fiica lui Ingmar".

—„Da e Karin", replică Halfoor.
Tăcu şi căută o ieşire s-o şteargă cât mai repede. Dar peste o clipă se linişti şi rămase locului.
în vara trecută, pe când mai trăia marele Ingmar, Halfoor o ceruse în căsătorie pe Karin. Cererea în căsătorie se amânase la infinit sub diverse motive. Se îndoiau acolo, Ia Ingmar, că ar fi un bun soţ, mai ales că tată lui Halfoor fusese mare beţivan şi se temeau ca fiul să nu-i fi moştenit obiceiul. în cele din urmă se hotărâră. Ziua nunţii fusese hotărâtă. Dar între timp cei doi logodnici făcură o plimbare de trei zile la oraş, să cumpere inelele de logodnă. La înapoiere Karin spuse tatălui ei că nu-1 mai ia pe Halfoor în căsătorie. Singurul lucru de care se plânse a fost că Halfoor se îmbătase zdravăn pe drum şi se temea că asta s-ar putea întâmpla mai des. Bătrânul Ingmar n-a vrut să-şi sileaască fata şi astfel nunta nu a mai avut loc. Halfoor şi-o puse la inimă şi spuse că nu o să poată suporta o ruşine aşa de mare. Karin însă era de neînduplecat şi Halfoor rămase nefericit şi dezolat.
Acum Karin venea către şcoală. De o împăcare nu putea fi vorba: Karin se căsătorise încă din toamna trecută cu Elias Elof Ersson. Locuiau acum la Ingmarsgard unde preluaseră conducerea fermei. Bătrânul Ingmar lăsase cinci fete şi un băiat. Băiatul era însă aşa de tânăr că nu se putea ocupa de gospodăria conacului. Karin nu păru surprinsă de prezenţa lui Halfoor, şi a dat liniştită bună ziua fiecăruia. Când îi întinse mâna lui Halfoor, degetele lor de abia se atinseră. Karin mergea de obicei încovoiată, dar când îl zări pe Halfoor îşi îndreptă trupul şi a dat capul pe spate. Halfoor se ridică:
—„Trebuie să mă întorc la prăvălie".
—„Ei lasă că nu e grabă aşa de mare", spuse mama Stina.
—„Doar nu o fi vrând să zică că l-am gonit eul", interveni Karin, cu o tremurare abia simţită în glas.
Timiş Halfoor se îndreptă din spate, dădu mâna cu fiecare şi ieşi.
De abia atunci învăţătorul si cu soţia lui zăriră un băietei, cam de vârsta fetiţei lor, pe care nu-1 observaseră până atunci.
—„E fratele meu", spuse Karin, „el este acum Ingmar Ingmarsson".
—„E încă prea tânăr pentru numele ăsta".
—„Da, tata a murit prea devreme."
—„Da şi asta e adevărat", spuseră într-un singur glas învăţătorul şi soţia sa.

—„A învăţat la şcoala din Falun, de aceea nu l-aţi văzut până acum. Vreau să-l dau la şcoală. Şi mai vreau să-l rog pe domnul învăţător şi pe mama Stina, să fie buni şi să-i asigure întreţinerea".
Storm şi soţia lui se priviră contrariaţi.
—„Cred că am să pot plăti cu unt, lapte şi ouă".
—„în ce priveşte asta...”
Si cei doi bătrâni încuviinţară, dându-si seama că femeia nu le-ar fi cerut ajutorul, dacă nu era ceva foarte grav. Storm luă la şcoală pe micul Ingmar împreună cu Gertrude, şi se aşează în bancă lângă ei.
Toată săptămâna Halfoor ocoli şcoala de teamă să nu o întâlnească pe Karin acolo. Dar într-o dimineaţă pe când ploua cu găleata, Halfoor nu putu să mai rabde. îl năpădise o melancolie grea. închise prăvălia şi o luă spre mama Stina. Nu venise cu gând să rămână mai mult, dar se simţise aşa de bine când clopotul recreaţiei sună. Ştia că Storm va sosi cu cei doi copii să-şi bea cafeaua.
Îi spuseseră toţi trei bună ziua. Halfoor se ridică să dea bună ziua lui Storm. Dar când Ingmar îi întinse şi el mâna, Halfoor se aşezase din nou şi continuă să vorbească cu maica Stina. Tânărul rămase o clipă tăcut, se duse apoi la masă şi se aşează oftând. Oftă de câteva ori, tot aşa cum oftase şi sora sa când fusese aici.
Halfoor venise să le arate un ceasornic nou de argint, cumpărat de curând, cu o floare mică de aur pe capac. învăţătorul luă ceasornicul, îşi puse un ochean ca să-l poată cerceta mai bine şi fu încântat. Nu văzuse niciodată o maşinărie mai minunată. Într-un târziu, înapoie ceasornicul lui Halfoor şi acesta îl băgă în buzunar.
Ingmar tăcuse tot timpul cât mâncase, stând cu privirea în jos. După ce isprăvi îşi ridică privirea şi îl întrebă pe Storm dacă se pricepe la ceasornice.
La răspunsul afirmativ al învăţătorului, Ingmar scoase din buzunarul vestei un ceas vechi, greoi şi stricat. Spuse că ceasul nu merge şi că dorea de mult să-l repare, deoarece aparţinuse bătrânului Ingmar. Şi spunând aceasta izbucni în plâns. Toţi rămaseră tăcuţi şi îngânduraţi.
—„Era tocmai în vacanţa de Paşti şi eu venisem acasă. Când s-a întâmplat nenorocirea, am fost primul care am fugit la tata. Zăcea la mal, cu ceasornicul în mână: „S-a isprăvit cu mine, Ingmar", spuse bătrânul. îmi pare rău că ceasul ăsta s-a stricat

fiindcă aş fi dorit să-l ofer cuiva cu care am fost nedrept, cândva, ca o amintire din partea mea". îmi mai spuse să mă duc la Falum să-1 repar şi să-l dau apoi persoanei numite.
—„Şi cui trebuie predat ceasul?", îl întrerupse soţia învăţătorului.
—„Nu ştiu dacă trebuie să spun".
—„Lui Timis Halfoor care stă aici?"
Ingmar întârzia cu răspunsul.
—„Da, lui".
Halfoor luă ceasul şi îl băgă repede, ca pe o comoară, sub haină, de frică parcă să nu i-1 fure cineva. Apoi se ridică, respiră adânc, obrajii i se roşiră şi privi cu ochii mari în jurul său. Acum cred că Halfoor simte că începe pentru el o viaţă nouă", spuse soţia învăţătorului. Dar Halfoor scoase din buzunar ceasul său frumos de argint. Merse la Ingmar şi îi spuse:
„Fiindcă eu am acum ceasul tatălui tău, ţine ceasul ăsta din partea mea, pentru tine".
Puse ceasul pe masă şi ieşi fără să spună o vorbă.
Elof Ersson, bărbatul Karinei avusese un tată avar şi rău. Copil fiind nu îşi amintea să se fi săturat vreodată de stat acasă. Tatăl său îl gonea regulat de acasă, trimiţându-1 la muncile cele mai grele şi nu-i da răgazul unei petreceri cât de mici: măcar duminică să iasă la horă cu
flăcăii. După ce s-a căsătorit a fost un bărbat ideal şi un ginere muncitor şi econom, cât trăi Ingmar Ingmarsson. Dar după ce marele Ingmar muri, ginerele cel harnic şi cuminte începu să bea ca un porc. Se înhăită cu câţiva cheflii, îi invita acasă la el sau colinda cu ei cârciumile din împrejurimi. încetă să mai lucreze şi se ocupa numai de băutură.
Când Karin îl văzu pentru prima dată beat, rămase împietrită. Nu-i spuse însă nimic, dându-şi seama că răul e prea înrădăcinat în el. Dar surorile Karinei nu luară lucrurile aşa de cuminte ca ea. Lor nu le convenea nici ruşinea şi nici scandalurile ce le făcea Elof. Karin îşi puse atunci în gând să scoată fetele din casă şi aşa făcu. în cursul verii mărită pe cele două surori mai vârstnice, iar pe cele două mai tinere le trimise în America unde aveau rude bogate.
Fiecare dintre ele căpătară partea cuvenită de moştenire. Dar dacă de fete fusese uşor să se elibereze, băiatul care rămăsese, a fost cu bărbatul Karinei cel mai dârz dintre toţi.

Şi nu cu vorba, ci cu fapta. într-una din zile vărsă toată provizia de rachiu pe care cumnatul său o adunase în casă, iar în altă zi, acesta îl surprinse turnându-i apă în vin.
În toamnă, Karin insistă ca Ingmar să fie trimis la şcoală. Bărbatul ei se împotrivi: „Ingmar să se facă ţăran ca mine şi ca tatăl său. La iarnă vom merge în pădure. „Când eram ca el, îmi petreceam toată iarna în colibele cărbunarilor”. Ingmar rămase deci acasă.
Elias Elof căută să-1 câştige pe Ingmar de partea lui. îl lua adesea cu el când ieşea cu şareta. Băiatul nu mergea cu plăcere. Când însă Elias îl asigură că nu-1 duce la băutură, nu se mai împotrivi. Karin se bucură că bărbatu-său îl lua pe Ingmar şi că astfel nici el nu mai avea prilej să bea. Dar într-una din zile Elias Elof se întoarse de la oraş, la orele opt dimineaţa. Alături de el, în şaretă, Ingmar dormea.
—„Vino de-mi ajută să-l luăm în casă, bietul băiat s-a îmbătat aşa de tare, că nu se mai poate ţine pe picioare”.
Karin fu atât de indignată că se prăbuşi. îşi reveni peste o clipă şi se grăbi la trăsură. Dar când a vrut să-l ridice, îşi dădu seama că fratele ei nu dormea. Zăcea rece ca gheaţa şi fără simţire. Karin îl luă în braţe şi îl duse în casă. Se încuie cu el şi căută să-l readucă la viaţă. Puţin după aceea se întoarse la Elias. Se apropie de el, îi apăsă mâna pe umeri şi îi spuse: „Să ştii că dacă mi-ai omorât fratele, poţi să-ţi iei catrafusele şi s-o ştergi de aici".
—„Ei cum vorbeşti şi tu. Doar nu putea să-i strice oleacă de rachiu”.
—„Aşa e, cum îţi spun eu", zise Karin, apăsându-şi degetele uscăţive în umerii lui. „Dacă moare, să ştii că mănânci douăzeci de ani de puşcărie, Elias”.
Băiatul însă îşi reveni în fire, dar părea amorţit. Povesti cum cumnatul său băuse cu alţii toată noaptea în Karmsund. El moţăia pe o bancă. Şi atunci a venit Elias, l-a sculat îndemnându-1 să bea dintr-un ulcior şi l-a minţit spunându-i că nu-i decât apă caldă cu zahăr, care o să-l învioreze. A băut şi după aceea lucrurile s-au amestecat în creierul lui şi nu mai ştie nimic.
În primele zile după darul căpătat de la Ingmar, prăvălioara lui Halfoor nu se mai golea de lumea dornică să afle povestea şi să vadă ceasul marelui Ingmar. întârziau ore întregi deasupra tejghelei, minunându-se de cadoul lăsat amintire de Ingmar

Ingmarsson. Ceasul trecea apoi din mână în mână şi fiecare îl admira, întorcându-1 pe o parte şi pe alta.
Într-una din zile, tocmai când ceasul făcuse înconjurul prăvălioarei, intră Elias. Copleşiţi de povestea ceasornicului, ţăranii nu-1 văzuseră. Elias se strecură printre oameni, puse mâna pe ceas şi îl ţinu în sus, ca pe un trofeu. Era numai o glumă, dar lui Halfoor deja îi sărise ţandăra. La cererea lui Halfoor de a i se înapoia ceasul, Elias nu răspunse şi se grăbi să iasă. Dar cum trecu pragul, căzu cu piciorul într-o gaură dintre trepte, şi nu se mai putu ridica. Halfoor tăbărî peste el, îi smulse ceasul din mână şi îi mai dădu câteva picioare.
Elias nu se mişcă. Halfoor crezând că-i beat n-a vrut să-l ajute să se scoale. Dar când şi-a dat seama că Elias nu era beat, îl ridică şi văzu că se lovise zdravăn la mijloc. îl duseră acasă şi îl aşezară în pat. Mijlocul îi era frânt, aşa că nu mai putea să meargă. De aici înainte, Elias Elof Ersson zăcu la pat, ologit. Cerşea numai, insistent, rachiu. Doctorul recomandă să nu i se satisfacă dorinţa bolnavului, deoarece exista riscul intoxicării cu atâta alcool şi putea să moară. însă Elias ştia să învingă împotrivirile Karinei, făcând scandal toată noaptea, şi nelăsând pe nimeni să doarmă. în cele din urmă o îndupleca. Alteori ţipa şi înjura ca un surugiu toată ziua, încât viaţa pentru Karin devenise un chin. Aşa trecu o iarnă, o vară şi încă o iarnă.
Karin avea o bancă îngustă în dosul grădinii de hamei, unde obişnuia să se reculeagă ori de câte ori o copleşea vreo amărăciune. De acolo priveliştea se desfăcea largă şi bogată peste ogoarele de grâu, până în pădure departe. Sta acolo într-o seară de aprilie. Se simţea obosită şi fără glas în această primăvară ce îşi topea zăpezile în lapoviţă. Soarele se arătase, dar vântul de nord alerga zburdalnic şi rece, aşa că hameiul îşi mai dormea somnul lui sub un covor de crenguţe de brad. Mugurii copacilor se pregăteau de sărbătoare, dar în munţi zăpada mai era mare. Karin se simţea de parcă n-ar fi fost în stare să mai suporte încă o vară.
De odată Karin auzi paşi şi i se păru că a strigat-o cineva. Ridică ochii. în faţa ei sta Halfoor. Nu ştia când venise. El o privea de parcă era de mult aici.
—„Ştiam din alte timpuri că stai adeseori aici, atunci când te apasă o amărăciune mare".
Karinei i se păru că Halfoor venise să se bucure şi să-şi bată Joc de nenorocirea ei, dar Halfoor îi spuse că vine de la Elias.

—Am fost şi am vorbit cu el. Pentru asta am venit la tine. I-am spus că mă simt vinovat de nenorocirea lui şi l-am întrebat dacă n-ar vrea să mai vină să stea şi la mine. Ar fi o schimbare pentru el. Am hotărât să-l aduc mâine la mine. Ei ştiu că el vrea să vină, fiindcă îşi închipuie că la mine o să aibă mai multă băutură ca acasă. Dar se înşală. Aşa că vine mâine. O să-i dau odăiţa mică de lângă prăvălie. I-am promis că voi lăsa uşa deschisă la prăvălie ca să poată să se uite afară". De unde la primele cuvinte Karin crezuse că Halfoor venise cu gând de răzbunare, acum vedea că s-a înşelat. Crezuse tot timpul că Halfoor râvnise la ea numai pentru averea ei şi nicidecum pentru că o iubea. Dar acum, când Halfoor venea să o elibereze de povara asta grea, Karin se simţi copleşită de frumuseţea gestului şi sufletului lui. Aşadar, el o iubea, dacă dorea să-i vină atât de frăţeşte în ajutor. Inima Karinei începu să bată puternic şi simţi că acolo, adânc, se înfiripă ceva ce ea niciodată nu simţise. Nu ştia ce era, dar simţea limpede că bunătatea lui Halfoor îi încălzeşte inima îngheţată. Halfoor plecă să-şi pună planul în aplicare.
—„E un chin şi pentru Elias", spuse el, „şi apoi atât de împovărător pe cât ţi-a fost ţie, mie nu o să-mi fie. Când e un bărbat în casă, se schimbă lucrurile".
Karin nu ştia ce să facă. Simţea că orice mişcare ar fi făcut, i-ar fi arătat lui Halfoor că îl iubeşte. Dar fiindcă trebuia, totuşi, să facă ceva, se sculă încet, îi luă cu duioşie mâna şi dezmierdându-i-o, îi spuse cu vocea sugrumată:
—„Dumnezeu să te binecuvânteze Halfoor, Dumnezeu să te binecuvânteze".
Halfoor ghici ce se petrecea în sufletul ei şi repede îi cuprinse mâinile, trăgându-le spre el.
—„Nu, nu", strigă ea speriată. Se desprinse din mâinile lui şi fugi.
Astfel Elias se mută la Halfoor şi zăcu acolo toată vara. Nu-i fu însă povara de lungă durată, fiindcă muri în toamnă.
Imediat după moartea lui Elias, mama Stina îi spuse lui Halfoor: .Acum trebuie să-mi promiţi că o să ai răbdare cu Karin".
—„Da, desigur că am să am răbdare", replică Halfoor mirat.
—„Trebuie să ai răbdare", urmă mama Stina „e o femeie care merită s-o câştigi chiar dacă presupune o aşteptare de şapte ani". Dar lui Halfoor nu-i era aşa de uşor să aştepte, mai ales

că nu trecuse nici două luni de la moartea lui Elias şi se iviseră candidaţi la mâna Karinei.
Într-o duminică, pe când Halfoor şedea în faţa prăvăliei sale şi privea la lumea care se perinda, văzu trecând o ceată mare de trăsuri către Ingmarsgard. Găsi ciudată această mulţime de trăsuri luxoase care grăbeau către conac. Prima trăsură era condusă de şeful lemnăriei din Bergsana, apoi venea fiul hangiului din Karmsund, iar în cea din urmă, marele proprietar Berger Person. Când recunoscu pe Berger Person, Halfoor nu mai putu răbda să stea locului şi o pomi imediat la drum.
Berger Person şi ceilalţi erau tocmai aşezaţi la o masă şi îşi beau cafelele, atunci când intră Halfoor. Cu ei şedea şi Ingmar Ingmarsson venit tocmai în acel moment de la oraş. Karin se scuzase că nu le poate ţine companie, deoarece servitoarele plecaseră să asculte predica lui Storm în noua casă a misionarilor, aşa încât avea treabă în bucătărie.
Pretendenţii îşi beau cafeaua într-o tăcere mormântală, aşteptând fiecare momentul prielnic ca să intre singur la Karin şi să-i vorbească. Ingmar Ingmarsson făcu recomandările. Venirea lui Halfoor deschise gurile musafirilor şi începură să pălăvrăgească despre toate, cu intenţia parcă să-l deruteze pe Halfoor.
Când intră Karin, se făcu iar tăcere. Când îl văzu pe Halfoor, avu o tresărire, se gândi că fusese imprudent, venind la ea imediat după moartea bărbatului. Nu de alta, dar s-ar fi putut spune că el îi grăbise moartea tocmai cu gândul de a-i lua locul. I-ar fi plăcut mai mult dacă ar mai fi aşteptat un an sau doi, mai ales acum când el ştia că îl iubeşte. Karin turnă al doilea rând de cafele, scuzându-se că la Ingmarsgard nu au băuturi alcoolice. Berger Person profită de ocazie ca să înceapă o tiradă antialcoolică, sperând să câştige cu aceasta atenţia femeii. Se uita între timp cu coada ochiului la Halfoor, care sta înciudat şi cu ceaşca de cafea neatinsă dinaintea lui. Şi fiindcă gândea că-şi câştigase partida, se simţi animat de prietenie pentru Halfoor.
Ridică ceaşca de cafea: „în sănătatea ta, Halfoor. Nu avem ce zice, i-ai fost de mare ajutor Karinei în privinţa netrebnicului cu care a fost căsătorită".
Halfoor tăcu. Se uită drept în obrazul celui care vorbise, gândindu-se ce să-i răspundă. Dar Berger Person izbucni iar într-un râs zgomotos: „Da, un ajutor minunat, minunat, straşnic ajutor!"

Înainte însă de a isprăvi, Karin dispăruse. Se opri în dosul uşii de la bucătărie şi ascultă.
La început fu linişte în camera de primire, apoi se auzi un scaun dat deoparte şi cineva care se ridică.
—„Vrei să pleci?" întrebă Ingmar pe Halfoor.
—„Da", răspunse acesta, „nu pot să mai rămân. Transmite-i salutări din partea mea Karinei, Ingmar".
—„Treci pe la bucătărie şi spune-i singur bună ziua".
—„Nu, între noi totul s-a spus".
Karin deschise repede uşa şi stătu în faţa lui Halfoor, înainte ca el să fi apucat să plece.
—„Pleci, Halfoor? Credeam că ai să rămâi să mănânci cu noi, diseară".
Halfoor o privea ţintă. Era schimbată, roşie, încălzită şi avea ceva duios şi mişcător în obraji, ceva cum nu mai văzuse niciodată la ea.
—„Vreau să plec şi să nu mai întorc niciodată".
—„Du-te şi bea cafeaua, Halfoor".
Îl luă de braţ şi îl duse la masă. Simţea cum se schimbă feţe-feţe, dar nu-i păsa. Nu-i păsa de vorba şi batjocura celorlalţi. Să vadă cel puţin că împart totul cu el, îşi zise ea.
—„Berger Sven Persen şi voi toţi ceilalţi", spuse Karin „eu şi cu Halfoor încă nu am discutat despre lucrurile acestea, fiindcă sunt văduvă de prea puţin timp, dar cred că e mai bine să ştiţi că am să mă mărit mai bine cu Halfoor decât cu vreunul din voi toţi". Se opri fiindcă glasul îi tremura: „Lumea poate să spună ce vrea, dar eu şi cu Halfoor n-am făcut nimic rău".
Toţi tăcură privind la fiica lui Ingmar care nu avusese niciodată până acum un aer atât de tineresc. Halfoor spuse cu glasul tremurat: „Când am primit ceasul părintelui tău, credeam că nu mi se poate întâmpla ceva mai frumos în viaţă, dar ceea ce ai făcut tu, e cred tot ce poate fi mai frumos în viaţa unui bărbat".
Atunci se ridică Berger Person şi spuse:
—„Aşadar, să-i urăm noroc lui Karin şi lui Halfoor, fiindcă noi ştim cu toţii că acela pe care l-a ales Karin, fiica lui Ingmar, este fără pată şi fără vină".

ÎN SION

„Casa Misionarilor” era o sală mare cu pereţii luminoşi. Pe amândouă laturile atârnau portretele lui Luther şi Melauchton.

De-a lungul cornişelor erau pictate versete din biblie, împodobite de flori şi trompete cereşti. Iar în spatele sălii, deasupra unei estrade, atârna un tablou în ulei reprezentând „Ciobanul credincios". Pastorul se hotărâse să păşească astăzi pentru prima dată pragul localului unde predica învăţătorul. În cursul celor patru ani de când exista sala asta, unde în fiecare duminică se citea Biblia, totuşi la biserică venise lume mai multă ca oricând. Asta vădea că Storm fusese un prieten credincios şi bun şi de aceea voia să-i facă surpriza de a veni să-l asculte.
încăperea mare era plină de lume şi avea o înfăţişare impunătoare. Cei mai mulţi dintre oamenii care ascultau, erau frumos gătiţi în portul galben din partea locului şi broboadele albe ce împodobeau capetele femeilor, dădeau impresia unei săli pline de păsări mari şi albe cu aripile desfăcute.
Storm îşi începuse cuvântarea. Preotul intră şi se aşează în prima bancă. Storm îl văzu. În timp ce cuvânta, răsfoia biblia din scoarţă în scoarţă. Acum era tocmai la Apocalips şi vorbea despre Ierusalimul ceresc şi de fericirea eternă. Şi era atât de fericit că venise preotul şi zise: „Din parte-mi, nu mi-aş dori o mai mare bucurie decât aceea de a sta veşnic pe o catedră şi când bunul Dumnezeu ar veni câteodată să mă asculte aşa ca acest preot, nu va fi nimeni în ceruri atât de fericit ca mine".
În mijlocul predicii, uşa se deschise şi un cârd de oameni îşi făcură intrarea în biserică. De abia spusese Storm .Amin", că unul din grup se făcu auzit: „Vă rog să-mi permiteţi să spun şi eu câteva vorbe". Vocea care rostise aceste cuvinte era neobişnuit de melodioasă şi dulce. „Asta trebuie să fie Hock Matts Eriksson", gândi preotul. în clipa următoare îşi făcu Ioc prim mulţime un om mic de statură cu un chip de copil, urmat de ceata de oameni, ce intrase adineauri. Pastorul, învăţătorul şi poporul din biserică înlemniseră. Desigur că Hock Matts Eriksson, venea să le anunţe o veste rea. Sau a murit regele, sau s-a pornit un nou război. Dar Hock Matts începu cu un zâmbet luminos în ochi: ,Aş dori să povestesc învăţătorului şi poporului cum duminica trecută s-a pogorât asupră-mi harul ceresc, şi aşa am simţit nevoia să încep a predica. Lucrurile s-au întâmplat astfel: Acum două săptămâni drumurile fiind acoperite de polei, nu am putut veni încoace să auzim cuvântul Domnului. Şi deodată, simţii asupră-mi ceva neobişnuit: simţii că mi se dezleagă limba. De atunci am cuvântat în două

duminici de-a rândul şi acum cei din casă şi vecinii mi-au spus să vin aici şi să vorbesc înaintea oamenilor".
După această introducere, Hock Matts se pregătea să vorbească. Dar de astă dată învăţătorul se reculese din prima zăpăceală: „Ai intenţia să vorbeşti astă seară, aici, Hock Matts?", îl întrerupse el.
—„Da, asta a fost intenţia mea", răspunse el şi se posomori în faţa figurii sumbre a învăţătorului.
—„Nu, pentru astăzi suntem gata", spuse Storm cu hotărâre. Hock Matts începu să se roage cu vocea plângătoare. Dar învăţătorul era neînduplecat. Avusese o zi prea minunată şi nu vrea să-i strice efectul. învăţătorul deschise cartea psalmilor.
—„Şi acum să spunem psalmul 187“. Îl citi cu glas tare şi apoi începu să cânte: „Ierusalime cetate sfântă“. Dar de abia isprăvise psalmul că un nou glas se ridică. Era Lyung Bjorn Olofsson un bărbat mândru şi chipeş, căsătorit cu una din fetele Ingmar şi proprietarul unei mari ferme: „Noi cei de aici“, spuse el liniştit, „suntem de părere că învăţătorul ar fi trebuit să ceară sfatul nostru, înainte de a-1 opri să vorbească pe Matts Eriksson“.
—„Crezi tu asta, fiul meu?“, răspunse Storm cu aerul că se adresează unui ştrengar. Atunci trebuie să-ţi mărturisesc că nimeni afară de mine nu are dreptul de a-şi spune cuvântul în această sală“. Lyung Bjorn se roşi; nu ar fi vrut să se certe cu Storm. Atunci ridică glasul un al treilea: „L-am auzit pe Hock Matts vorbind de două ori, până acum, şi vorbea atât de minunat că ţi-era mai mare dragul să-1 asculţi. Şi cred că toţi cei de faţă ar dori să-l asculte". învăţătorul răspunse pe acelaşi ton de dojană părintească.
—„Bine, ai să recunoşti, Krister Larsson, că asta este cu neputinţă. Dacă îl las pe Hock Matts să vorbească astăzi, atunci vii tu, Krister, în duminica viitoare şi vrei să vorbeşti şi apoi, vine şi Lyung Bjorn în duminica cealaltă".
La aceste vorbe câţiva zâmbiră. Dar Lyung Bjorn răspunse înţepat şi tare: „Nu înţeleg de ce Krister sau eu nu am fi la fel de apţi să vorbim ca şeful şcolii..." şi continuă „mai ales că atunci, când fiecare dintre noi am contribuit să se ridice această clădire, ni s-a spus că ea va fi o simplă casă pentru predici libere, şi nicidecum o biserică în care numai un singur om va avea dreptul să vorbească".
Toată adunarea parcă răsuflă uşurată la auzul acestor vorbe. Cu un ceas înainte, nimănui nu i-ar fi trecut prin cap că ar fi

putut auzi vorbind pe altcineva în afară de învăţător. Dar acum li se părea foarte interesant şi găseau normal să mai asculte şi un alt glas, poate mai nou şi mai plin de surprize.
În clipa asta se ridică şi Kolas Gunnar. Este cumnatul lui Halfoor, un băiat înalt, brunet şi cu ochii pătrunzători:
—„Da, atunci când s-a zidit casa asta, s-a vorbit mult despre libertate. Dar după ce a fost gata nu s-a mai auzit nimic despre aşa ceva".
Învăţătorul deveni stacojiu. Era întâiul atac direct, întâia animozitate exprimată precis.
—„Ţin să-ţi spun, Kolas Gunnar, că aici a domnit o singură libertate adevărată, aceea a lui Luther; şi nu libertatea care durează o zi ca să dispară a doua zi".
—„Şeful şcolii ar vrea să credem că tot ce e nou, e rău. El îngăduie să ne folosim de metode noi la munca câmpului, dar despre noutăţile spirituale ale Domnului să nu ne interesăm deloc".
Învăţătorul deveni mai conciliant.
—„Oare crezu tu, Gunnar, că aici ar trebui predicată altă învăţătură decât cea luterană?"
—„Nu, nu este vorba de o nouă predică, ci de cine este îndrituit să vorbească. Pe cât îmi dau eu seama Hock Matts este, tot aşa de bun luteran, ca şi maestrul Storm sau preotul".
învăţătorul uitase aproape complet de preot. Acesta sta tăcut acolo cu o licărire ciudată în ochi. Storm văzu că privirea preotului era aţintită asupră-i şi că nu-1 slăbea o clipă. „Ei poate că era totuşi mai bine dacă nu veneam tocmai astăzi", gândi el. Şi ca să arate preotului şi oamenilor, că el este omul hotărârilor repezi, coborî de pe catedră şi luă loc pe un scaun.
Se făcu un vacarm groaznic. După o trecere de vreme, învăţătorul gândi: „Ei, de acum s-au răsfăţat destul copiii, e timpul să le arăt cine e stăpân aici". Se sculă, bătu puternic cu pumnul în masă zicând:
—„Ei, şi acum lucirii trebuie să ia sfârşit! Ce e gălăgia asta pe voi? Eu plec şi trebuie să plecaţi şi voi ca să putem închide aici!"
Câţiva foşti şcolari se sculară, dar cei mai mulţi continuară să rămână nemişcaţi.
—„Domnul învăţător pare a uita că noi acum suntem oameni serioşi şi nu copii de şcoală obligaţi să ascultăm de un pumn în masă".

Storm sta şi se uita cu ochii ţintă la ei. Până mai adineauri văzuse în fiecare imaginea copilului de demult. Acum însă în locul imaginii aceleia, în locul buclelor blonde şi a chipurilor firave, vedea numai o turmă de oameni gravi şi morocănoşi, cu chipurile aspre şi întunecate, asupra cărora nu mai avea nici o putere. Larma creştea. în fruntea tuturor stătea Kolas Gunnar, Lyung Bjorn şi Krister Larson. Hock Matts, care fusese cauza scandalului, încerca să liniştească spiritele. Nimeni nu-1 asculta. Privirea învăţătorului căzu iarăşi asupra preotului. Sta acolo la fel de liniştit ca adineauri şi cu aceeaşi lucire în ochi. El se gândeşte probabil la convorbirea de acum patru ani, când i-am spus intenţia mea de a clădi o casă pentru misionari. Preotul a avut dreptate. Cuvintele lui s-au împlinit întocmai. Iată şi răzvrătirea şi rătăcirea. Şi poate, dacă nu ţineam să-mi zidesc Sionul meu, toate aceste nu s-ar fi întâmplat. O lumină se făcu în creierul lui.
Scoase o cheie mică din buzunar şi o învârti în aer ca s-o vadă fiecare.
—„Depun această cheie pe masă şi nu am s-o mai ridic niciodată. Fiindcă tot ce am vrut să rămână în afara acestor ziduri, a pătruns, din vina mea înăuntru".
Cu aceste cuvinte învăţătorul depuse pe masă cheia casei de misionari. îşi luă pălăria şi merse întins către preot. „Trebuie să-ţi
mulţumesc, părinte, că ai venit să mă asculţi astă seară. Dacă nu ai fi venit acum, cu siguranţă, nu ai mai fi avut acest prilej niciodată".
Consătenii lui Elias Elof Ersson îşi ziceau că acesta nu trebuie să-şi fi găsit liniştea nici în groapă, din cauza multelor ticăloşii ce făptuise. Pusese ipoteci peste ipoteci pe averea Karinei şi, pe deasupra, mâncase şi toţi banii lui Ingmar, bani ce formau partea de moştenire ce i se cuvenea. Noroc că averea lui Halfoor mai acoperise, ici colo, câte o gaură şi stinsese câte o datorie. Când Ingmar Ingmarsson află că e un om sărac, surprinderea lui nu fu mică. Dar de vreme ce rămăsese fără avere, trebuia să-şi caute o meserie din care să poată trăi. O rugă deci, pe Karin, să vorbească cu învăţătorul ca să poată continua şcoala până va pleca la Seminar. Mai ales că Storm avea la îndemână biblioteca şcolii şi în plus se putea folosi şi de cărţile preotului. Apoi îi mai putea ajuta lui Storm la şcoală şi asta ar fi fost cea mai folositoare ucenicie.

HELLGUM

Intr-una din nopţi, Karin rămase singură acasă. Halfoor era plecat şi Ingmar, care locuia la Storm, plecase şi el cu un grup de băieţi şi fete, în pădure, la Ingmar cel zdravăn. Karin dormea singură în odaie şi avu un vis groaznic.
Ea visă pe Elias în viaţă şi că făcuse un chef. Îl auzea alături în odaia de primire, zăngănind paharele şi cântând cântece de beţie. Părea că zgomotul pe care îl făcea Elias şi prietenii lui devenea din ce în ce mai greu de suportat. Deodată, i se păru că cei de dincolo sparg băncile şi mesele. Se sperie, astfel se trezi. Dar chiar după ce se trezi, vacarmul continuă. Pământul se cutremura, ferestrele zăngăneau, iar crengile părului cel mare din curte se izbeau de zidurile casei, văitându-se. Părea că vine ziua judecăţii de apoi. în clipa când vacarmul atinsese culmea, un geam se sparse şi cioburile se împrăştiară răsunând pe duşumele. Un vânt puternic se izbi de pereţii odăii învălmăşind şi răvăşind totul. Un glas hohotitor de ironie părea că şopteşte o sentinţă la urechea Karinei. Era acelaşi glas, pe care îl auzise adineauri în somn. Karin crezu că trebuie să moară. Nu mai simţise niciodată o frică aşa de mare.
Inima i se aprinse şi tot trupul îi era rece şi ţeapăn ca gheaţa. Larma însă amuţi şi Karin îşi reveni. Aerul rece al nopţii năvăli în cameră şi după câtva timp se hotărî să se scoale şi să astupe gaura din fereastră. Dar când încercă să părăsească patul, membrele ei nu o lăsară şi observă că nu poate să mai meargă. Karin nu chemă ajutor, ci se culcă liniştită. „Când am să mă liniştesc, am să pot iarăşi umbla", îşi zise. Dar picioarele nu o ajutară nici mai târziu să-şi împlinească gândul. Nu se putea pune pe picioare şi căzu prăbuşită lângă pat.
Dimineaţa trimiseră imediat după doctor. Acesta veni imediat, însă nu putea să-şi dea seama ce avea Karin. Era şi bolnavă şi paralizată. îşi exprimă părerea, că e o paralizie datorită unei mari spaime.
—„O să umble în scurt timp", asigură el pe cei din jur. Karin ascultă pe doctor fără să zică o vorbă. Ea ştia că Elias fusese de cu noapte acolo şi că el îi făcuse tot răul. Era sigură că nu va mai putea umbla. Toată dimineaţa Karin se frământă în tăcere. Dorea să afle de ce o pedepsise Dumnezeu atât de

crunt. Ce nelegiuire făptuise, de se abătuse asupra-i un aşa de greu blestem? Se supuse unei judecăţi foarte severe, dar nu-şi găsi nici o vină. Mai ales o vină care să atragă o pedeapsă aşa de grea. „Dumnezeu a fost nedrept cu mine", gândi ea.
După amiază Karin ceru să fie dusă cu trăsura la casa de misionari a lui Storm unde predica un oarecare Dagson. Spera de la Dagson să o lămurească, de ce fusese atât de greu pedepsită. Dagson era un vorbitor stimat. Niciodată însă nu avusese un cerc atât de mare de ascultători ca astăzi. O mulţime imensă poposise împrejurul casei misionarilor şi fiecare comenta, în fel şi chip, întâmplarea de la Ingmarsgard. întreaga obşte era speriată şi venise să asculte un cuvânt de linişte şi lămurire care să alunge spaima. Predicatorul aflase de cele întâmplate şi ştia în ce fel să îndrume predica. El începu cu vorbe înfricoşătoare despre iad şi despre stăpânitorii întunericului. Pomeni de cel care pândeşte în bezna şi de abia aşteptă să pescuiască sufletele. Acel care lasă şerpii păcatului şi mrejele viciului să împăienjenească paşii omului.
Ascultătorii, înfioraţi, văzură lumea plină de draci. Totul în jur era păcat şi primejdie. Se simţeau fugăriţi peste gropi viclene, asemeni fiarelor sălbatice ale pădurii. Vorbele lui Dagson vâjâiau prin sală ca o furtună şi ca o pădure de flăcări. O pădure în flăcări, în prejma căreia dansau draci şi lighioane. Astfel îşi fugări Dagson ascultătorii săi prin foc şi fum şi disperare. Foc peste tot şi din toate părţile. Aceasta este cea din urmă prăbuşire.
Dar prin infernul acesta străbătea o potecă liniştită şi verde care ducea într-o pădure liniştită şi răcoroasă. în mijloc, pe pajiştea de flori, sta Isus.
El întindea mâinile deasupra capetelor aplecate ale oamenilor, iar ei se aşezau la picioarele lui şi toată spaima şi neliniştea lor se spulberau. Dagson vorbea aşa cum simţea. Când isprăvi, printre oameni se făcu o mare mişcare. Mulţi se duseră să-i mulţumească, în timp ce lui îi curgea lacrimile şiroaie. Karin şezuse tot timpul nemişcată şi când Dagson isprăvi cuvântarea, ridică pleoapele şi îl privi dojenitor cu înţelesul că pentru ea nu a putut să-i dăruiască nimic. în aceeaşi clipă, de afară, se auzi o voce puternică strigând: „Vai de acela care va împărţi pietre în loc de pâine, vai de acela".
Puţin după aceea veniră câţiva oameni să spună că acel care strigase era un om înalt, cu părul negru şi pe care nu-1 cunoştea nimeni. Trecuse cu o femeie blondă într-o trăsurică,

în timpul predicii. S-au oprit şi au ascultat şi tocmai când se pregăteau să plece mai departe, omul s-a ridicat şi a strigat vorbele acelea. Câţiva credeau că au recunoscut, în femeia cea blondă, pe una din fiicele lui Ingmar cel zdravăn, emigrată de mult în America şi căsătorită acolo. Karin gândea despre Dagson exact ceea ce spusese străinul care trecuse. Asta se putea vedea şi din faptul că nu va mai veni de loc pe la casa misionarilor.
Birger Larsson era un fierar care avea atelierul chiar în marginea drumului. O dugheană scundă şi întunecoasă, cu o singură ferestruică şi o uşă joasă. Birger Larsson făcea cuţite, punea broaşte şi le repara, dregea căruţe. Iar când nu avea de lucru, făcea piroane.
Într-un amurg de vară, Birger Larsson stătea în mijlocul atelierului şi bătea pe o nicovală piroane. Fiul cel mai mare, un băiat de şaptesprezece ani, era la altă nicovală, al doilea fiu era şi el ocupat cu nişte drugi de fier, al treilea aţâţa focul, iar al patrulea dintre copii, care avea numai şapte ani, aduna piroanele făcute şi le arunca într-un hârdău cu apă.
În toiul lucrului se opri în prag un necunoscut. Un om uriaş cu părul negru care se aplecase spre a putea privi înăuntru, în fierărie. Birger Larsson se opri din lucru şi îl întrebă pe străin ce doreşte.
—„Să nu mi-o iei în nume de rău, că privesc înăuntru, deşi nu am ce căuta aici. în anii tinereţii mele am fost şi eu fierar. De atunci, ori de câte ori trec prin faţa unei fierării, nu mă pot opri să nu privesc înăuntru".
Birger privea neîncrezător mâinile străinului. Erau două mâini zdravene, adevărate mâini de fierar. Fierarul întrebă pe străin cine e şi de unde vine. Omul răspunse prietenos, fără însă a-şi spune numele. Lui Birger îi plăcu străinul. Părea un om deştept. Fierarul ieşi din dugheană şi intră în vorbă. Istorisi că i-a mers greu la început, dar acum când îi dau ajutor şi băieţii, lucrurile merg mai bine. Spera ca, în câţiva ani, să ajungă un om bogat. Străinul zâmbi, spunând că îl bucură ajutoarele pe care le avea Birger în fiii săi. „Dar acum vreau să te mai întreb ceva“, spuse el. Puse o mână grea pe umărul lui Birger şi îl privi drept în ochi.
—„Oare tot aşa cum fiii tăi te ajută în cele lumeşti, le ceri tu să te ajute şi în cele sufleteşti?..?
Birger îl privi nedumerit fără să înţeleagă ce-i spunea străinul.

—„Observ că asta e o întrebare cu totul nouă pentru tine“, mai spuse străinul, „chibzuieşte asupra ei până o să ne revedem". Şi zâmbind, plecă în drumul lui. Birger se întoarse în fierărie, se scărpină în cap şi începu iară să lucreze.
întrebarea străinului îl preocupă câteva zile:
„E ceva în ea ce nu pot pricepe", îşi zise el.
În aceeaşi zi în care străinul îl vizitase pe Birger Larsson, se petreceau lucruri rele în prăvălia lui Halfoor pe care, după căsătoria cu Karin, i-o trecuse cumnatului său, Kolas Gunnar. Gunnar era plecat într-o călătorie şi în timpul ăsta vedea de prăvălie, soţia lui, Brita Ingmar. Moştenise din partea mamei sale, frumoasa Brita Ingmar, acelaşi nume şi aceeaşi înfăţişare nespus de plăcută. Dar pe lângă chip, moştenise spiritul de dreptate şi de loialitate ale familiei. în lipsa lui Gunnar, Brita înţelegea să facă în felul ei negustorie. Bunăoară dacă venea caporalul Falt, beat, şi mai cerea o sticlă cu bere, ea îl refuza categoric. Şi dacă sărmana Lena vrea să-şi cumpere o broşă, Brita o trimitea acasă să ţese la război. Ziua e liniştită. Clienţii nu sunt prea numeroşi. Brita stă ceasuri întregi singură, în dosul tejghelei. Disperarea o doboară, iar ochii i se umplu de tristeţe. Se ridică deodată, caută o bucată de sfoară, trece în odaia de alături, agaţă sfoara de un cui din plafon, face un nod, îşi aduce un scăunel, şi e gata să-şi pună planul în aplicare, când, uşa se deschide şi în pragul ei apare un om mare cu părul negru.
Intrase în prăvălie fără ca ea să-l fi auzit şi fiindcă nu găsi acolo pe nimeni, deschise uşa camerei în care se găsea acum Brita. Brita coborî repede de pe scăunel. Omul nu spuse nimic. Se retrase în prăvălie şi acolo aşteptă. Brita îl urmă. Nu-1 mai văzuse niciodată. Omul se aşezase pe un scaun lângă uşă. Brita rămase tăcută în spatele tejghelei. Străinul o privea cu ochi pătrunzători şi nu o slăbea o clipă. Brita avea impresia că ochii aceştia
o paralizează. Crezi tu oare, îşi spuse ea în sinea ei, că mă poţi opri să fac, ceea ce mi-am pus în gând? Am s-o fac după ce vei pleca. Răul e Iară leac. Tu nu poţi schimba nimic, nimic... Brita continua dialogul mut cu străinul din faţă. Noi cei din Ingmar, nu ar fi trebuit să ne facem nici unul negustor.
Ce bine am trăit cu Gunnar până am deschis prăvălia asta. De atunci lucrurile s-au schimbat. Eu aş fi dorit ca el să nu dea bere şi ţuică tuturor beţivilor... şi nici să nu le vândă oamenilor decât ceea ce le este strict necesar, aşa că ne certăm mereu şi

acum nici nu-i pasă de mine. Ai să-mi dai şi tu dreptate că nu poţi să-i vinzi bietului sătean vita din bătătură sau cele câteva oi, pentru că nu a plătit câteva kilograme de rachiu sau bere. Aşa nu poate să mai meargă. La o schimbare nu mă aştept, aşa că, de ce nu pleci ca să-mi pot face seama? Dar în timp ce urma dialogul ăsta mut în faţa omului care şedea, Brita se liniştea din ce în ce mai mult. O mişca străinul care sta aici şi veghea asupră-i. Era frumos din partea cuiva pe care nici nu-1 cunoştea. în cele din urmă începu să plângă încetişor. Când străinul văzu că Brita plânge, îşi dă seama, că primejdia trecuse. Se sculă. Când ajunse în pragul uşii, se opri, se uită iarăşi drept în ochii Britei şi spuse cu un glas profund: „Nu-ţi face nici un rău, fiindcă e aproape vremea când vei trăi întru adevăr şi dreptate". Şi plecă. Paşii lui bocăniră greu pe drum. Brita luă scăunelul îl duse din nou în prăvălie şi rămase acolo nemişcată. Avea senzaţia că rătăcise într-o noapte adâncă şi neagră, plină de prăpăstii. Dar, deodată, se auzi un glas duios prin întuneric care îi spunea să aştepte, că ziua cea mare se aproprie. Şi acum sta aici şi aştepta.

Ingmar cel puternic avea o fiică pe care o chema Liza şi care locuise mulţi ani în Chicago, unde se căsătoreşte cu un fierar de acolo cu numele de Hellgum. Acesta înjghebase o grupare cu un crez aparte, într-una din zile, Liza veni să-şi viziteze părintele din Suedia şi Hellgum venise cu ea. Hellgum îşi întrebuinţă tot timpul umblând mult pe jos prin împrejurimi. Se împrietenise cu ţăranii şi cu fiecare se aşeza la taifas, vorbea despre lucruri obişnuite şi numai la urmă, punând mâna lui grea pe umărul convorbitorului îi şoptea un cuvânt de mângâiere sau redeşteptare. Ingmar cel zdravăn nu prea îşi înghiţea ginerele. Bătrânul lucrase în anul acela cu tânărul Ingmar Ingmarsson, care se reîntoarse acasă, la curtea Ingmarilor. Amândoi zidiseră un fierăstrău de apă la Longfos. Fu o zi de frumoasă mândrie pentru tânărul Ingmar când fierăstrăul spintecă în două primul buştean.

Hellgum încercase de câteva ori să vorbească oamenilor la întruniri, dar nu reuşise să se facă ascultat. De îndată ce începea o cuvântare, se încurca, devenea greoi şi nu putea fi nici pe de departe comparat cu Dagson. Nu reuşi să-şi facă nici un adept. Cei ce-1 auziră vorbind atunci când îl întâlnise singuri, erau dezamăgiţi auzindu-1 cum se străduia să lege frazele, atunci când ţinea cuvântări la vreo întrunire.

Karin devenea din zi în zi mai abătută. Rar o auzeai deschizând gura. Renunţase să mai asculte predici. Sta singură şi se gândea la nenorocirea ei. Câteodată îi povestea lui Halfoor cum îl auzea pe tatăl ei spunând că Ingmarii care umblă pe calea Domnului, nu au a se teme de nimic. Acum, însă, ştie că nici asta nu este adevărat. Halfoor o sfătui să asculte pe noul predicator, dar Karin refuză. Nu dorea să mai ceară ajutorul celor cereşti. într-o duminică, spre sfârşitul lui august, Karin şedea singură la fereastra din camera cea mare. Liniştea era adâncă şi Karin cu greu reuşea să stea trează. Capul îi căzu pe piept şi adormi. Se deşteptă în glasurile a doi oameni care vorbeau acolo, pe sub fereastra ei. Nu putu să vadă cine e, dar desluşi un glas neasemuit de melodios. O voce atât de frumoasă cum nu auzise niciodată.
—„Aşadar, tu găseşti ciudat, Halfoor, cum un om sărman şi simplu poate să înţeleagă adevăruri pe care nu le înţeleg mulţi oameni învăţaţi?"
—„Da. Nu ştiu cum poţi să fii atât de sigură".
„Halfoor vorbeşte cu Hellgum", gândi Karin. încercă să închidă fereastra şi nu reuşi.
—„Dar e scris că dacă unul te pălmuieşte pe obrazul drept să-i întorci şi stângul, aşadar să nu te împotriveşti răului, şi multe d-alde astea... Ori toate astea nu poţi să le faci dacă le-ai încerca. în primul rând ar veni oamenii şi ţi-ar lua ogorul şi casa şi tot".
—„Da, e cam adevărat".
—„Ei şi unde vrei să ajungi cu toate astea?"
—„Ia stai şi gândeşte-te puţin la rezultatele frumoase la care am ajuns prin creştinism. Nimeni, dintre cei care cred, nu mai fură, nu fac orfanilor şi văduvelor vreun rău. Nimeni nu mai urăşte pe semenul său.
—„Da, poate că e aşa".
—„Când ai o maşină de treierat şi nu merge bine, cauţi să găseşti cauza. Şi atunci, când vezi că nu reuşeşti să faci pe oameni să ducă o viaţă creştinească, stai şi te întrebi, care să fie cauza. Poate că e undeva o greşeală care trebuie reparată".
—„Cum, dar nicicând nu mi-aş fi putut închipui că există în învăţătura lui Hristos ceva greşit".
—„Desigur, la început ea a fost fără pată, dar cu vremea o fi căzut şi ea în greşeală. Poate e undeva o rotiţă cu dinţii mâncaţi. E de-ajuns o singură rotiţă stricată şi toată maşinăria stă pe loc".

Hellgum se odihni o clipă, apoi urmă:
—„Să-ţi spun ce mi s-a întâmplat la început, când am început să mă adap la învăţătura asta. Dintru început, căutai să fiu drept şi bun cu oamenii. Ei bine, ştii cum s-a terminat asta? Pe timpul acela lucram într-o fabrică şi când camarazii mei descoperiră cum sunt, mă lăsară să fac o mulţime din treburile lor.
Apoi îmi luară locul şi până la urmă, învinuindu-mă de furt, mă băgară şi in puşcărie. Atunci mi-am zis: „Ar fi foarte uşor să faci pe Isus, dacă ai trăi singur pe lume. Dar a trăi singur când în jurul tău roiesc cei ce rătăcesc în întuneric, e o nerozie. E întocmai ca o moară care macină vânt în loc de grâu. Dacă Dumnezeu a dat drumul atâtor oameni în lume, a făcut-o pesemne cu intenţia de a-i face să se înţeleagă între ei şi nu să se dezbine"... Aşa că nu mi-a părut rău că m-au băgat la închisoare. Dimpotrivă, mă simţeam mai întărit să duc mai departe o viaţă întru evanghelie".
Karin ascultă atentă.
—„Cum am ieşit din închisoare, m-am dus la un camarad şi l-am rugat să mă ajute să încep o viaţă nouă. De cum am fost doi, mai găsirăm pe al treilea şi al patrulea şi aşa mai departe. Acum suntem treizeci care locuim într-o casă din Chicago. împărţim totul frăţeşte între noi şi veghem ca viaţa noastră să se desfăşoare după legile adevărului şi ale curăţeniei.
Cum Halfoor tăcea, Hellgum urmă din ce în ce mai însufleţit.
—„Tu ştii doară, Halfoor, că acela care vrea să înceapă ceva mare, trebuie să se unească cu alţi semeni. Tu n-ai fi putut să gospodăreşti singur conacul ăsta. Şi dacă mâine ai prelua o fabrică, ar trebui să-ţi mai iei câţiva tovarăşi. însă sarcina cea mai grea din toate este să duci o viaţă creştinească.
Şi acei care au ghicit drumul cel adevărat, suntem noi, eu şi cu tovarăşii mei din Chicago. Această adunare este adevăratul şi sfântul Ierusalim care s-a pogorât din ceruri şi poţi s-o recunoşti din faptul că asupra lor s-a pogorât harul primilor creştini. Mulţi dintre noi am auzit glasul Domnului; unii dintre noi fac profeţii şi alţii vindecă bolnavi”.
—„Tu poţi să vindeci bolnavi?”, îl întrerupse Halfoor”.
—„Da, pot vindeca pe cei care cred în mine”.
—„E greu să crezi altfel decât cum ai învăţat de copil”.
—.Adevăr îţi grăiesc ţie, Halfoor, că nu va trece mult şi ai să ajuţi şi tu la renaşterea noului Ierusalim".

Cu aceste vorbe de despărţire, Halfoor intră în camera Karinei. Când o văzu la fereastra deschisă, îi spuse: „Aşadar ai auzit tot ce a vorbit Hellgum?”
—„Da".
—Ai auzit si ce a spus, că el ar putea vindeca bolnavii care cred în el?"
Karin se înroşi. învăţătura lui Hellgum îi plăcuse mai mult ca toate celelalte ce le auzise în cursul verii. Era în această învăţătură un simţ practic care îi era agreabil. Totul respira acţiune şi mişcare, şi un sentimentalism vag pe care nu-1 mai putea percepe inima ei.
—„Nu pot să cred în altă credinţă decât aceea în care a crezut tatăl meu", răspunse ea.
Câteva săptămâni mai târziu, Karin şedea iarăşi în camera cea mare. Era toamnă, vântul urla la ferestre şi în sobă ardea un foc vesel, în odaie era numai copila ei de un an, care abia învăţase să meargă şi i se juca la picioare.
Cum sta aşa, uşa se deschise şi în prag apăru un om cu părul negru şi buclat, cu ochii pătrunzători şi cu mâini mari de lucrător, înainte ca acesta să spună o vorbă, Karin îşi dete seama că e Hellgum.
Omul dădu bună ziua şi întrebă de Halfoor. Karin răspunse că e dus la o întrunire şi că-1 aşteaptă să vină îndată. Hellgum se aşează fără să spună o vorbă, dar o privi cu ochii ficşi. După o pauză i se adresă:
—„Am auzit că eşti bolnavă".
—„Da, de o jumătate de an, nu pot să mai umblu".
—„M-am gândit să vin aici, să mă rog pentru tine".
Karin tăcu şi închise ochii.
—„Vă mulţumesc că v-aţi gândit la mine, dar asta nu-mi poate folosi, deoarece eu nu-mi schimb aşa de lesne credinţa".
—„Cred că, chiar Dumnezeu vrea să te ajute, deoarece ai dus o viaţă curată şi cinstită".
—„Nu, nu cred că mă bucur de atâta milostivire de la Dumnezeu".
—„Oare te-ai întrebat vreodată, Karin, de ce a venit asupră-ţi încercarea asta?
—„Cineva îmi spune că Dumnezeu a făcut asta pentru ca numele lui să fie şi mai slăvit".
Karin se înfurie. în obrajii îi năvăliră câteva pete roşii.

îndrăznea prea mult Hellgum crezând că Dumnezeu o pedepsise numai pentru a veni el să-şi exercite puterea lui miraculoasă asupra ei.
Hellgum se ridică, merse întins la Karin şi îi puse mâinile pe creştet.
—„Vrei ca să mă rog pentru tine?"
în aceeaşi clipă, Karin simţi un val de sânge şi de viaţă năvălindu-i în artere, dar era încă aşa de indignată de îndrăzneala lui, că-i luă cu putere mâinile de pe cap şi îşi scutură umerii.
Hellgum se retrase câţiva paşi şi se opri în uşă.
—„Nu trebuie să dai cu piciorul la ceea ce a fost trimis de Dumnezeu".
—„Nu, ceea ce trimite Dumnezeu trebuie primit cu bucurie".
—„Şi eu îţi spun că încă de astăzi harul domnului se va pogon asupra acestei case”.
Karin tăcu.
—„Când se va întâmpla minunea, gândeşte-te la mine".
Şi plecă.
Karin era revoltată. Obrajii îi ardeau:
„Oare nu pot să am linişte în casa mea?", gândi ea. „E revoltător cât de mulţi oameni se cred trimişi ai Domnului".
În aceeaşi clipă, Karin văzu cum fetiţa ei se apropie de foc. Ochişorii îi scăpărau voioşi şi ţipa de bucurie. Karin o strigă, dar copila nu auzi, vrea să ajungă la picioarele sobei.
—„Ajută-mi Doamne", se rugă Karin, ajută-mi!"
Începu să strige tare, dar n-o auzea nimeni.
Copila se aplecă peste foc. Un lemn aprins îi căzu pe rochiţă. Dar în aceeaşi clipă Karin stătu dreaptă în cameră, alergă la sobă şi îndepărtă copilul de acolo. De abia când scânteile de pe rochie fură toate stinse şi copilul scăpat de orice pericol îşi dădu seama ce se întâmplase. Văzu că stă dreaptă, că a umblat, că o să mai poată umbla. Karin simţi o cutremurare în suflet cum nu mai simţise niciodată în viaţă şi în aceeaşi clipă o umplu o mare fericire.
Simţi că a stat sub oblăduirea sfântă a Domnului şi că el îi trimisese un om al său în ajutor.
În timpul acesta Hellgum sta în preajma colibei lui Ingmar cel zdravăn, privind împrejurimile. Priveliştea ce o vedea i se părea din zi în zi mai frumoasă. Pământul era galben, iar frunzişul de un roşu şi un galben strălucitor. Ici şi colo, se zăreau pâlcuri-pâlcuri de flori, aurii, strălucitoare ca o mare

mişcătoare. Cum ar lumina o cabană încălzită de un foc bun şi viu, această privelişte a naturii suedeze, aducea cu sine o linişte smerită în tremurarea unei atmosfere de vis. Dar privind toată această privelişte, Hellgum se gândi că în curând soseşte timpul când Dumnezeu va anima aceste frumuseţi cu lumina sfinţeniei sale şi că toate faptele pe aceste meleaguri, vor da roadele lor purtând fructele dreptăţii.
Într-una din seri, iată, Timiş Halfoor stătea în faţa lui Hellgum şi îl invită pe acesta şi pe soţia lui, la Ingmarsgard. Când sosiră la curte, totul era curat şi împodobit. Curtea era măturată ca în palmă. Când uşa de la camera de primire se deschise, văzură că era plină de oameni aşezaţi pe bănci, de-a-lungul pereţilor. Stăteau toţi şi aşteptau pe cineva şi Hellgum văzu imediat că erau gospodarii cei mai de frunte ai comunei. Erau acolo Lyung Bjorn Olofsson şi soţia lui, Marta; Kolas Gunnar şi soţia lui, Brita; Krister Larsson şi Israel Tomasson cu soţiile lor. Toţi aceştia se înrudeau cu Ingmarii. Mai erau acolo Hock Matts Eriksson cu fiul său Gabriel şi încă mulţi alţii.
Când Hellgum şi Ana Liza intrară, Timis Halfoor spuse:
—.Aici sunt câţiva dintre acei care au chibzuit la cele ce ne-ai spus, Hellgum. Cei mai mulţi aparţin unor familii care au umblat totdeauna pe căile Domnului. Şi dacă Hellgum vrea să ne fie de ajutor pe acest drum, atunci noi îl vom urma“.
A doua zi se răspândi zvonul că la Ingmarsgard se pusese bazele unei grupări care pretindea că este în posesia singurului şi adevăratului creştinism.

DRUMUL CEL NOU

In primăvara următoare, tânărul Ingmar şi cu Ingmar cel zdravăn au mers să-şi pună în mişcare fierăstrăul de apă. Toată iama o petrecuseră în codru şi acum, când Ingmar se văzu iar în câmpie îşi apăru sieşi ca un urs evadat din viziunea lui. Se dezobişnuise a privi în faţă soarele drept al câmpiei, dar zgomotul apei şi larma oamenilor îl apărau. în acelaşi timp se simţea fericit că se găsea iar în mijlocul acestor lucruri. Simţea că este bine să dormi într-un pat comod, să mănânci mâncăruri alese şi să fii iar acasă la Karin, care te îngrijeşte ca o mamă. Karin îşi făcuse un costum nou şi venea, din când în când din bucătărie, cu câte o prăjitură de casă şi i-o vâra prin buzunare, ca unui copil.

Şi câte lucruri minunate nu se întâmplaseră de când se dusese sus, în codru. Ingmar fusese a doua zi după adunare acasă, dar plecase apoi din nou în codru şi de atunci nu se mai arătase. Auzise câte ceva despre Hellgum şi învăţătura sa. Acum, însă, când asculta pe Karin şi Halfoor vorbind despre asta şi îi văzuse atât de fericiţi şi de bucuroşi să se dedice găsirii căilor Domnului, i se părea ceva înălţător.
—„Sperăm că ai să vii şi tu de partea noastră", îi spuse Karin.
Ingmar îi răspunse că dorea şi el, dar avea nevoie de timp să se mai gândească.
—„Toată iama am dorit ca să iei şi tu parte la fericirea noastră sfântă. Fiindcă noi nu mai locuim pe pământ, noi sălăşluim de aci înainte în noul Ierusalim, acela care s-a pogorât din ceruri".
Mai era ceva care îl bucura pe Ingmar: vestea că Hellgum mai putea fi întâlnit prin împrejurimi. în vara trecută, Hellgum venise adeseori la fierăstrăul de apă şi vorbise cu Ingmar. Se împrieteniseră chiar. Ingmar îl socotea pe Hellgum drept omul cel mai bun din câţi întâlnise el. Nu mai văzuse nicicând un om mai deschis la suflet, mai sigur de sine, mai bărbat. Câteodată, când avea treabă mai multă, Hellgum îşi lepăda haina şi îl ajuta. Atunci Ingmar rămânea mut de admiraţie; nu văzuse, încă, niciodată pe cineva care să lucreze aşa de iute şi cu atâta spor.
Hellgum era plecat pentru câteva zile.
—„Lasă, de abia când ai să stai de vorbă cu Hellgum, ai să fii de aceeaşi părere cu noi," îi spuse Karin. Ingmar era de pe acum de aceeaşi părere şi era, şi mirat şi bucuros, în acelaşi timp, că se putea trăi atât de bine cu oamenii.
Îi părea numai rău că nimeni nu pomenea câte ceva despre învăţător şi Gertrude. Ingmar nu o văzuse de un an pe Gertrude
Un singur om nu era mulţumit de treburile lui Hellgum, era Ingmar cel zdravăn.
Într-una din seri, Ingmar bătrânul, îi zise celui tânăr că mai bine nu ar mai fi venit acasă.
—„Dar ce nu e cum trebuie acolo?"
—„Credeam că ştii ca şi mine; chestia cu Hellgum nu prea este curată".
Ingmar replică că dimpotrivă: el auzise că Hellgum este un om straşnic de bun şi de drept.
—„Aşa de bun şi de drept că a învrăjbit toţi oamenii comunei. Cum crezi tu oare că marele Ingmar ar fi îngăduit ca cineva să

vină şi să facă din fiecare om al comunei un anticrist şi un diavol care nu mai aparţine obştii şi care nu mai are voie să se întâlnească cu vechii lui prieteni, fiindcă aceştia mai cred în legea lor cea veche?"
—„Eu nu cred că oameni ca Hellgum, Karin şi Halfoor se poartă aşa cum spui dumneata".
—„Da, frumoasă învăţătură! Hellgum nu are decât să facă un semn şi fratele se desparte de frate, copilul se desparte de părinţi. El a ştiut asa de bine să aranjeze lucrurile că acum sunt certuri în fiecare casă de om".
Tânărul Ingmar era supărat de felul cum vorbea bătrânul despre Hellgum şi se gândea: „numai de am da mai repede drumul herăstrăului, ca să mai tacă din gură bătrânul".
—„Şi o să vină o zi", continuă bătrânul, „când totul se va sfârşi şi între mine şi tine. Dacă treci de partea lor, nu au să-ţi mai dea voie să te vezi cu mine".
—„Da, dacă vei continua să vorbeşti în felul acesta, desigur că ne vom despărţi. Eu cred că ar trebui să-ţi dai seama că eu nu mă pot răzvrăti contra familiei mele şi mai ales contra lui Hellgum, pe care îl socot omul cel mai minunat şi mai bun din câţi am cunoscut eu".
A doua zi Ingmar veni la cinci dimineaţa la fierăstrău. Toată noaptea nu dormise şi îi umblase prin cap vorbele bătrânului. Ingmar cel zdravăn tăcu o vreme, când îl văzu, începu să râdă.
—„De ce râzi?"
—„Mă gândesc la Gertrude, fata învăţătorului".
—„Ce-i cu ea?"
—„Deunăzi povesteau în sat că ea e singura care are cea mai mare putere asupra lui Hellgum"
—„Asta s-a întâmplat din cauza stricatei de Grunhilda, fata primarului Lars Klemensson".
—„Aceea nu-i stricată".
—„Spune-i cum vrei. însă s-a întâmplat că ea s-a găsit la Ingmarsgard atunci când s-a format secta cea nouă.
Cum a venit acasă le-a spus părinţilor că ea a trecut la credinţa cea adevărată şi că trebuie să se despartă de ei şi să locuiască la Ingmarsgard. Părinţii întrebară: de ce? Ca să ducă o viaţă cu adevărat creştinească. Uimiţi, părinţii îi răspunseră că asta o putea face şi acasă. Ea însă replică că-i este imposibil, deoarece părinţii nu erau de aceeaşi credinţă cu ea. Ei, şi cum, întrebară părinţii, trebuie să ne mutăm cu toţii la Ingmarsgard? Nu, numai eu, răspunse ea. Primarul încercă şi

el, şi nevasta lui, să îmbuneze fata. Dar fata rămase la părerea ei. Văzând încăpăţânarea fetei, primarul o încuie în casă, spunându-i că o va ţine acolo până o să-i treacă nebunia".
A doua zi, pe când doamna Storm şi Gertrude lucrau la gherghef, intră nevasta primarului. Când o văzură se înspăimântară. Ea, care era deobicei atât de fercheşă, era plânsă şi prost îmbrăcată. La întrebările bătrânei, soţia primarului răspunse „că nu poţi să arăţi altfel, când ai pierdut tot ce ţi-a fost mai drag"... Ah, ce chef aş fi- avut să-i ciomăgesc", spuse bătrânul.
—„Pe cine?"
—„Pe Hellgum şi pe Anna Liza. Au fost în noaptea aceea la primar şi au luat fata".
Ingmar scoase un strigăt.
—„Da, au venit în mijlocul nopţii şi au bătut la geamul Gunhildei întrebând-o de ce nu a venit la Ingmarsgard? Ea răspunse că nu o lasă părinţii şi că au încuiat-o. Hellgum spuse că diavolul i-a îndemnat să facă astfel. Părinţii auzeau totul, dar nu voiau să se amestece, chibzuind că e mai bine ca fata să hotărască singură. Şi a plecat cu el. Atunci, mama fetei a venit la Gertrude s-o roage să meargă împreună la Grunhilda".
—„Şi Gertrude s-a dus?"
—„Da, s-a dus şi a stat de vorbă cu Grunhilda. Dar nici nu s-a sinchisit de ce spunea Gertrude".
—„Bine, dar eu nu am văzut-o la noi acasă", răspunse Ingmar gânditor.
—„Nu, că acuma este iar la părinţi. Când Gertrude a ieşit de la Grunhilda, Hellgum aştepta afară. „Ah, iată capul tuturor răutăţilor", îşi spuse Gertrude şi merse drept către omul din faţa ei. îi vorbi convingător şi dârz, îi spuse că nu s-a purtat ca un adevărat creştin, ci ca un războinic crud care vine noaptea acasă să fure fetele de la părinţii lor.
Hellgum a stat o clipă, s-a gândit şi apoi i-a spus cu glas moale că are dreptate, că a fost prea aspru. Şi în aceeaşi după-amiază, o aduse pe Gunhilda înapoi la părinţi.
Când Ingmar cel zdravăn isprăvi povestea, tânărul gândi. Da, Gertrude e o fată admirabilă şi Hellgum, deşi s-a purtat la început cam aspru, e un om minunat.
—„Acum să vezi. Acolo oamenii sunt obişnuiţi să aibă un stăpân care să-i îndrume şi să-i conducă. Marele Ingmar a murit, învăţătorul nu mai are nici o putere, iar preotul nu a

avut niciodată un cuvânt hotărî tor în obşte. Ei, cu toţii, vor acum să ştie de partea cui eşti tu".
Ingmar lăsă să-i cadă mâinile de-a lungul trupului şi scânci:
—„Da, dar eu nu ştiu de partea cui e adevărul!"
—„Oamenii aşteaptă ca tu să-i eliberezi de Hellgum. Mai ales că Hellgum a stricat până şi copiii. Le-a spus că în loc să se joace, mai bine ar sluji Domnului.
Şi copiii l-au ascultat. Şi închipuie-ţi, l-au schimbat până şi pe caporalul Falt. S-au gândit copiii că e un păcătos şi într-una din seri au dat năvală în odaia în care Falt îşi fierbea orezul. Când au văzut pe omul acela cu mustăţi şi cu un singur ochi, copiii au căzut cu toţii în genunchi şi aşa de frumos au început să cânte şi să se roage, că până la urmă l-au înduplecat. Astăzi, Falt nu-ţi mai vorbeşte decât de întruniri şi de bazaconii de astea".
—„Dar nu văd nici o nenorocire în cele ce-mi spui.
Probabil că înainte de apariţia copiilor, Falt era tocmai gata să se îmbete".
—„Ei bine, poate ai să găseşti şi mai interesant când ţi-oi spune cum au fost şi la Storm. Da, s-au adunat vreo douăzeci şi au năvălit în şcoală. Storm tocmai citea la lumina unei lămpi. Şi ei au început să predice. La început învăţătorul a fost atât de uimit, că nu a putut scoate o vorbă. S-a întâmplat că tocmai atunci se găsea Hellgum la Gertrude. Da, Hellgum şi Gertrude s-au împrietenit de-a binelea. Când Gertrude auzi larma, îi spuse lui Hellgum:
—„Aţi venit tocmai bine, Hellgum, e aici ceva foarte interesant de văzut. Pe viitor vor trebui copiii să-l ducă pe profesor la şcoală".
Hellgum râse. îşi dădu şi el seama că lucrurile au mers prea departe, aşa că-i goni pe copii. Astfel se făcu dezordinea".
La ceasurile opt seara, Ingmar veni să mănânce. Ca de obicei îl aşteptau bucate alese şi Halfoor şi Karin erau foarte drăguţi cu el. De cum îi văzu, Ingmar se linişti din nou. Inima lui îi spunea că bătrânul exagerase.
—„Nu cumva ai fost pe la învăţător, Karin?“, întrebă deodată Ingmar.
—„Nu“, răspunse repede Karin, „cu aşa oameni necredincioşi nu mă adun".
Ingmar tăcu. Era un răspuns care îi da mult de gândit. Să vorbească, sau să tacă?

Dacă vorbea, atunci intra în război cu familia sa. Dar nici nu voia să tacă spre a se chema că el aprobă ceea ce fac ai săi.
—„Eu nu am auzit nici o impietate la adresa Domnului, în casa profesorului, deşi am stat patru ani acolo", spuse el încet.
—„Când oamenii nu ascultă chemarea lui Dumnezeu, atunci sunt eretici. Storm a crescut toţi copiii noştri acolo, la şcoala lui, dar el nu ne-a învăţat linia dreaptă a unei vieţi frumoase".
—„în sfârşit, ce vrei să spui despre învăţător?"
—.Acei care aparţineau credinţei noastre şi-au luat copiii de la şcoală. N-am vrut ca copiii noştri să se mai îmbuibe cu vechea învăţătură".
—„Şi ce a spus învăţătorul?"
—„A spus că legea obligă copiii să meargă la şcoală".
—„La fel cred şi eu".
—„Şi a trimis jandarmul la Israel Tomasson şi la Krister Larsson ca să ia copiii".
—„Şi acum sunteţi în duşmănie cu Storm?"
—„Da".
—„Suntem aşadar în duşmănie cu întreg satul?"
—„Ne ţinem departe de cei care vor să ne ducă în păcat".
Vorbeau din ce în ce mai încet, posomorâţi că vorbele lor îi duceau inevitabil la constatări triste.
—„Dar trebuie să-ţi transmit salutări din partea Gertrudei. Hellgum a stat mult de vorbă cu ea în iama asta. Ne-a spus că astă seară vrea să treacă şi ea de partea noastră".
Buzele lui Ingmar începură să tremure. Părea că toată ziua aşteptase vestea asta. Şi acum picase glonţul.
—„Vasăzică vrea să treacă şi ea de partea voastră? Ei, dar se întâmplă lucruri minunate aici în timp ce noi stăm neştiutori în pădure! Şi eu, eu ce să mai fac acum?"
—„Ai să vii şi tu de partea credinţei noastre", îi răspunse Halfoor hotărât. „Hellgum s-a întors acasă şi cum ai să stai de vorbă cu el, ai să te converteşti imediat".
—„Ei şi dacă nu vreau să mă convertesc?"
Halfoor şi Karin rămaseră muţi ca un mormânt.
—„Şi dacă nu vreau să am altă credinţă decât aceea a părinţilor mci?“
—„Nu spune nimic înainte de a sta de vorbă cu Hellgum".
—„Şi dacă nu trec de partea voastră, atunci nu mă mai ţineţi în casa voastră?", şi se ridică de pe scaun. „Aş vrea să ştiu imediat, ca să fie totul limpede".
Halfoor se uită la Karin, le venea greu să spună ceva.

—„Trebuie să ştii, Ingmar, că noi te iubim, cum n-am iubit pe nimeni în lumea asta", spuse Halfoor.
—„Da, dar cum rămâne cu fierăstrăul de apă?"
—„Tăiaţi întâi scândurile, Ingmar".
—„Poate vreţi să daţi fierăstrăul lui Hellgum?"
—‚Am fi bucuroşi să-i găsim ceva de lucru lui Hellgum, ca să nu mai fie nevoit să plece de aici. Ne-am gândit că n-ar fi rău să devii tovarăş cu el, dacă ai fi de credinţa noastră. Hellgum e foarte harnic la lucru".
—„Nu înţeleg, Halfoor, de ce ocoleşti adevărul. Vreau numai să ştiu dacă aveţi de gând sau nu, să predaţi fierăstrăul lui Hellgum?"
—„Dacă te ridici împotriva lui Dumnezeu, atunci da, i-1 vom da lui Hellgum".
—„îţi mulţumesc, Halfoor. Acum ştie ce mă aşteaptă, dacă nu trec de partea voastră; atunci pierd pe Gertrude, pierd fierăstrăul, pierd şi casa părintească".
Le întoarse spatele şi părăsi odaia.
Când fu în curte se gândi că făcuse bine purtând această discuţie. Trebuia să ştie precis, cum stau lucrurile. Cu paşi mari se îndreptă către şcoală.
Când deschise poarta, cădea tocmai o ploaie uşoară de vară. în grădina învăţătorului pomii începuseră să înmugurească. Pământul înverzise aşa de iute că simţeai că ai putea vedea iarba crescând.
Gertrude sta pe treptele casei şi se uita la ploaia de primăvară. Ingmar rămase locului, încântat. Totul era aici atât de paşnic şi de frumos. Gertrude încă nu-1 zărise. închise poarta încetişor şi veni spre ea. Dar când ajunse în preajma ei, se opri din nou. Când se despărţise de ea, Gertrude mai era o copilă. Dar în acest an, în care nu o văzuse se înălţase chipeşă şi dreaptă ca un brad. Capul era frumos pe gâtul fin, pielea îi era albă, moale şi pufoasă, obrajii aveau o prospeţime şi o roşeaţă minunată, ochii erau adânci şi visători şi toată înfăţişarea ei era delicată şi melancolică. La vederea ei, inima lui Ingmar se umplu de fericire. Era linişte în jurul lor. Era aşa de multă pace şi sfinţenie, că simţea nevoia să îngenuncheze şi să mulţumească Domnului. Dar când îl zări, Gertrude tresări. Ingmar îşi dădu seama că Gertrude n-o să se bucure de prezenţa lui. Fără introducere, Ingmar o întrebă dacă e adevărat că vrea să treacă de partea lui Hellgum.

Gertrude răspunse că este adevărat. Ingmar o întrebă dacă ştie că în cazul trecerii de partea hellgumianilor, va trebui să nu mai vină în contact decât cu acei care sunt de aceeaşi credinţă.
Gertrude răspunse liniştită că ştie.
—„Ai căpătat permisiunea din partea mamei tale şi a tatălui tău?“ întrebă el.
—„Nu, ei nu ştiu nimic despre asta“.
—„Dar bine... Gertrude!"
—„Taci, Ingmar! Trebuie s-o fac pentru ca să-mi recapăt liniştea. Dumnezeu mă sileşte".
—„Doream să-ţi spun Gertrude, că eu nu am să trec niciodată de partea hellgumianilor. Aşa că noi doi ne vom despărţi “.
Gertrude avu aerul că nu pricepe întrucât o priveşte asta.
—„Nu o face Gertrude, nu o face! Mai chibzuieşte!". Şi o prinse de braţ.
Gertrude se scutură de braţul lui.
—„Bine, dar ţi-ai ieşit din minţi?"
—„Da, Hellgum şi tot ce face el mă scoate din minţi.
Toate astea trebuie să aibă un sfârşit!"
Gertrude ridică din umeri.
—„Aşadar, rămâi cu bine, Gertrude. Şi ţine minte la ceea ce îţi spun: tu nu ai să aparţii niciodată hellgumianilor!"
—„Ce vrei să faci Ingmar?", spuse neliniştită Gertrude.
—„Rămâi cu bine, Gertrude, şi gândeşte-te la ceea ce ţi-am spus".
Ingmar se duse acasă. Acum ştia cu siguranţă că, Hellgum, cu riscul oricăror nenorociri, trebuie să simtă pe pielea lui tot ce făcuse.
O luă spre coliba bătrânului Ingmar ca să stea de vorbă cu Hellgum. Când ajunse acolo, auzi din colibă glasuri de oameni. Desluşi: „Suntem trei fraţi şi am venit de departe să-ţi cerem socoteală, Johan Hellgum, de fratele nostru cel mai tânăr, care a plecat în urmă cu doi ani în America. El s-a înscris în gruparea ta şi acum am primit o scrisoare, în care ni se spune că şi-a pierdut minţile din cauza frământărilor, cauzate de cuvântările tale".
Ingmar se îndepărtă de casă şi pomi spre fierăstrău. Aşadar erau numeroşi acei care se plângeau împotriva lui Hellgum.
Bătrânul Ingmar era deja la lucru. Când fierăstrăul se puse în mişcare, lui Ingmar i se păru că aude un ţipăt. Nu-i dădu însă atenţie. Dar ţipătul se auzise încă odată. De data asta însă se

desluşi un strigăt de ajutor şi Ingmar se grăbi spre cabană. Deschise uşa. Hellgum stătea lipit de perete şi ţinea în mâini un topor scurt cu care căuta să se apere.
Cei trei străini dădeau asaltul. Erau nişte vlăjgani zdraveni şi îl ciomăgeau cu ce găseau la îndemână. Hellgum se apăra şi prin asta îi îndârjea mai tare, încât flăcăii erau gata să-l omoare. Unul dintre fraţi îl izbi cu atâta putere în cap pe Hellgum, că acesta se clătină, lăsă să-i scape toporul din mâini şi se prăbuşi. Deodată cei trei îşi scoaseră
cuţitele şi se repeziră asupra lui Hellgum. Dar în aceeaşi clipă, unul din ei simţi două braţe vânjoase paralizându-i mişcările, fu ridicat şi azvârlit afară. Al doilea nici nu avu timp să-şi dea bine seama, când i se întâmplă acelaşi lucru, iar al treilea care era aplecat asupra lui Hellgum, abia reuşise să se ridice în genunchi, că primi o lovitură atât de puternică, de se trezi lângă ceilalţi.
Ingmar se propti în uşă, râzând: „Ei, mai aveţi chef să reîncepeţi?"
Cei trei agresori erau gata să reînceapă, dar unul din ei zări o umbră şi auzi paşi care se apropiau. S-a dat semnalul retragerii. Însă înainte de a pleca unul din ei, rămase în urmă şi se năpusti asupra lui Ingmar, lovindu-1 cu un cuţit în ceafa.
—„Na, asta, pentru că te-ai amestecat în treburile noastre".
Ingmar se prăbuşi pe duşumele.
Câteva clipe mai târziu, Karin găsi pe Ingmar zăcând pe prag cu o rană în grumaz şi pe Hellgum în cabană, rezemat de perete, cu obrazul plin de sânge şi cu mâna încleştată pe topor.
Karin nu văzuse pe străini şi crezu că Ingmar îl atacase şi-1 lovise pe Hellgum. Se cutremură toată şi se grăbi către Hellgum.
—„Nu, nu, vezi întâi de Ingmar", îi strigă Hellgum.
—„Nu se îngrijeşte nimeni întâi de asasin şi pe urmă de victimă", răspunse ea aspru.
—„Întâi Ingmar, întâi Ingmar", striga Hellgum care se ridicase şi care era într-o stare de nervozitate aşa de mare încât ridică toporul la ea: El a lovit pe asasin; el mi-a salvat viaţa!"
Când Karin înţelese, se întoarse către Ingmar, dar el se ridicase şi plecase. Karin alergă după el.
—„Ingmar! Ingmar!"
Ingmar însă mergea înainte fără măcar să întoarcă capul. Karin îl ajunse din urmă, îl apucă de umeri şi se rugă de el:

—„Stai locului, Ingmar, să te pansez".
Ingmar însă se smulse din mâinile ei şi fugi mai departe. Mergea ca un orb, sângele îi şiroia de-a lungul hainelor şi îi umpluse o gheată. Cu fiecare pas pe care îl făcea, sângele clipocea în gheată, lăsând urme pe pământ. O luă spre pădure. Acolo nu era nimeni să-1 ajute. Karin l-a ajuns din urmă.
—„Ascultă Ingmar, eu cu Halfoor suntem foarte necăjiţi din cauza celor discutate azi dimineaţă. Veneam tocmai să-i spun lui Hellgum că, orice s-ar întâmpla, fierăstrăul tot al tău rămâne."
—„Da, acum poţi să i-1 dai lui Hellgum".
Ingmar mergea, mergea înainte, fără să se oprească.
Karin se ţinea după el.
—„Iartă-mă. Am greşit. în prima clipă am crezut că te-ai bătut cu Hellgum".
—„Da, ţi-a fost uşor să crezi că fratele tău e un asasin!"
De abia, când auzi numele lui Hellgum revenind mereu în gura lui Ingmar, Karin îşi dădu seama cât de mult îl urăşte Ingmar pe Hellgum. Şi în acelaşi timp simţi, ce mare şi frumoasă era fapta lui Ingmar.
—„Toţi oamenii vor vorbi despre tine, şi te vor lăuda pentru ceea ce ai făcut".
Karin îl auzi pe Ingmar râzând ironic.
—„De ce nu pleci Karin? Ştiu eu pe cine ai vrea tu să ajuţi acum!"
Pasul îi era din ce în ce mai şovăitor şi sângele îi curgea mai abundent. Râul ăsta de sânge o impresiona pe Karin.
—„Ingmar, tu nu-ţi aparţii numai ţie, îi aparţii şi lui Dumnezeu şi oamenilor. Şi dacă stă în putinţa mea să-ţi înapoiez dorinţa de viaţă, spune-mi şi fac orice".
Ingmar se opri o clipă. Se rezemă de un copac. Karin îl auzi râzând.
—„Poate vrei să-l retrimiţi pe Hellgum în America?"
Karin privea la gheata plină de sânge a fratelui ei. Ingmar se întoarse cu faţa către ea. Pielea de pe tâmple era pământie, obrajii erau galbeni şi palizi, nasul i se subţiase, dar buza lui inferioară tremura dârză şi dispreţuitoare.
—„Eu cred că nu am să pot trăi aici laolaltă cu Hellgum. Şi văd că va trebui să-i cedez locul".
—„Nu, dacă mă laşi să te îngrijesc, să-ţi ajut, atunci îţi promit că voi face în aşa fel încât Hellgum să plece".

Dumnezeu ne va trimite alt ajutor gândi Karin, dar acum nu pot să fac decât ceea ce îmi cere Ingmar.
Ingmar stă bandajat în pat. Rana nu este grea, însă aiurează toată ziua. Retrăieşte întâmplările acelei zile. Pe seară când se mai linişteşte, Karin îl anunţă:
—„E aici cineva care vrea să te vadă şi să-ţi vorbească".
Ingmar răspunde că e obosit şi că nu poate să vorbească cu nimeni.
—„Ştiu, dar cred că are să-ţi facă bine".
În aceeaşi clipă intră Gertrude. Când se apropie de pat, Ingmar pune mâinile la ochi.
—„Nu vrei să mă vezi, Ingmar?"
Ingmar clătină capul.
—‚Aş vrea să-ţi spun numai câteva vorbe".
—„Ce vrei să-mi spui? Că te-ai dat de partea hellgumianilor?"
Gertrude îngenunche lângă patul bolnavului şi îi luă mâinile de pe ochi.
—„Nu, e altceva, ce nu ştii".
Ingmar o privi întrebător. Gertrude, roşi toată, se codi dar apoi spuse:
—„Anul trecut, exact din clipa când ai plecat de la noi, am început să te iubesc”. Ingmar se roşi şi el, dar deveni îndată iarăşi grav.
—„Mi-a fost dor de tine, Ingmar. Şi tu nu ai venit măcar odată la mine. De parcă n-aş mai fi existat vreodată pentru tine. Credeam că m-ai uitat”.
Gertrude a început să plângă.
—„Dar, m-a consolat Hellgum, spunându-mi să-mi îndrept cugetul către Dumnezeu. Şi astă-seară am auzit că l-ai salvat de la moarte pe acela pe care îl urai, şi atunci n-am mai putut. Am simţit că nu mă mai pot despărţi de tine”.
În aceeaşi clipă ea se aplecă, îi luă mâna şi i-o sărută.
În urechile lui Ingmar răsunau clopotele unei zile de sărbătoare. O linişte de duminică paşnică îl cuprinse şi iubirea îi sta pe limbă, dulce ca mierea şi se răspândea înviorătoare prin toată fiinţa lui.

SCRISOAREA LUI HELLGUM

O femeie bătrână urca pe drumul care merge din pădure, către Ingmarsgard. Deşi e o zi ca toate celelalte, bătrâna e îmbrăcată în portul de sărbătoare a satului. Părul alb ca

zăpada îi cade liniştit pe frunte şi chipul îi este luminat de o bucurie. Fără să simtă osteneala, străbate drumul lung ce desparte coliba ei de Ingmarsgard. Astăzi e o zi de sărbătoare pentru ea. Karin şi Halfoor au chemat pe toţi fraţii întru credinţa lui Hellgum ca să le anunţe conţinutul unei scrisori primită recent din partea păstorului lor sufletesc. Gândul ei zboară în urmă, la anii petrecuţi în singurătatea şi pustiul colibei din pădure. Dar într-o zi mersul vieţii ei s-a schimbat şi inima ei a fost înconjurată de prietenia şi înţelegerea atâtor fraţi care nu osteneau să vină până la coliba ei pe furtună, arşiţă, ca şi pe zăpadă. Păşind pe poteca ninsă de omătul lui februarie bătrâna se gândeşte cu durere la toţi fraţii care au dezertat de la datorie imediat după plecarea lui Hellgum. Şi îşi spune:
„Vai celor ce au întârziat ziua bunei-vestiri. În vara viitoare o să vină marea pedeapsă peste noi şi o să pierim cu toţii fiindcă unii dintre cei ce au jurat, au călcat jurământul. A fost o vreme când el ne era laptele şi mierea. El ne învăţa răbdarea în nenorocire şi bunătatea către cei nenorociţi; el ne învăţa cum să fim miloşi şi iertători cu semenii noştri şi cum să se poarte cel avut cu cel sărac şi cum să facem faptele bune.
Dar acum, în ultimul timp, el ne este numai fiere. în fiecare scrisoare vorbeşte numai de pedepse şi de mari încercări ce se vor abate asupra noastră. Nu ne-am lămurit niciodată ce crede, dar regulat în scrisorile sale pomeneşte de o mare încercare. Cine ştie, poate că satul nostru e supus pieirii şi o să fie ars şi distrus asemeni Sodomei şi Gomorei".
Când bătrâna ajunge la malul Elfului, o întâmpină un grup de hellgumiani: caporalul Falt; Kolaas Gunnar şi femeia lui; Brita, fiica marelui Ingmar; Hock Matts Eriksson cu fiul său Gabriel şi Gunhilda, fata primarului. Toţi sunt îmbrăcaţi în portul de sărbătoare al ţinutului. Par cu toţii îngrijoraţi că Halfoor îi cheamă într-o zi de lucru. Cine ştie, poate că sire să le vestească ceva rău.
Şi în timp ce oamenii păşesc pe drumul satului abătuţi parcă de o presimţire rea, soarele se iveşte mare şi strălucitor, de după dealuri. Din zăpadă adie parcă o boare de răcoare proaspătă şi înviorătoare, iar dinspre dealurile însorite vine o linişte luminoasă şi odihnitoare, care cuprinde împrejurimile.
În sfârşit au ajuns la Ingmarsgard şi au intrat în curtea fermei. Karin şi Halfoor ies întru întâmpinarea musafirilor şi îi poftesc pe fiecare în camera de primire.

În odaia de primire a Ingmarsgardului atârnă pe perete un tablou care fusese pictat, cu un secol în urmă, de un artist pripăşit prin sat. Tabloul reprezenta un oraş mare, împrejmuit de ziduri. Un oraş împestriţat de case sărăcăcioase alături de care străluceau palate bogate. Unele din ele aveau turnuri acoperite cu aramă şi câte o cruce în vârf.
Pe străzi se plimbau oameni îmbrăcaţi în pantaloni scurţi, pantofi cu agrafe şi în mâini cu bastoane cu capete aurite. Pe poarta oraşului ieşea o trăsură plină de doamne cu părul pudrat şi cu pălării mari pe cap. Lângă ziduri se înălţau copaci cu coroane bogate, iar prin iarba înaltă şi unduitoare, alergau pârâiaşe.
Sub tablou sta scris cu litere mari, înflorite: .Aceasta este cetatea sfântă a Domnului, Ierusalim".
Cei mai mulţi de la Ingmarsgard nu ştiau ce reprezintă tabloul şi aproape că nici nu-1 băgau în seamă. Dar astăzi era împrejmuit cu o coroană de merişor.
—„Aşadar încă o scrisoare de la iubitul nostru Hellgum?", întrebă bătrâna Eva Gunnar.
—„Da, a venit o scrisoare nouă de la iubitul nostru frate Hellgum”, răspunse Halfoor.
—„Şi oare crede Hellgum că trebuie să ne aşteptăm la întâmplări mari?", interveni Holaas Gunnar.
—„Da, dar acum ne-am dumirit şi noi ce credea Hellgum atunci când ne vorbea despre marea încercare", răspunse Halfoor şi continuă:
—„Şi acum, înainte de a citi scrisoarea, să cântăm psalmul 244“.
Hellgumianii cântară în cor:
Ierusalim, tu sfântă cetate-n aur nestemată, tu patrie cu inima binecuvântată cu înviorări de dimineaţă luminată
Halfoor citi apoi cu glasul liniştit şi grav.
„Iubiţi fraţi şi surori întru Domnul, pace vouă.
Până acum am crezut că suntem singuri în învăţătura şi credinţa noastră, dar, Domnul fie lăudat, pentru că am găsit în Chicago fraţi ai aceleiaşi credinţe.
Aşadar aflaţi că pe la începutul anului 1880 se găsea aici în Chicago, un bărbat cu numele de Gordon. El şi soţia lui erau oameni cu frica lui Dumnezeu şi erau adânc întristaţi de toate nevoile şi durerile câte sunt pe lumea aceasta. Ei se rugau mereu lui Dumnezeu să-i izbăvească de greutăţile acelui trai.
Şi s-a întâmplat atunci că soţia lui Eduard Gordon a făcut o

călătorie pe ocean, cu un vapor ce a suferit un mare naufragiu. Când, tocmai se găsea în primejdia de-a se îneca, auzi glasul Domnului coborându-se asupra ei.
El îi spuse că a fost aleasă pentru a aduce oamenilor cuvântul Lui sfânt.
Femeia fu salvată din mijlocul furiei oceanului. Se întoarse acasă şi făcu întocmai precum îi ceruse Cel de sus. Şi cum există un singur oraş pe lume care este demn a primi cuvântul sfânt al Domnului, Eduard Gordon cu nevasta şi treizeci de adepţi plecară la Ierusalim să predice învăţătura cu care îi hărăzise cerul, chiar de pe dealurile Sionului. Acolo sălăşluiră în aceeaşi casă cu toţii. împărţiră şi binele şi răul şi slujiră deopotrivă unul altuia. Luară copiii săracilor să-i crească şi îngrijiră de bolnavi, ajutară bătrânilor neputincioşi şi făcură strajă creştinească şi ajutor cald oricui avea nevoie.
Dar ei nu slujiră în biserici sau în pieţe, deoarece îşi spuneau că singure faptele trebuie să vorbească pentru noi. în Ierusalim, printre emigranţi se găsea şi o văduvă foarte bogată, cu doi copii, care îşi lăsase un frate acasă. Şi într-o bună zi lumea începu să-i spună acestui frate: „cum poţi îngădui ca sora ta şi copiii ei să hălăduiască într-o sectă de exaltaţi şi nebuni care trăiesc pe spatele ei şi se hrănesc din averea ta?“. Astfel, fratele acestei văduve îşi dădu în judecată sora pentru a o sili să-şi pună la adăpost cel puţin copiii şi să-i trimită înapoi în America. Văduva şi copii se îmbarcară imediat pentru America şi cu ei împreună plecă şi Eduard Gordon cu soţia sa. Sosirea lor fu anunţată de toate gazetele. Unii îi numeau nebuni, alţii escroci. Auzind şi grupul nostru despre ei, ne-am hotărât să le scriem, invitându-i să ne viziteze. Ei ne-au povestit despre sfinţenia cetăţii Domnului aşezată pe dealuri luminoase. Noi i-am felicitat pentru harul dat de a umbla pe urmele paşilor lui Isus.
Atunci unul dintre noi a ridicat glasul şi a spus:
—„Am vrea să vă însoţim şi noi la Ierusalim, dacă vă întoarceţi".
În aceeaşi zi am auzit cu toţii glasul Domnului spunându-ne că asta este voinţa lui.
întrebând pe cei din Ierusalim dacă ne primesc în obştea lor, ei încuviinţară. Ne-am hotărât deci să devenim fraţi şi surori. Ei, luară credinţa noastră şi noi o luarăm pe a lor. Şi tot timpul harul Domnului pluti asupra noastră şi ne simţirăm foarte fericiţi.

Dar în toiul fericirii noastre, cineva dintre ai noştri spuse: „Dar fraţii noştri din Suedia?".
Şi le-am spus celor din Ierusalim: „Vedeţi, noi mai avem fraţi întru aceeaşi credinţă, în Suedia, care pătimesc întru aflarea drumului adevărat şi sfânt ca şi noi".
Şi cei din Ierusalim ne-au răspuns:
—„Lăsaţi pe fraţii voştri din Suedia să vină şi ei în Ierusalim. Noi nu avem ogoare şi câmpuri mari de arat, dar îi vom duce pe drumurile pe care le-a călcat picioarele lui Isus".
în schimb, noi eram în mare îndoială şi le-am spus celor din Ierusalim:
—„Totuşi, fraţii noştri din Suedia nu vor pleca într-o ţară străină a cărei limbă nu o cunosc".
Dar aceştia ne-au răspuns:
—„Vor învăţa limba din poveştile spuse de pietrele ţării sfinte despre înaintaşii învăţăturii dumnezeieşti".
—„Nicicând fraţii noştri nu vor împărţi bunurile şi averile lor spre a veni să trăiască asemeni cerşetorilor într-o ţâră străină", am mai adăugat noi.
—„Noi nu le cerem să-şi împartă averile şi bunurile, dar le cerem să împartă suferinţele mântuitorului nostru Isus Christos".
“Atunci am simţit că inimile noastre se umplu de bucurie şi ne-am gândit că puteţi veni în Ierusalim. Şi acum, după ce aţi aflat cele de mai sus, iubiţi fraţi, nu vorbiţi nimic unul cu celălalt. Staţi şi aşteptaţi să auziţi glasul Domnului în inimile voastre şi faceţi ce vă va spune glasul Domnului".

TRUNCHIUL DE COPAC

În aceeaşi lună, într-una din zile doi oameni tineri stau de vorbă în faţa şcolii. Unul din ei, cel mai tânăr, a venit cu un trunchi gros de copac tocmai de sus, din pădure. Calul a oprit în faţa casei şi o fată tânără îl întâmpină pe cel sosit. Ea nu se mai sătura privind frumuseţea copacului şi ascultă, bucurată, explicaţiile lui: cum l-a ales, cât a stat trunchiul în pădure până s-a uscat, câţi metri are. Tânăra fată a văzut multe trunchiuri de copaci, dar acesta i se pare cel mai minunat, fiindcă din el vor ciopli grinzi pentru casa ce şi-o vor construi. E primul trunchi.
—„Ai să vezi, Gertrude că o să meargă mai repede decât îţi închipui", spune Ingmar.

Sfârşitul lui februarie e friguros şi răceala te pătrunde, însă cei doi tineri nu simt nimic. Ei îşi ridică mai departe cuibul lor drag. în scurt timp casa lor e gata din pivniţă până în pod. Când încep să se frământe de unde să-şi procure mobila, Gertrude află că Ingmar a arvunit de mult o sofa, iar Ingmar află că Gertrude a făcut între timp diverse lucruri de mână, pe care le-a vândut, cumpărându-şi toate cele necesare gospodăriei.
—„La ce te gândeşti, Ingmar?"
—„Mă gândesc că cel mai frumos dar dintre toate, eşti tot tu".
A doua zi era o sâmbătă. Preotul plecase de dimineaţă la un bolnav şi acum la întoarcere se lupta cu nămeţii mari de zăpadă. Sania înainta greu. De câteva ori preotul şi vizitiul coborâseră să urnească sania din loc. Nu era încă întuneric, dar luna răsărise mare şi rotundă, luminând pământul. Curând ajunseră în preajma Ingmarsgardului şi zăriră conacul. De aici drumul se îngreună şi mai mult. Vizitiul fu de părere să descindă la Ingmarsgard şi să ceară ajutoare. Dar preotul se codea. Erau cinci ani de când nu schimbase o vorbă cu Karin. Astfel că porniră mai departe. Dar din cauza gropilor, calul se înzăpezi atât de rău încât, alunecând, căzu deodată în genunchi şi în curând dispăru cu totul în zăpadă.
Câteva clipe mai târziu preotul deschidea uşa odăii de primire a Ingmarsgardului. Un foc mare ardea în cămin. Deoparte şi de alta a pereţilor erau aşezaţi pe laviţe bărbaţi şi femei. Femeile învârteau fusul de in, iar bărbaţii îşi făceau de lucru ascuţind sapele şi topoarele. Când preotul intră şi istorisi, nenorocirea întâmplată, alergară cu toţii să ajute vizitiului pentru a scoate calul şi sania de sub nămeţi. Halfoor îi ajută preotului să dezbrace blana şi o puse la uscat. Karin pregătea cafelele.
Curând vizitiul anunţă că sania e reparată şi drumul se poate continua. Dar Karin şi Halfoor insistară ca preotul să rămână la cină. îl serviră în tacâmurile de zile mari, pe care le scoteau numai la nunţi sau la înmormântări. La plecare fu însoţit de Halfoor şi de două slugi care făcură pârtii până la biserică. Preotul, ajuns cu bine acasă, sta mulţumit pe treptele locuinţei, gândindu-se cât de bine este să regăseşti prieteni vechi şi dragi. La despărţire, Halfoor îi strânse mâna cu căldură şi rămas locului căuta ceva prin buzunare. Găsi o hârtie mototolită şi întinse preotului, o scrisoare, rugându-1 s-

o cinstească în biserică după slujbă. Când preotul ajunse în cameră, aprinse lampa şi citi:
„Din cauza plecării proprietarului, la Ierusalim, se scoate la mezat Ingmarsgardul“...
Preotul nu citi mai departe.
„Aşadar, au ajuns acolo, unde prevedeam”.

HOK MATTS ERIKSSON

E o zi frumoasă de primăvară. Un ţăran şi fiul său urcau drumul către fierăstrău. Trec prin câmpiile verzi, unde trifoiul o să-şi răspândească în curând culoarea şi parfumul. Trec pe lângă grădini unde se sapă şi se seamănă. Oamenii pe care îi întâlnesc au încălţămintea îngălbenită de lutul moale şi sunt cu mâinile murdărite cu pământul în care au pus cartofi şi varză. Ţăranul se interesează ce
soi de cartofi se plantează, iar atunci când întâlneşte câte o viţea sau o capră stă şi socoteşte, cam câţi ani să aibă. Fiul încearcă să-i abată gândurile de la cele pământeşti.
-„Gândesc că în curând ne vom plimba prin văile Saronului şi câmpiile Iudeei".
Tatăl râde şi o clipă figura i se luminează toată.
—„O să fie frumos când vom păşi pe urmele sfinte ale iubitului nostru Domn Isus Hristos".
Dar în clipa următoare ochiul lui e distrat de două căruţe care înaintează pe drumul mare.
—„Cine să fie oare acela care aduce varul? Am auzit oameni spunând că varul îngraşă pământul. Trebuie să ţinem şi noi seama de asta la toamnă, Gabriel.
—„în toamnă, tată?“, spune băiatul dojenitor.
—„Da, fiule în toamnă. în toamnă vom fi deja în colibele lui Jacob şi vom lucra în viile Domnului".
—„Da, aşa e! amin, amin".
Hoinăresc în voie amândoi, mergând tăcuţi unul lângă celălalt. Apa gâlgâie printre luminişuri, drumul urcă proaspăt după ploaie şi oriunde îţi arunci privirea oamenii se apleacă la munca câmpului. Bătrânul merge sus, la biroul de vânzări să semneze contractul de vânzare al bunurilor sale. Tot avutul agonisit în treizeci şi unul de ani, evaluat şi inventariat e trecut în contractul ce-1 aşteaptă la birou. Când funcţionarul îi înmânează hârtia şi el citeşte acolo că atâtea hectare de pădure, de ogor, de păşune sunt preluate de biroul de vânzări,

i se face rău. Stă ţeapăn şi nu pricepe. îi vine greu să se despartă de ele.
Fiul său din spate, văzându-i ezitarea, îl îmboldeşte:
—„Sau eu, sau averea... oricum faci, eu tot plec".
Ţăranul stă de vorbă cu vitele, cu ogoarele, cu păşunile sale şi uită complet de fiul său. Când îi întinde hârtia, funcţionarul îşi dă seama că bătrânul e departe, îngândurat. Aşteaptă o clipă şi apoi îl invită să iscălească. Trezit la realitate şi văzând insistenţele funcţionarului, ţăranul ia condeiul în mână, trece la birou şi îşi scrie primul nume: Hock. îl scrie şi pe al doilea: Matts. Dar când e să-şi pună numele cel mare pe hârtie, se întrerupe, rămâne o clipă locului şi apoi zice:
—„Domnul director să mă ierte. Aveam de gând să mă despart de avuţia mea agonisită cu greu şi cu trudă. Dar m-am răzgândit. Aşa că“...

VÂNZAREA

Vânzarea publică a moşiei Ingmarsgard a avut loc la mijlocul lui mai. Bărbaţii au lepădat scurtele îmblănite şi şi-au pus hainele de vară. Femeile au îmbrăcat costumul alb cu mânecile mari, largi şi bufante. Soţia învăţătorului se pregăteşte să meargă la vânzare.
Gertrude nu vrea s-o însoţească, iar Storm e ocupat la şcoală. Când să plece, mama Stina deschide uşa şi îi spune la revedere bărbatului ei.
Storm tocmai le povesteşte copiilor despre distrugerea marii cetăţi
Ninive şi, în timp ce povesteşte, figura lui are o expresie atât de amară încât şcolarii se înfoiară de frică.
Când s-a făcut cunoscută vânzarea Ingmarsgardului, Ingmar şi-a împrumutat bani şi a încercat să-l cumpere el. Dar concurenta lui, „Societatea pe acţiuni din Bergsana" a oferit de trei ori pe atât. Ingmar ar fi putut împrumuta şi restul de bani ce-i trebuiau, dar nu vroia să se îndatoreze prea mult. Partea proastă era că societatea nu-i lăsa lui fierăstrăul de apă, aşa că riscă să rămână muritor de foame.
Vânzarea propriu zisă încă n-a început, dar curtea e plină de oameni. Unii inspectează grajdurile, alţii hambarele. Alţii cască gura la sculele orânduite în ogradă. Vremea e atât de frumoasă încât tot ce este de vânzare a fost expus în curte. Slugile cară mereu laviţe şi cufere vechi de sute de ani,

împodobite cu flori de fier şi lacăte grele. Vase vechi de aramă şi argint, scule fin şlefuite trec prin mâinile gospodarilor din sat. Le cântăresc o clipă în mâini şi le pun apoi, dând din cap, la loc.
Sosesc curând reprezentanţii „Societăţii pe acţiuni din Bergsan” şi încă un concurent al lui Ingmar: bogătaşul Sven Persson. Ingmar se află şi el undeva prin curte, rezemat de un zid. Trec mulţi şi salută, dar el nu-i vede. Stă cu ochii închişi, alb ca varul. Se vede că luptă cu o mare durere. Vânzarea începe. Fiecare lovitură de ciocan căzută pe masa de licitaţie, îl izbeşte parcă pe el în cap. Deodată se face o mare tăcere. Karin coboară scările şi păşeşte în curte. E obosită. în obraji îi ard pete roşii, merge încovoiată. Vine înspre bătrâna Stina şi se opreşte, tristă, lângă ea.
—„Trebuie să-ţi fie tare greu, Karin, să te desparţi de lucruri atât de dragi!, îi spune mama Stina.
—„Da, trebuie să-i jertfeşti Domnului tocmai ceea ce iubeşti mai mult“.
—„Ai văzut cine stă acolo, Karin?” şi i-1 arătă pe Ingmar. Karin se cutremură. Nu se poate uita într-acolo.
—„Domnul Dumnezeul nostru o să găsească o cale de ieşire din acest impas"...
Când vine rândul obiectelor de argint, Ingmar face o mişcare de a opri vânzarea, dar se stăpâneşte.
Câteva minute după aceea, un ţăran bătrân se aproprie cu întâiul obiect de argint cumpărat, o cană de argint, şi o depune la picioarele lui Ingmar, spunând:
—„Păstrează această amintire din ceea ce ar fi trebuit să-ţi aparţină ţie în întregime”.
În aceeaşi clipă se aproprie de Ingmar un alt bătrân care îi şopteşte:
—„Aud că, dacă vrei, îţi stă în putinţă să preiei tu ferma. Asta ar fi singura scăpare pentru noi, cei care am slujit atâţia ani aici şi care rămânem pe drumuri dacă vine alt stăpân”.
Curând se pune în vânzare şi ferma.
Ingmar s-a hotărât. Se duce la Sven Persson, îi şopteşte ceva la ureche şi Ingmarsgardul este cumpărat de Sven Persson.
Karin se apropie de Ingmar şi îi întinde mâna.
—„Vreau să-ţi urez noroc, Ingmar. Ne-am purtat aspru unul faţă de celălalt în această chestiune. Dar, dacă Dumnezeu nu m-a învrednicit să te văd de partea noastră, îi mulţumesc că

cel puţin mi-a hărăzit să ştiu că tu vei fi acela care va stăpâni de acum înainte moşia asta”.
Ingmar nu răspunde. Mâna lui rămâne inertă în mâna Karinei. Iar când o lasă să cadă, Ingmar era la fel de trist cum a fost toată ziua.
Acei care au luat parte la licitaţie, vin să-1 felicite.
—„Noroc bun, Ingmar la Ingmarsgard".
O fâşie de bucurie trece pe faţa întunecată a lui Ingmar. Vestea se răspândeşte îndată în toată curtea. Şi lumea este aşa de emoţionată că multora le vin lacrimile în ochi. Toţi se grăbesc să-l felicite pe Ingmar.
Când ridică privirea, Ingmar o zăreşte pe maica Stina. Ea îl priveşte cu durere, e palidă şi pare aşa de sărăcuţă. Se întoarce şi o i-a spre casă. Ingmar o strigă, o opreşte şi îi spune cu glasul răguşit, cu chipul împietrit de amărăciune:
—„Du-te acasă la Gertrude şi spune-i că am părăsit-o şi că m-am vândut ca să-mi răscumpăr moşia. Roag-o să nu se mai gândească la un om atât de sărman ca mine”.

GERTRUDE

Când Gertrude află de hotărârea lui Ingmar, îşi puse în gând să nu-1 mai vadă niciodată. Dar cum nu putea să se încuie în casă, îi fu imposibil să-şi înfăptuiască gândul. O fată săracă, aşa cum era ea trebuia să lucreze în grădină, era nevoită de câteva ori pe zi să târguiască de-ale gurii la băcănie; trebuia să se ducă să mulgă vaca în staulul comun al satului, astfel că îl întâlnea mereu. De câte ori ieşea în stradă îşi trăgea broboada peste ochi. Totuşi, parcă era un făcut. El era peste tot locul. În cele din urmă, îşi zise că nu trebuia să mai iasă din casă.

În dimineaţa frumoasă de iunie, când Berger Sven Persson sărbătorea nunta fiicei sale Barbro cu Ingmar Ingmarsson, veni în zorii zilei o fată care ceru să-i vorbească mirelui. Era înaltă şi zveltă, iar broboada ce-i împrejmuia capul nu lăsa să i se vadă decât un oval moale şi o pereche de buze roşii. La braţ purta un coşuleţ cu lucruri de mână. Când servitoarea spuse stăpânei despre musafirul care aşteaptă, aceasta răspunse că Ingmar e pe cale de a merge la biserică şi nu are timp să vorbească cu nimeni.
Străina plecă. Dar când alaiul se întoarse de la biserică, reveni şi ceru din nou să vorbească cu Ingmar. De data aceasta transmise dorinţa printr-un servitor.

Stăpânul răspunse:
—„Du-te şi spune-i femeii că Ingmar tocmai se aşează la masă şi că nu are timp să stea de vorbă”.
Străina suspină şi se depărtă spre a reveni seara. De data aceasta, rugă pe un copil ce se juca prin curte să intre în casă şi să-l anunţe pe Ingmar. Copilul fugi îndată în casă şi anunţă mireasa.
—„Du-te şi spune străinei că Ingmar Ingmarsson dansează cu mireasa lui”. Dar gândindu-se că nu e frumos să minţi în ziua nunţii, rechemă copilul, şi îi spuse lui Ingmar că e cineva care doreşte să-i vorbească.
Ingmar ieşi afară şi o găsi pe Gertrude la gard, aşteptând. Când îl văzu venind o luă înainte şi Ingmar merse după ea. Merseră o bucată de drum, tăcuţi amândoi, până se depărtară de locul nunţii. Ingmar părea îmbătrânit. în obraji îi apăruseră dungi adânci. Acum când era bogat, părea mai umilit şi mai sărac ca altădată. Se căise o vreme de schimbul făcut. Dar după aceea se mângâiase gândindu-se că ei, Ingmarii, au fost sortiţi să trăiască numai pe moşia lor şi să îmbătrânească umblând la coamele plugului pe ogorul lăsat din moşi - strămoşi.
Gertrude se aşează pe o piatră şi puse coşuleţul alături. îşi trase broboada şi mai mult pe obraji.
—„Aşează-te“, şi îi arătă lui Ingmar altă piatră.
‚Am ceva de vorbit cu tine”.
Ingmar se aşează, bucuros că lucrurile merg mult mai uşor decât şi-ar fi închipuit.
—„N-aş fi venit să te stânjenesc în noaptea nunţii tale dacă nu aş fi fost silită s-o fac. Eu plec acum ca să nu mă mai întorc. Aş fi vrut să plec de-acum o săptămână, dar s-a întâmplat ceva care m-a reţinut şi m-a obligat să-ţi vorbesc. Ingmar, tu ştii bine, că acum cinci ani, aveam intenţia de a trece de partea hellgumianilor. Pe atunci dăruisem lui Hristos inima mea, dar i-am luat-o înapoi ca să ţi-o dăruiesc ţie. Am fost desigur nedreaptă şi de aceea au venit toate astea peste mine. Aşa cum altădată l-am părăsit eu pe Isus, tot aşa m-a părăsit pe mine astăzi cel pe care îl iubesc”.
—„Nu trebuie să gândeşti astfel, Gertrude!
Dumnezeu nu a făcut asta ca o pedeapsă".
—„Nu, nu este o pedeapsă, ci a vrut să-mi arate cât de mult am atunci, când n-am urmat prima alegere".
—„Eu nu pot pricepe cum te lasă părinţii tăi să pleci".

—„Dar ei nici nu ştiu că vreau să plec.
„Ei cred că umblu acum să-mi vând lucrurile de mână şi n-au să afle decât atunci când voi fi la Gottenborg, în drum spre Ierusalim. Ştiu că sunt nedreaptă cu părinţii, dar mă simt chemată să-l urmez pe Isus. El m-a scos din amărăciune şi chin. Da, e o mare nedreptate şi o durere pe care o fac tatei şi mamei. Tata e acum aşa de bătrân că în curând o să părăsească şcoala. Şi atunci o să câştige şi mai puţin ca înainte. Dacă aş fi rămas acasă, le-aş fi fost de mare ajutor".
Gertrude se opri şi respiră adânc de parcă s-ar fi codit să-i vorbească deschis lui Ingmar. El îşi dădu repede seama despre ce este vorba şi îi spuse:
—„Nu trebuie să mă rogi. Gertrude. e o mare cinste pentru mine care am greşit părăsindu-te, că îmi acorzi încredere. Crede-mă că am să mă port cu părinţii tăi mai bine decât m-am purtat cu tine".
Glasul lui tremura.
—„Ştiam că nu ai să mă refuzi, Ingmar. Şi acum am să-ţi mai spun ceva“.
Cu glasul cald şi plin pe voioşie spuse tare:
—„Am un mare dar pentru tine". Şi continuă apoi. „Acum vreo săptămână plecasem de acasă cu intenţia de a merge la Gottenborg ca să-i aştept acolo pe Hellgumiani care trec spre Ierusalim. În prima noapte am rămas la fierăstrăul din Bergsana, la văduva unui fierar, Maria Bonving. Reţine-i numele, Ingmar. Dacă o fi cândva la nevoie, s-o ajuţi".
Ce frumoasă e Gertrude, se gândea Ingmar în timp ce ea vorbea. Greu o să mă obişnuiesc cu gândul că n-am s-o mai văd. Dacă am fost nedrept, iartă-mă Doamne, fiindcă am preferat în locul ei pământul unui conac bătrânesc. Vor putea oare ogoarele şi pădurile să-mi dea ceea ce pierd prin îndepărtarea acestei fiinţe omeneşti? Să râdă când voi fi eu bucuros, să mă mângâie când voi fi necăjit... Nu, nu există nimic pe lume care să ţină locul unei fiinţe omeneşti pe care ai iubit-o..."
—„Maria Bonving", continuă Gertrude, „are o odaie mică lângă bucătărie şi mi-a făcut acolo loc să dorm.
„Ai să vezi că ai să dormi bine la noapte", mi-a spus ea, „fiindcă ai să te odihneşti în patul cumpărat la mezatul de la Ingmarsgard".
—„De cum am pus capul pe pernă am simţit că mă supără ceva tare. Eram însă atât de obosită că am adormit. în mijlocul

nopţii m-am deşteptat să-mi îndrept perna şi să mă eliberez de un nod care mă supăra. Atunci am observat că faţa de pernă fusese tăiată şi apoi cusută la loc. Înăuntru era ceva tare. Am căutat să scot ghemotocul afară şi am reuşit. Era un pacheţel legat cu o panglică şi sigilată. M-am uitat mai bine şi am văzut pe mărgini un nume. Atunci m-am hotărât să nu arăt nimănui pacheţelul şi să ţi-1 aduc ţie. Iată-1, îţi aparţine".
Scoase din coşuleţ un pachet şi îl întinse lui Ingmar aşteptând nerăbdătoare să-i vadă bucuria. Ingmar luă distrat pachetul. în creierul lui se frământaseră atâtea gânduri...
—„Ingmar, îi spus Gertrude cu un glas care îl aduse la realitate, cred că Elias, când a fost bolnav a zăcut pe această pernă".
Luă pacheţelul din mâna lui Ingmar şi îl desfăcu. Ingmar auzi un fâşâit ca de bancnote noi. Văzu că Gertrude numără hârtii de câte o mie. I le ţinea dinaintea ochilor. „Uite aici e toată averea ta. înţelegi? Elias a ascuns-o în pernă".
Ingmar auzea vorbele Gertrudei, vedea şi bancnotele, dar i se părea că nu vede şi nu aude nimic. Gertrude îi înmână banii, dar Ingmar nu avu putere să-i ţină şi căzură jos. Gertrude îi ridică şi îi vârî în buzunar. Ingmar sta aici şi simţea că şovăie ca un om beat.
—„Doamne, ah Doamne!"
Ah, cum ar fi dorit să-i poată cere socoteală lui Dumnezeu.
De ce nu a scos la iveală mai devreme banii ăştia?
Veneau acum când nu mai avea nevoie de ei.
Puse amândouă mâinile pe umerii Gertrudei.
—„De ce nu ai venit cu banii, imediat cum i-ai găsit?"
—„Nu. Am vrut să aştept până în ziua nunţii".
—„Dacă veneai, puteam răscumpăra moşia de la Sven Persson şi m-aş fi însurat cu tine".
—„Da, o ştiu. Dar ar fi fost prea târziu, tot aşa cum e acum prea târziu şi cum va fi totdeauna..."

PLECAREA

Intr-o dimineaţă frumoasă de iulie un convoi lung de căruţe şi camioane ieşi pe poarta Ingmarsgardului, îndreptându-se spre gară. Erau cei ce plecau la Ierusalim.
La toate casele şi la toate ferestrele se iviră bărbaţi, femei şi copii să-i vadă trecând. Când şirul de căruţe şi camioane

ajunse în faţa cimitirului din sat, îl întâmpinară un grup numeros de ţărani. Erau rude şi prieteni, vecini şi cunoscuţi. Fiecare se grăbea să ureze drum ban celor care părăseau satul. Unii dintre ei se luară după convoi şi îl conduseră până departe, afară din sat. Acolo se opriră fluturând mâinile celor ce se depărtau în trapul cailor şi hurducătura camioanelor. Convoiul ajunse pe nesimţite la ogoarele şi livezile din preajma satului. Nu se vedea ţipenie de om pe tot întinsul câmpurilor. Cu toţii rămaseră în sat ca să-şi ia rămas bun de la cei care plecau.
Convoiul ajunse curând la marginea râului Elf. Peste Elf trecea un pod vechi, mâncat de ploi şi de inundaţii. Când darlecarlienii ajunseră pe pod, inima lor se strânse de o mare tristeţe. Opriră. De aici, de pe scândurile acestea se vedea satul întreg, cu biserica lor dragă, cu şcoala şi cu căsuţele îngrijite. Acolo pe pod, darlecarlienii îmbrăţişară cu ochii încă odată ogoarele, câmpurile, livezile şi luncile dimprejurul satului. Ochii lor se umplură pentru ultima dată de frumuseţea care se desfăşură din marginea satului până departe în zări. Toate acestea le-au aparţinut şi acum se despart de ele. Toate acestea au fost ale lor şi acum nu le vor mai vedea niciodată. Şi stând aşa pe pod începură cântecul religios:
„Ne vom revedea cândva, ne vom revedea cândva în paradis".
Pe pod nu era nimeni care să-i asculte. Cântară cu ei dealurile albastre ale patriei, apele verzi ale Elfului, ramurile pomilor foşnitori. Niciodată nu le vor mai revedea. Din piepturile lor sugrumate de plâns răsună cântecul de despărţire, cântecul de adio:
„Tu sat frumos al patriei dragi, cu căsuţele roşii şi prietenoase, cu mestecenii zvelţi, cu câmpurile mănoase şi luncile verzi, cu păşuni şi dumbrăvi, cu văile tale prin care aleargă argintul Elfului, ascultă-ne: Ne vom ruga Domnului să ne mai revedem odată, să ne mai revedem odată în paradis".

Selma

LAGERLÖF

IERUSALIM

În Ţara Sfântă

PURTĂTORUL DE CRUCE

Pe vremea locuirii în Ierusalim a grupului gordoniştilor, umblau prin cetatea sfântă aşa numiţi purtători de cruci: un om purta în spate o cruce grea de lemn. Nu vorbea cu nimeni şi nimeni nu-i vorbea. Nu ştia nimeni dacă e vreun biet nebun care îşi închipuie că e Isus sau dacă e vreun călugăr ce şi-a impus de bună voie această penitenţă.
Purtătorul de cruce îşi avea sălaşul în afara oraşului, într-o grotă de pe Muntele Măslinilor: acolo îşi petrecea noaptea. în zorii zilei, când soarele răsărea, se suia pe locul cel mai înalt al muntelui şi cuprindea cu privirea toată priveliştea Ierusalimului: turnurile strălucitoare de aramă, casele înghesuite şi joase, uliţele întortocheate şi înguste. Sta acolo sus aşteptând ceva nou şi nevăzut, ceva mare, întâmplat peste noapte. Dar dându-şi seama că toate sunt aşa cum le lăsase cu o zi înainte, ofta, îşi ridica crucea în spate şi o pornea din nou la drum. îşi ţâra povara de-a lungul viilor pe rod şi a dumbrăvilor sfinte de măslini, până ajungea la zidurile ce împrejmuiesc grădina Ghetsimani. Acolo se oprea în faţa unei porţi joase, depunea crucea şi aştepta. Din când în când, se apleca să se uite pe gaura cheii, în grădină. Cum zărea silueta vreunui călugăr franciscan, chipul i se lumina de o mare bucurie. Dar o clipă după aceea, clătina trist capul, văzând că cel pe care îl aşteptă, nu vine. Îşi lua crucea în spate şi o pornea din nou la drum. Cobora versanţii dealurilor până jos în valea Iosafat târându-şi picioarele prin pietrişul ascuţit al şoselei şi printre ruinele vechiului Ierusalim. Intra în oraş prin poarta Sionului înviorat de o nouă nădejde şi o nouă aşteptare. Se oprea în faţa clădirii străvechi şi cenuşii unde se spune că odihneşte regele David şi unde ar fi avut loc, pe vremuri, Cina cea de Taină. Aici bătrânul îşi lăsa crucea afară şi intra în clădirea veche. Când portarul mahomedan, care nu-i putea suferi îndeobşte pe creştini, îl vedea, se apleca şi îi săruta mâna. De câte ori se întâmpla scena asta, bătrânul rămânea locului aiurit şi nerăbdător, ochii lui cerşeau halucinaţii şi tot

trupul i se încorda într-o aşteptare supremă. Dar îşi retrăgea îndată mâna, o ştergea de mantia lungă ce-1 înveşmânta şi o lua din nou la drum, amestecându-se cu oamenii ce viermuiau prin uliţele părţii nordice a oraşului, pe acolo pe unde îşi purtase Isus paşii şi crucea. Cât timp rătăcea printre oameni, li se uita la toţi în obraz, întrebător, nerăbdător, mereu dezamăgit. Sacagii bătrâni şi blajini care îl zăreau, copleşit sub povara crucii, îi umezeau buzele cu o cană de apă, iar zarzavagii îi întindeau câte un pumn de fasole sau fructe. Într-o dimineaţă caldă şi frumoasă de august, bătrânul ieşise pe poarta Damasc şi pribegea pe câmpurile singuratice care înconjurau colonia Gordon. Cum se ţâra obosit pe acolo, văzu un şir lung de căruţe şi camioane care veneau dinspre gară şi se îndreptau către colonie. Când oamenii din căruţă trecură prin faţa bătrânului, el făcea ceea ce obişnuia ori de câte ori vedea colonişti proaspeţi veniţi la Ierusalim. Se rezema de cruce şi ridica mâinile către cer cu faţa luminată, într-o atitudine de mulţumire şi extaz. Când cei care treceau îl văzură, se înfiorară, dar nu de bucurie. Nu se aşteptau ca asta să fie prima imagine ce li se oferă în ţara sfântă. Cuprinşi de milă, unii doreau să coboare şi să-i ajute bătrânului, dar coloniştii mai vechi îi lămuriră că e un biet nebun care se crede Isus şi e convins că trebuie să poarte crucea până va găsi un altul care să o poarte în locul lui mai departe. A doua zi bătrânul nu se mai zări nicăieri. Nu se ştia ce petrecuse. Poate murise sau poate se întorsese în ţara lui.
Ceea ce se ştia precis era că nu îşi mai ţâra povara grea a crucii. în dimineaţa ce urmă sosirii ţăranilor din Dalame, gordoniştii găsiră crucea greoaie pe pragul casei noilor veniţi. Printre cei sosiţi în Ierusalim se găsea şi fierarul Birger Larsson. Tot timpul călătoriei a fost într-o dispoziţie minunată. Nimănui nu-i păruse drumul aşa de uşor ca lui. Nimeni nu s-a despărţit aşa de uşor de patrie ca el. Dar în clipa când au descins la Jaffa, Birger se îmbolnăvi. Stând mai multe ceasuri în arşiţa soarelui, se simţi dintr-o dată rău. Când intră în vagonul supraîncălzit i se făcu şi mai rău. Iar când ajunseră în Ierusalim era aproape pierdut. Mai mulţi americani de origină suedeză îi aşteptau în gară. Era în amurg şi soarele sta jos de tot, mare şi roşu, aruncând raze puternice peste întregul cer. Pământul strălucea în culori roşii şi aurii. Dar lui Birger care stătea culcat i se părea că lumina cea mare nu vine din soare, ci din oraşul care se vedea acolo, sus, Birger zâmbi văzând un

soare dublu; unul în cer şi altul pe pământ: Cetatea Domnului, Ierusalim. O clipă avu senzaţia că bucuria îi va reda sănătatea. Dar febra reveni îndată şi nu scăzu până la casa coloniştilor. Birger nu văzu nici primirea caldă ce li se făcu consătenilor săi, nici pe doamna Gordon care le ură bun venit şi nu văzu nici treptele frumoase de marmură ale casei. Nu văzu nici camera mare şi luminoasă în care fu instalat el şi familia sa. Două zile în şir se chinui.
Îl frământa mai ales gândul de a muri înainte să fi văzut cetatea miraculoasă a Ierusalimului. Înduioşaţi de chinurile lui, Lyung Bjorn şi Timis Halfoor se îndurară şi îl luară pe seară, cu o targă bine împăturită, şi îl duseră în Ierusalim. Când ajunseră lângă poarta Damasc, se opriră. Birger nu spunea o vorbă. Sta acolo şi făcea cu mâna umbră ochilor ca să vadă mai bine. Nu văzu însă decât ziduri verzi din pietre vechi şi lut. Marea şi renumita poartă, cu intrarea ei joasă şi meschină i se păru cu totul neînsemnată.
Cum sta acolo slab şi neputincios, a crezut că l-au înşelat şi că nu l-au adus în adevăratul Ierusalim. Cu câteva zile înainte văzuse alt Ierusalim, unul care era atât de strălucitor ca soarele însuşi. îl duseră şi mai departe. Privi mirat în jur la casele urâte, la cerşetorii murdari, la uliţele pline de coji şi hârtii. îl duceau acum printr-o străduţă îngustă şi întunecoasă.
—„Iată ăsta e drumul calvarului lui Isus.
Pe aici a mers Isus cu crucea în spate".
Birger sta mut şi galben. Sângele nu-i mai curgea prin vine. Era rece ca gheaţa. Oriunde îl duceau, vedea numai ziduri dărăpănate, încă o poartă şi încă una.
—„Aici a fost palatul lui Pillat"... „Aici în faţa acestei case l-au arătat mulţimii cu cuvintele: iată omul..."
Birger Larsson îi făcu semn cu mâna lui Halfoor.
—„Răspunde-mi sincer, Halfoor, crezi tu oare cu adevărat că ceea ce îmi arăţi e Ierusalimul?
—„Da, desigur că da, adevăratul Ierusalim".
—„Sunt bolnav şi poate am să mor curând, şi de aceea n-ar trebui să mă minţi".
—„Da nu se gândeşte nimeni să te mintă!"
Adus acasă, Birger mai trăi două zile şi muri. Dar până a murit, aiura despre adevăratul Ierusalim.

CETATEA SFANTA A DOMNULUI, IERUSALIM

Din ziua când fraţii suedezi sosiseră în oraşul sfânt, toţi tovarăşii coloniei Gordon simţiră o schimbare în felul cum se purta lumea cu ei. La început au fost numai lucruri mărunte. Predicatorul englez a omis să-i salute, sau evlavioasele surori ale Sionului de la mănăstirea Arcului „Ecce Homo“, treceau pe celălalt trotuar, când îi zăreau, de parcă se temeau să nu li se întâmple ceva rău. Nici unul dintre colonişti nu puse însă la inimă fleacurile astea. Ceva mai serios li se întâmplă femeilor care se duceau să târguiască în unul din marile magazine aflat dincolo de poarta Jaffa. Vânzătorii greci de acolo le-au vorbit într-o limbă pe care din fericire ele n-o înţelegeau şi cu un ton răstit, care numai a bine nu suna, urcându-le tot sângele în obraji. Coloniştii se linişteau la gândul că e numai, o întâmplare. Deşi, ar fi posibil să se fi răspândit acolo sus, în oraş, calomnii despre noi. Bătrânii gordonişti îşi aminteau să mai fi auzit zvonuri rele despre ei. Dar se gândeau că, până la urmă este imposibil ca adevărul să nu iasă la iveală.
Într-una din zile se întâmplă ca femeia din Bethleem care le aducea fructe şi legume, să nu se mai arate. O căutară şi o găsiră, dar ea le declară făţiş că nu vrea să le mai vândă nimic. Acum aveau un semn precis. îşi dăduseră seama că nu se bucurau de o reputaţie destul de bună. Foarte aproape de Ierusalim se întindea o colonie germană de sectanţi, o colonie înfloritoare şi gospodărească. Unul din nemţi veni într-o zi la doamna Gordon şi îi spuse foarte sincer că se aud lucruri urâte despre grupul hellgumianilor. „Cică duc o viaţă trândavă care nu cunoaşte curăţenia şi evlavia şi că, în general, nu merge cum ar trebui să meargă. Mai mult, se spune că se întâmplă şi lucruri ruşinoase. Coloniştii însă erau liniştiţi. îşi ziceau că nu pot intra din casă în casă spre a dovedi netemeinicia minciunilor ce se colportau. Se mângâiau cu gândul că erau solidari şi fericiţi.
„Săracii şi bolnavii din Ierusalim încă n-au început să ne ocolească, nici nu ne bârfesc inutil. Numai proştii cred că ne-am lăsat
casa şi ţara ca să venim aici să ne destrăbălăm". Dar către luna octombrie, Gunhilda primi o scrisoare din partea părintelui ei în care îi anunţă moartea mamei. îi povestea cum murise bătrâna. Nu-i făcea învinuiri. Scria numai de boală şi de înmormântare. însă după ce semnă, îl apucase probabil furia până atunci reţinută, căci bătrânul dădu drumul la tot ce

îi era pe suflet. Şi îi spunea, nici mai mult nici mai puţin, că mama ei a murit din pricina purtării urâte ce se auzea că o avea fiică-sa în Palestina. Bătrâna murise de ruşine că fiică-sa duce o viaţă nemernică în mijlocul unei societăţi stricate. Gunhilda băgă scrisoarea în buzunar şi nu o arătă nimănui. Ştia că părintele ei nu minte.
Gertrude şi Gunhilda locuiau în aceeaşi cameră.
Erau foarte bune prietene, dar Gunhilda nu îndrăzni să arate Gertrudei scrisoarea tatălui ei. A doua zi, sfâşiată de chinuri, ieşi şi se duse în oraş. Fusese o zi excepţional de caldă. Când Gunhilda se întoarse din oraşul ocrotit de ziduri străvechi şi ulicioare înguste, traversă câmpia şi soarele o izbi în cap. îşi luă broboada de pe umeri şi-şi acoperi capul, grăbind pasul cât putu. Mergând, avea senzaţia că soarele aruncă în ea cu săgeţi de foc. Căldura nu venea numai din soare, ci şi din pământul încins. Toate scânteiau de căldură şi săgeţi mici, luminoase, o înţepau în cap. Geamurile verzi ale unei mănăstiri pe lângă care trecu, fulgerară aşa de tare că nici nu se putea uita la ele. Oriunde întorcea privirea era numai foc şi pară. în cele din urmă căldura o învinse. Gunhilda mai făcu vreo câţiva paşi şi se prăbuşi. Oamenii coloniei o găsiră câteva ceasuri mai târziu. Zăcea ghemuită şi cu o mână strângea la piept o scrisoare parcă spre a arăta că ea o omorâse.

PE ARIPILE AUROREI

În ziua în care o lovise insolaţia pe Gunhilda, Gertrude era şi ea în oraş. Plecase să cumpere câteva panglici şi nişte nasturi. Îi plăcea să hoinărească în libertate. Gertrude nu văzuse încă prea mult din Ierusalim. Îşi luase rochii aşa de puţine cu ea, că a trebuit să stea mai mult în casă ca să-şi coasă câte ceva. De câte ori ieşea pe stradă chipul i se lumina şi o căldură tinerească o cuprindea. Suporta uşor canicula groaznică. La fiecare pas se gândea că şi Isus a pribegit pe aceste meleaguri pe care hoinărea ea azi. Era sigură că privirea lui a odihnit pe tumul ce se zărea în fundul străzii. Căldura şi praful l-au chinuit şi pe el, cum o chinuia pe ea. Şi când se gândea aşa, îl simţea atât de aproape încât nici o altă trăire nu o mai copleşea.
Mai mult decât orice o bucurase pe Gertrude, la venirea ei în Palestina, faptul că îl simţea pe Isus foarte aproape de ea. Nu i se părea că el trecuse cu mii de ani în urmă pe aici, ci avea

senzaţia că mai ieri pribegise El cu ceata lui de ucenici prin locurile prin care umbla şi ea acum.
Vedea urmele sale pe pământ şi auzea zgomotul paşilor săi pe străzile Ierusalimului. Când Gertrude coborî panta ce duce la poarta Jaffa, zări un convoi de ţărani ruşi. Umblaseră câteva ceasuri în şir să viziteze sate sfinte din preajma Ierusalimului şi păreau acum atât de osteniţi de soare şi mers că nu ar fi fost în stare să mai ajungă până la căminul lor. Gertrude rămase locului să-i privească. Erau toţi ţărani şi Gertrude se străduí să desluşească ocupaţia fiecăruia, acolo acasă, în satul lui. Părea un sat întreg emigrat deodată cu totul în Palestina. în urma convoiului veneau câţiva care păreau topiţi de tot. Cea din urmă era o copilă de vreo şaptesprezece ani. Fata arăta foarte bolnavă şi părea că se sufocă în rochia groasă şi ghetele greoaie. Mai făcu câţiva paşi şi apoi se lăsă în marginea drumului. Gertrude sări, luă bolnava de mijloc şi o ridică. Tânăra fată o privea cu ochi nemişcaţi şi somnoroşi. Pe jumătate în nesimţire, se lăsă ajutată. Dar în aceeaşi clipă, o femeie mai bătrână se întoarse către ele.
O zări pe Gertrude, o învălui într-o privire pătrunzătoare şi chemă bolnava, spunându-i ceva cu glasul aspru. Tânăra fată păru foarte speriată, se sculă, dădu Gertrudei un brânci şi încercă să meargă singură mai departe. Gertrude nu înţelese de ce copila îi refuza ajutorul. Dar când văzu fata fugind de teamă că ar putea fi prinsă, înţelese că tânăra rusoaică e înspăimântată şi puse aceasta în sarcina calomniilor ce circulau asupra lor. Când se întoarse la cămin, de cum intră pe poartă, o izbi o tăcere ciudată. Tânărul care îi deschise poarta era şi el foarte grav. Când trecu prin grădină simţi aceeaşi linişte fâlfâind peste toate. „Pe aici a trecut moartea", gândi ea înainte însă de a fi spus cineva o vorbă. Curând află că Gunhilda a fost găsită moartă pe stradă. Gertrude ştia că în ţara sfântă morţii erau îngropaţi repede, totuşi o revoltau pregătirile ce se făceau pentru înmormântare. Timis Halfoor şi Lyung Bjorn tapetau un sicriu, iar câteva dintre femei se ocupau să coasă rochia moartei. Gertrude se rezemă de corpul rece al Gunhildei şi plânse mult lângă prietena ei. Când se mai linişti puţin, contemplă obrazul alb al moartei. Chipul prietenei care zăcea acolo fără simţire păstrase aceeaşi expresie pe care o avea şi în viaţă atunci când o frământa ceva. Gertrude se depărtă de lângă moartă. Când văzu expresia stranie de pe figura Gunhildei, îşi aminti de propria ei durere.

Părea că Gunhilda întrebă" „de ce m-a adus Iisus în ţara asta? De ce trebuia să fi venit aici? Dacă a fost să vin, a fost numai ca să mor?"
Păşind încet pe alee, îl întâlni pe Bo, unul din tovarăşii care îi spuse cum Gabriel o găsise pe Gunhilda şi o adusese la cămin. Gertrude mai făcu câţiva paşi şi dădu peste Gabriel. îi întinse tăcută mâna.
—„Bo mi-a povestit că tu ai găsit-o".
Gabriel sta ca o stană de piatră fără să spună o vorbă. Gertrude continuă.
—„Dar cred că Gunhilda se va bucura, ştiind că tu ai fost acela care ai găsit-o".
—„Crezi că o să se bucure?"
—„Da. Ştiu că ţi-a fost greu, dar cred că o să fie bucuroasă pentru că tu ai fost acela care ai găsit-o".
—„Am luat-o uşor în braţe şi am adus-o până aici cu ajutorul câtorva prieteni".
Buzele lui Gabriel tremurară şi boabe mari de lacrimi îi inundară faţa.
—„îţi mulţumesc, Gertrude".
Glasul îi era acum liniştit şi domol, asemeni glasului tatălui său, Hok Matts.
—„Şi acum să-ţi arăt ce n-aş fi arătat nimănui altuia. Când am găsit-o pe Gunhilda, zăcea cu scrisoarea asta între degete. E o scrisoare din partea tatălui ei. l-am luat-o crezând că sunt cel mai apropiat de ea, deci cel mai îndreptăţit să o citesc. Şi acum vreau să ţi-o arăt şi ţie".
Gertrude luă scrisoarea şi o citi. Apoi îl privi pe Gabriel.
—„Aşadar, asta este pricina pentru care a murit".
Gabriel dădu din cap:
—„Cred că asta este cauza".
Gertrude ţipă: „Ierusalime, Ierusalime, tu omori pe toţi! Cred că Dumnezeu ne-a părăsit".
În aceeaşi clipă sosi doamna Gordon. Ea trimise pe Gabriel şi pe Bo la cimitir.
Gertrude intră în odăiţa mică unde era depusă Gunhilda. Acolo a stat singură toată seara, cutremurată de viziuni şi spaimă. Aştepta să se întâmple lucruri şi mai groaznice în ziua aceea, afundându-se în temeri şi îndoieli.
„Nu ştiu de ce ne-a adus Isus", gândi ea; „aducem nenorocire asupra noastră şi nenorocim şi pe alţii".

Apoi îşi zise că totuşi fusese voia Domnului ca ei să plece în Palestina. Dar atunci cum se făcea că El le hărăzise numai necazuri?...
A doua zi, încă înainte de a se lumina bine, Gertrude se îmbrăcă. Noaptea se simţise foarte departe de Hristos, aşa de departe că nu îşi mai putea închipui cum s-ar mai putea reîntoarce la el. Acum, în zori, o năpădise dorul să păşească pe locurile unde ştia precis că a umblat Isus. Şi aceste locuri erau pe Muntele Măslinilor. Avea credinţa că dacă se va duce acolo, o să-l simtă iarăşi aproape de ea. Când ieşi în noapte, simţi o mare spaimă. Mereu şi mereu o cutremura nenorocirea şi nedreptatea ultimei zile. Dar în timp ce urca mai mult muntele simţea cum în ea se face lumină. Mergea cu paşii sprinteni, iar când ajunse sus de tot, acolo de unde sufletul lui Isus se urcase la cer, se opri. Privi cerul de dimineaţă care se împodobea cu aripi uşoare de nori. în aceeaşi clipă norii se înroşiră şi o lumină parcă se strecura de acolo căzând peste obrazul Gertrudei. Chipul ei se ilumină: „Da, desigur că vine, vine cu siguranţă".
Scruta roşeaţa proaspătă a dimineţii de parcă atunci o vedea pentru prima dată. Părea că ar putea vedea până departe în străfundul cerului şi simţea cum într-o parte a lui se întrezărea poarta arcuită pe unde trebuia să vină El. Privi cu atenţie şi într-adevăr, peste o clipă poarta se deschise şi soarele păşi pe cer. De atunci în fiecare dimineaţă, ivirea zorilor o găsea sus, pe Muntele Măslinilor. Curând tovarăşii din colonie i-au atras atenţia că s-ar putea să-i dăuneze dacă s-ar afla despre plimbările ei făcute în fiecare dimineaţă pe Muntele Măslinilor, putând fi considerată drept nebună. Le promise că n-o să mai meargă, dar a doua zi fiind sigură că în ziua aceea Isus va veni, nu a reuşit să se împotrivească gândului şi a ieşit întru întâmpinarea stăpânului ei.

BARAM PASCHA

Coloniştii suedezi erau foarte bucuroşi că au putut închiria marea si frumoasa casă din faţa porţii Damasc. Era spaţioasă, cu terasele largi şi loji răcoroase între stâlpi. Casa aparţinuse lui Baram Pascha, care cu puţin timp înainte fusese guvernatorul Ierusalimului. Baram Pascha zidise casa, cu trei

ani în urmă, ca să-i facă o surpriză şi un dar nevestei sale. Ştia că pentru ea nici o bucurie nu va fi mai mare decât aceea de a găsi acest palat gata clădit, unde să se aşeze cu familia ei alcătuită din fii, fiice, gineri şi nepoţi.
Dar când casa fu gata şi Baram Pascha îşi aduse întreaga familie şi o instala, îl lovi o mare nenorocire. în prima săptămână în care se mutase, muri una din fiicele sale, în a doua muri altă fiică, iar în a treia săptămână muri soţia lui iubită. Copleşit de durere Baram Pascha plecă jurând să nu se mai întoarcă niciodată în palatul său. Casa rămase goală până la venirea gordoniştilor. La rugămintea lor, Baram Pascha acceptă să le închirieze casa spre bucuria coloniştilor.
Toamna, însă, când începură să circule zvonuri rele despre gordonişti, câţiva dintre bunii vecini ai coloniştilor îi pârâră lui Baram Pascha. îi povestiră multe şi neînchipuite năzdrăvănii necurate ce s-ar petrece între zidurile fostului său palat.
Era o dimineaţă minunată de noiembrie. Ierusalimul se deştepta la viaţa-i de toate zilele. La poarta Damasc, cerşetorii îşi luaseră de câteva ore postul în primire. O caravană ce poposise de cu seară în faţa porţii Damasc se trezi şi ea odată cu larma cetăţii. Conducătorii întăreau baloturile de marfa pe spatele cămilelor îngenunchiate, care gemeau sub greutatea poverii. Ţăranii cu coşurile încărcate de legume se grăbeau către oraş. Dinspre dealuri veneau ciobani cu turme de oi pentru tăiere şi de capre aduse la mulsoare. Cu primul freamăt de dimineaţă, intră în oraş, călare pe un măgar alb şi frumos, un om îmbrăcat în haine alese. Purta un veşmânt de mătase şi în cap un turban brodat cu fir de aur curat. Figura lui părea să fi fost cândva frumoasă, dar acum — zbârcită de bătrâneţe — mai păstra doar urmele trăsăturilor distinse de altă dată. Ochii îi lăcrămau, gura era căzută în bărbie, iar barba albă era neglijată şi îngălbenită pe alocuri. Toţi câţi îl întâlneau, rămâneau miraţi întrebându-se de ce urca Baram Pascha drumul porţii Damasc, pe care nu mai călcase de trei ani.
Când servitorul care îl însoţea îi şopti că oamenii se miră de venirea lui, Baram Pascha răspunse furios:
—„Cum, oamenii mă cred aşa de bătrân ca să înghit tot ce mi se face?
Cred ei că am să îngădui unor străini să huzurească într-o viaţă ruşinoasă în casa pe care o pregătisem soţiei mele?“...
Servitorul căută să-l liniştească, amintindu-i că sectele de creştini se calomniază între ele cu foarte mare uşurinţă.

—„Mi-au băgat cântăreţi din flaut şi dănţuitoare în lăcaşul în care au murit odraslele mele scumpe. Dar soarele încă nu va fi asfinţit astăzi şi aceşti nelegiuiţi vor fi zburat din casa mea".
Nu isprăvise încă bine vorba, când întâlniră un cârd de copii de şcoală, mergând doi câte doi în coloană. Când se apropiară, Baram Pascha observă ce puţin semănau cu alţi copii întâlniţi până acum. Erau toţi spălaţi şi îngrijit îmbrăcaţi, încălţaţi cu ghete nescâlciate, cu părul lins şi frumos pieptănat.
Baram Pascha opri măgarul şi spuse servitorului:
—„Du-te şi vezi cine sunt copiii".
Dar servitorul îi răspunse că nu are nevoie să întrebe, fiindcă îi vedea în fiecare zi şi ştia că sunt copiii gordoniştilor.
—„Ei merg la şcoala pe care le-au organizat-o ai lor, în oraş, în casa unde au locuit înainte".
Şi în timp ce Pascha stătea tăcut locului, mai trecură câţiva copii de şcoală care aparţineau tot coloniştilor şi care, fiind mai mici şi mai slabi, erau purtaţi în cărucioare de către membrii coloniei.
—„Ei stăpâne, oare crezi că aceşti copii n-au părinţi cumsecade?" Dar Baram Pascha era un om bătrân şi ursuz, greu de urnit dintr-o supărare.
—‚Am auzit ce spuneau chiar consăteni de ai lor şi îţi spun că nu va coborî seara peste oraş şi aceşti oameni vor fi părăsit casa mea".
Baram Pascha mai făcuse o bucată de drum când întâlni două femei îmbrăcate în portul europenesc, care mergeau spre oraş ducând în amândouă mâinile câte un coş mare. Ele mergeau liniştite şi serioase în veşmintele lor simple şi Pascha se întoarse către sluga lui spunându-i să le întrebe, cine sunt.
Dar servitorul răspunse şi de data asta:
—„Nu am pentru ce să le întreb, stăpâne. Le cunosc. Sunt femeile gordoniştilor care merg cu leacuri şi merinde să ajute bolnavilor".
Când se apropie de casă, Baram Pascha desluşi freamăt de glasuri şi strigăte. Se întoarse către sluga lui şi îi spuse;
—„Auzi cum lărmuiesc în casa mea dănţuitoarele lor blestemate*4.
Dar când ajunse la colţul străzii văzu o grămadă de schilozi şi bolnavi, ghemuiţi în faţa porţii, cerând ajutor.
Mahmud, servitorul, zise către stăpânul său:
—„Iată dănţuitoarele şi cântăreţele care chefuiesc în casa ta“.

Când intră pe poarta casei, îl întâmpină o femeie înaltă şi mândră dându-i bună ziua. Părul ei era alb ca zăpada, deşi nu părea să aibă mai mult de patruzeci de ani. Chipul ei arăta distincţie şi inteligenţă. Pascha se întoarse către Mahmud şi îi spuse:
—„Femeia asta este atât de înţeleaptă că pare soţia profetului Kadişa. Ce atribuţie îndeplineşte ea în casa asta?”
—„E doamna Gordon, aceea care conduce colonia de când a murit bărbatul ei. Asta s-a întâmplat acum vreo şase luni".
Furia bătrânului se înteţi şi spuse cu voce aspră slugii:
—„Spune-i că am venit să-i gonesc din casa mea“.
—„Vrea prea înţeleptul şi dreptul Baram Pascha să gonească pe aceşti creştini înainte de a se fi convins de nelegiuirile lor. N-ar fi mai bine, stăpâne, dacă aţi spune acestei femei: „Iată am venit aici să-mi văd casa41. Şi dacă te convingi că trăiesc cu adevărat aşa cum ai fost informat, atunci îi spui femeii: să părăseşti casa, fiindcă lăcaşul unde au murit fiinţele mele dragi nu trebuie să servească pentru lucruri necurate”.
—„Spune-i că vreau să-mi văd casa".
Când servitorul îi transmise femeii dorinţa stăpânului său, acesta răspunse:
—„E o bucurie pentru noi să arătăm lui Baram Pascha felul în care am gospodărit şi orânduit palatul Iui".
Doamna Gordon îi dădu pe doamna Joung care locuia din copilărie în Ierusalim şi cunoştea limba arabă, şi o rugă să conducă pe venerabilul bătrân peste tot locul, oriunde va dori. Baram Pascha luă braţul lui Mahmud şi pretinse să fie dus şi să i se arate toată casa. Doamna Joung îl conduse întâi în subsol unde era instalată spălătoria şi călcătoria. Alături era brutăria. Doamna Joung îi spuse:
„Ia priviţi ce cuptor straşnic au zidit tovarăşii noştri şi gustaţi din pâinea minunată ce o coace”. Apoi îi duse la tâmplărie. Aici lucra un bătrân tâmplar şi doamna Joung îi arătă lui Baram Pascha câteva scaune şi mese simple pe care le confecţionase în atelierul lor.
Bătrânul spuse pe turceşte lui Mahmud:
—„Oamenii ăştia sunt foarte şireţi. Au auzit că vin şi au făcut toate pregătirile. Mă gândeam să-i găsesc la chef şi când colo îi găsesc pe toţi la treabă4*.
Baram Pascha fu dus în bucătărie, de acolo trecu într-o cameră a cărei uşă fu deschisă cu oarecare teamă şi sfinţenie. Era ţesătoria unde duduiau războaiele şi alergau firele de lână.

Servitorul lui Baram Pascha ceru să i se arate stăpânului pânzele şi stofele lucrate: „ nu prea par să fie stofe pentru dănţuitoare şi cântăreţe. Dimpotrivă sunt stofe cam aspre".
Baram Pascha tăcu şi îşi continuă drumul. Oriunde intră dădu peste oameni harnici şi ocupaţi cu lucru. îl duseră în sufrageriile lungi şi înguste şi nici acolo nu zări nimic suspect. Peste tot domnea ordinea şi curăţenia. Trecu în odăile de dormit ale celor neînsuraţi, trecu şi prin dormitoarele familiilor. Peste tot îl întâmpinară cearceafuri şi paturi proaspete şi duşumele curate ca în palmă. Urcă apoi scara de marmură către sala cea mare de adunare. Aceasta fusese pe vremea lui Baram Pascha sala de recepţii. Acum era amenajată americăneşte cu grupuri de scaune comode, cu mese, cărţi şi publicaţii de tot soiul, cu un pian şi o orgă, cu fotografii pe pereţii luminoşi. Aici îl întâmpină din nou doamna Gordon.
Bătrânul, care era din ce în ce mai înciudat, spuse slugii sale:
—„Spune-i că ea şi cu tovarăşii ei să părăsească până în seară casa asta".
Dar Mahmud replică:
—„Stăpâne, una din femeile de aici cunoaşte limba noastră, spune-i dorinţa chiar cu gura ta".
Atunci Baram Pascha ridică ochii şi întâlni privirea doamnei Joung care îi zâmbea. Pascha se întoarse către Mahmud şi îi spuse:
—„N-am văzut niciodată în viaţa mea o figură care să exprime o mai mare curăţenie şi frumuseţe. Nu pot să-i spun că ea şi tovarăşele ei sunt nişte păcătoase".
Baram Pascha căzu într-un scaun şi îşi puse mâinile în cap. în aceeaşi clipă uşa se deschide şi un bătrân pelerin intră. Purta o manta uzată şi peticită. Pe cap purta un turban murdar. Fără să-l observe pe Baram Pascha, omul se aşează pe un scaun.
—„Cine e acest bărbat şi ce caută aici", întrebă Pascha...
—„Nu-1 cunoaştem", răspunse doamna Joung „n-a mai fost niciodată aici. Nu trebuie s-o luaţi în nume de rău că a intrat. Casa noastră este deschisă oricui caută adăpost".
—„Mahmud, du-te întreabă pe acest pelerin care este un urmaş al profetului, ce caută aici, la aceşti creştini?"
Mahmud împlini voinţa stăpânului şi se întoarse spunându-i:
—„El mi-a spus că nu are nici o treabă aici. Dar n-a vrut să treacă pe la casa asta fără să intre, fiindcă stă scris: „să nu laşi

picioarele tale să păcătuiască atunci când treci pe lângă casa dreptăţii".
Baram Pascha rămase mut câteva clipe. Apoi spuse:
—„Ai auzit bine, Mahmud? Mai întreabă-1 încă odată".
Mahmud făcu întocmai şi întorcându-se îi repetă stăpânului vorbă cu vorbă cele spuse de pelerin.
—„Atunci să mulţumim Domnului că a îndrumat paşii acestui om încoace. El a fost trimis de Dumnezeu să ne lămurească adevărul”.
Un ceas după ce Baram Pascha plecase, servitorul lui se întoarse cu măgarul stăpânului, trimis în dar coloniei de către Baram Pascha cu condiţia să ducă în fiecare dimineaţă copiii la şcoală.

FLORI DIN PALESTINA

E sfârşitul lui februarie. Ploile iernii au trecut şi primăvara iat-o, a sosit. Nu încă întreagă, dar totuşi frumoasă. Muguri smochinilor încă n-au început să se umfle, lujerii şi frunzele viţei de vie încă n-au răsărit pe butuci şi în grădinile mari florile de portocali încă nu s-au deschis. în schimb, florile mici ale câmpului au început să se ivească. Oriunde întorci privirea întâlneşti flori. Peste plaiuri se întind mulţimi de garofiţe şi mărgăritar. Şi tot aşa cum în alte ţări oamenii pornesc să culeagă mure, aşa în Palestina oamenii ies să culeagă flori. Din toate mănăstirile, din toate casele de misionari, pleacă oamenii la culesul florilor. Evrei săraci, turişti şi muncitori sirieni se întâlnesc cu toţii în văile înflorite şi fiecare poartă în mâini câte un coş pentru flori.
Seara, toată lumea se întoarce încărcată cu anemone, violete, lalele, narcise şi orhidee. Afară, pe înălţimile mănăstirilor şi spitalelor aşteaptă vase mari de piatră, pline cu apă, unde sunt aşezate florile primăverii. Prin chilii şi odăi aşteaptă mâini harnice care pun florile între pagini mari de hârtie, la presat. Şi când anemonele s-au presat, sunt frumos aşezate în albume cu menţiunea: „Flori din Palestina”. Şi în curând florile din Sion, florile de pe Hebron, de pe Muntele Măslinilor, de pe Ierihon, pribegesc în lumea largă. Mai departe, mult mai departe ca perlele Indiei şi ca mătăsurile din Brussa, călătoresc aceste mici bijuterii ale ţării sfinte şi se răspândesc în lumea întreagă.

E o dimineaţă limpede de primăvară. în colonia Gordon e un freamăt şi o mişcare neobişnuită. Toţi se pregătesc să se ducă la culesul florilor. Copiii, în aşteptarea zilei de sărbătoare când vor alerga fără grijă printre flori, se bucură zbenguindu-se de pe acum.
Femeile se trezesc de la ora patru dimineaţa ca să pregătească mâncarea necesară. Bărbaţii împachetează pâine cu unt, sticle cu lapte, cu apă sau ceai şi came rece. în sfârşit, poarta se deschide şi toată ceata năvăleşte afară. în faţă merg copiii. Nimeni nu rămâne acasă. Toate odăile sunt goale.
Bo Ingmar Maansson se simte fericit că poate să meargă alături de Gertrude şi când urcă câte o colină, o ajută, luându-i braţul. Gertrude şi-a tras broboada peste frunte aşa că i se vede numai obrazul fin şi delicat. Bo merge zâmbind şi pentru că o vedea pe Gertrude era fericit. Era atât de mulţumit încât nu dorea nici să-i vorbească.
Karin fiica cea mai mare a lui Ingmar şi surorile ei merg în spatele tinerilor. Cântă un imn de dimineaţă pe care Bo îl cunoaşte de la Ingmarsgard şi pe care îl cântau acolo fetele în zorii zilei când se aşezau la gherghef. Aproape de Bo păşeşte caporalul Falt. A adunat toţi copiii în jurul lui. Micuţii i se agaţă de haine, de băţ şi nu-i dau deloc pace. Bo zăreşte în mijlocul grupului pe, Hellgum ţinându-şi fetiţa de mâna şi mergând alături de femeia lui.
„Ciudat lucru şi cu acest Hellgum", gândeşte Bo. „Hellgum este complet în umbră de când ne-am aliat cu americanii: Tare aş vrea să ştiu ce gândeşte el acuma, când nimeni nu se mai îndreaptă către el“.
în fruntea convoiului păşeşte frumoasa doamnă Joung. Alături de ea merge un tânăr englez care s-a alipit coloniei cu câţiva ani în urmă. Bo ştia, la fel de bine ca şi ceilalţi, că acest tânăr o iubeşte pe doamna Joung şi că a trecut de partea lor numai ca să fie aproape de iubita lui. Speră că într-o zi i-o vor da de nevastă. Fata îl iubeşte şi ea mult. Dar gordoniştii nu înţeleg să modifice pravilele lor de dragul unei tinere perechi, aşa că cei doi aşteaptă. Astăzi merg alături fericiţi şi bucuroşi. N-au ochi pentru nimeni. Şi cum păşesc uşor şi mlădioşi, răzleţiţi de ceilalţi, parcă ar vrea să zboare de lângă tovarăşii de aici şi să trăiască de acum înainte viaţa lor cea adevărată şi frumoasă.
După un ceas de drum grupul de oameni ajunge la întâia luncă acoperită de anemone roşii. Fiecare se grăbeşte să rupă cât mai multe flori, cu râsete şi chiote de veselie. Bo merge alături

de Gertrude. Privind cu câtă grabă şi sârguinţă se rupeau florile, Bo nu se putea opri să nu râdă cu glas tare. Se întoarce către Gertrude şi îi spune:
„Hristos s-a gândit desigur la tot ceea ce vedem noi aici, când a spus: „Dacă nu veţi fi asemeni copiilor, nu veţi putea intra în împărăţia cerurilor".
Şi continuă: „Poate ar fi bine ca din când în când să redevenim şi noi cei mari, copii. Şi când văd aceşti oameni maturi, obişnuiţi altminteri la vremea asta, să hălăduiască sus în codru, ostenindu-se să culeagă flori, încep să cred că suntem pe drumul cel mai bun, pe drumul care duce neapărat la cuvintele lui Isus: de a deveni iar copii".
Ochii Gertrudei străluciră:
—„Eu găsesc că de când am venit în ţara asta, am devenit cu toţii copii".
—„Da, şi găsesc că cel mai însemnat lucru este că lăsăm pe alţii să ne ducă grija noastră şi nu ne sinchisim de fiecare ban, ca înainte".
—„Da, ne-am schimbat cu totul. Cred că dacă ne-am întoarce în Suedia nu ne-ar mai recunoaşte nimeni".
—„Cum să nu cred că am redevenit iar copii, când arăm o bucată de loc nu mai mare de o arie, cu un plug făcut din câteva crengi...
înhămăm măgăruşul la căruţă când vrem să ieşim, şi nu facem agricultură cumsecade, ci ne jucăm de-a via cu o bucăţică de deal, colea...."
Bo închise ochii ca să poată vedea mai bine în ceea ce gândea. Gertrudei i se păru deodată că seamănă aşa de mult cu Ingmar Ingmarsson. Toată faţa lui se lumină de o meditare şi o limpezime minunată.
—„Nu asta este cel mai important lucru. Important e că am căpătat gânduri copilăreşti despre oameni; că ne închipuim cum toţi ne iubesc, deşi unii din ei sunt destul de răi cu noi".
—„Şi ai observat că acum, ori de câte ori avem o durere nu o mai târâm cu noi zile întregi, ci ne uşurăm imediat de ea?"
în clipa când Bo spuse aceste cuvinte fură chemaţi la masă. Bo se necăji că îl întrerupe tocmai când era mai inspirat. Ar fi mers toată ziua, aşa, lângă Gertrude, vorbind, fără să simtă foamea. Oricum astăzi se simţea împăcat cu sine, învins de o linişte şi o pace atât de adâncă.
Nu simţea nevoia s-o ia de soţie pe Gertrude; se mulţumea s-o ştie în fiecare zi lângă el câteva clipe, şi să-i poată sluji câte

puţin. Atât îi ajungea. Simţea nevoia să-i explice Gertrudei cât de mult s-a schimbat şi s-o roage să aibă încredere în el. Plecară acasă la apusul soarelui. Când ajunseră la colonie, Bo rămase multă vreme afară sub un sicomor. Simţea nevoia să stea cât va putea mai mult afară, în libertate.
Când toţi coloniştii intrară, Gertrude veni să-1 întrebe pe Bo dacă nu vrea să intre în casă.
—„Stau aici şi mă gândesc la cele ce-am vorbit astăzi. Mă gândesc că ar fi bine dacă Isus, care a pribegit pe aceste meleaguri, ar coborî din nou să bătătorească iar aceste drumuri şi s-ar aşeza aici sub copac şi mi-ar spune: „Dacă nu veţi fi asemeni copiilor, nu veţi intra în împărăţia cerurilor".
Bo sta şi vorbea cu glas visător şi tremurat de parcă gândea cu glas tare.
Gertrude, tăcută, îl asculta.
Bo urmă:
—Atunci i-aş răspunde:
„Doamne, noi ne slujim şi ne ajutăm unii altora fără să pretindem plată pentru aceasta, aşa precum copiii. Iar când ne supărăm unii pe ceilalţi, atunci nu purtăm îndelungat ură, ci ne simţim ca fraţii în aceeaşi zi, înainte încă de a fi apus soarele. Nu vezi tu, oare, Doamne că suntem asemeni copiilor?..."
—„Şi ce crezi că ar răspunde Isus?“, spuse cu glas molatec şi cald, Gertrude.
—„Nu ar răspunde nimic", îi spuse Bo, „ar sta aici tăcut şi m-ar privi şi numai într-un târziu mi-ar spune: „Da, voi ar trebui să fiţi asemeni copiilor, dacă vreţi să ajungeţi în împărăţia mea".
„Şi eu i-aş spune: „Doamne, noi iubim deopotrivă pe toţi oamenii. Noi nu facem deosebire între evrei şi creştini, între beduini şi turci, între albi şi negri. Noi iubim şi pe învăţaţi şi pe neînvăţaţi, şi pe cei mari şi pe cei mici, şi împărţim bunurile noastre deopotrivă între creştini şi mahomedani. Oare nu suntem noi, Doamne, asemeni copiilor şi nu suntem noi demni de împărăţia ta?“
„Şi ce ar răspunde Isus?“
—„Nu ar răspunde nimic. Ar rămâne locului sub copac şi ar şopti încet: „Dacă nu veţi fi asemeni pruncilor, nu veţi ajunge în împărăţia mea". Atunci înţeleg eu ce-mi spune şi îi răspund: „Doamne, şi în această privinţă sunt ca un copil, nu mai simt iubirea aşa cum o simţeam altădată. Iubita mea e acum numai

un camarad dejoacă şi o soră cu care hoinăresc în lunci, culegând flori...”
Bo se opri... Simţea că minte. Fiindcă în aceeaşi clipă în care vorbea, îşi dădea seama că iubeşte cu un foc, cu o ardoare pământească care niciodată nu se va stinge.
Rămase aşa multă vreme sub copac, plângându-şi iubirea lui. Când ridică ochii, Gertrude dispăruse.
Plecase în tăcere fără ca el s-o observe.

ÎN GHEENA

Sub zidurile Ierusalimului, în partea sudică a pantei Sionului, una din asociaţiile americane de misionari amenajase un cimitir. Aici li se cedase şi gordoniştilor o bucată de loc unde să-şi îngroape
morţii. Erau mulţi cei care odihneau acolo, afară. Era cel mai sărman şi mai simplu cimitir. O bucată de loc împrejmuită de ziduri groase care semănau mai mult a cetăţuie. Nici floare, nici copaci, numai pietre. Spre apus, într-un colţ, acolo unde priveliştea se deschidea spre Marea Moartă şi spre dealurile aurite ale lui Moab, îşi aveau suedezii mormintele lor. Acolo dormea fierarul Birger Larsson şi fiul cel mai mic al lui Lyung Bjorn, Gunhilda şi Brita, fiica marelui Ingmar, care în scurt timp după ziua luminoasă a culesului florilor, murise de vărsat. Acolo zăceau Peter Gunnarsson şi Marta Eskild care aparţinuseră grupării americane a lui Hellgum. Moartea făcuse o recoltă abundentă printre colonişti. Şi Timis Halfoor îşi îngropase un mort drag acolo. Era cea mai tânără dintre fiicele sale, o copilă de trei ani.
Într-o după amiază, Halfoor se duse în valea Iosafat şi culese cu amândouă mâinile anemone roşii, cele mai frumoase pe care le găsise, ca să le ducă la mormântul copilei sale. Cum mergea aşa pe câmpia verde, se gândea: „măcar de ar odihni aici, în libertate, sub tăpşanul ăsta înflorit şi nu între zidurile acelea reci şi urâte”.
Halfoor urcă drumul către cimitir. Cât timp umblase nu ridicase ochii din pământ. Dar deodată avu senzaţia că nu e singur pe câmp. Se uită în jur şi observă doi oameni ocupaţi cu dărâmarea unui zid. Rămase locului privind cu atenţie. Părea să fie cam acolo unde era cimitirul. în clipa următoare îşi dădu seama că dărâmau chiar zidul cimitirului.
Halfoor gândi: „numai să nu se fi atins de morminte”.

Când ajunse însă aproape de cimitir i se tăie respiraţia. Inima i se opri ca un ceasornic plesnit. Se aşează pe o piatră până inima începu din nou
să-i bată.
Intră în cimitir. Toate mormintele erau deschise şi sicriele dispăruseră. Ici şi colo zăceau oseminte de morţi şi cranii. Toate pietrele de pe morminte erau adunate într-un colţ al cimitirului.
„Doamne, dar ce-au făcut cu morţii?”
Se apropie de lucrători şi îi întrebă ce au făcut cu mica lui Greta? Dar lucrătorii nu înţelegeau limba suedeză. îi întrebă pe englezeşte. Unul din ei îi răspunse că americanii au vândut cimitirul unor nemţi care urmau să construiască aici un sanatoriu.
—„Bine, dar cu morţii ce aţi făcut?”
—„Americanii au fost aici şi şi-au luat secriele lor, iar toţi ceilalţi care au morţi aici, au fost anunţaţi să vină să şi le ia. Eşti poate dintre acei din casa mare din faţa porţii Damasc? Dintre ei nici unul n-a venit să-şi ridice sicriul”.
—„Noi nu am primit nici o veste”.
—„Toate secriele care n-au fost ridicate, zac acolo” şi lucrătorul arătă spre un colţ al cimitirului. Omul pomi într-acolo şi Halfoor îl urmă.
în timp ce mergeau, Halfoor ridică o piatră şi o strânse în pumni.
„E ciudat cum băiatul ăsta nu se teme de mine”, îşi zise Halfoor.
„Şi poate este chiar acela care a scos din groapă pe mica mea Greta.
Tu n-ai ştiut că e micuţa Greta, care ar fi trebuit să odihnească la dreapta marelui Ingmar. Era dintr-o familie cinstită şi i s-ar fi cuvenit un sicriu de marmură, într-o groapă proprie. Dar aici nici măcar slujba nu i s-a făcut cumsecade, în sunet de clopote şi pastorul nu i-a ţinut nici o cuvântare”. Halfoor ridică o piatră, gata să lovească.
În aceeaşi clipă însă lucrătorul întoarse capul, îi văzu mişcarea şi o luă la fugă.
În mijlocul grămezilor de gunoi şi pietre fărâmiţate, se găsea o groapă şi aici aruncaseră, claie peste grămadă, sicriele coloniştilor.
Toate sicriele erau stricate aşa că morţii se vedeau printre scândurile rupte. Halfoor rămase împietrit.

Mai groaznic era că duhoarea cadavrelor atrăsese hienele. în văzduh roteau deja câţiva vulturi şi aşteptau numai întunericul.
O haită de câini flămânzi veniţi de departe, se opri la marginea gropii.
Trupul lui Halfoor se cutremură, înfiorat, de parcă s-ar fi aflat în valea Hinom, acolo unde spunea că ar fi fost cândva focul Gheenei.
„Da, într-adevăr, asta e Gheena, este sălaşul groazei”.
Sări în groapă, dădu deoparte sicriele şi căută printre morţi până ce găsi sicriul micuţei sale Greta. Când reuşi să scoată sicriul din gropniţă, simţi că inima lui nu mai bate cum trebuie. Se aşeză pe o piatră şi se odihni până îi trecu slăbiciunea. După un răstimp îşi recâştigă puterile şi luând sicriul pe umeri o pomi pe drumul către
Ierusalim. Ochii împăienjeniţi nu mai vedeau decât negru înaintea lor. Părea că drumurile şi zidurile îi sunt duşmănoase şi se uită urât la el.
Cetatea străină se bucura de durerea lui.
—„Nu trebuie să fii supărată pe tatăl tău, micuţă şi dragă Greta, că te-a adus într-o ţară atât de nemiloasă. Dacă s-ar fi întâmplat una ca asta la noi acasă, ar fi plâns şi codrul şi văile, dar aici e o ţară neprimitoare".
Trecu prin valea Iosafat.
„Aici va fi judecata din urmă şi atunci se vor ridica morţii din gropile lor", gândi el.
„Ce-mi va spune Dumnezeu, în ziua judecăţii de apoi, mie care mi-am adus soţia şi copiii în acest oraş al morţii? Care mi-am sfătuit rudele şi prietenii să vină?"
Se ţâra din ce în ce mai greu.
Coloniştii erau la cină când se auzi un sunet slab de clopot şi poarta casei se deschise. Timis Halfoor zăcea pe pământ istovit de oboseală şi durere. Era muribund. Sicriul fiicei sale era căzut alături.
Lyung Bjorn veni lângă el. Halfoor vorbea în şoapte, abia auzit: Lyung Bjorn înţelegea cu greu.
—„Ne-au aruncat morţii afară din gropi.
Zac acum acolo în Gheena sub cerul liber.
Trebuie s-o porniţi într-acolo chiar în noaptea aceasta, ca să-i aduceţi încoace".
—„Ce tot spui?", întrebă Bjorn. Nu înţelegea deloc despre ce e vorba.

Muribundul se ridică într-o ultimă încordare.
—„Ne-au scos morţii din gropi şi ni i-au aruncat. Chiar în noaptea aceasta trebuie să mergeţi să-i aduceţi din cimitir". Halfoor se prăbuşi la pământ.
—„Mi-e aşa de rău, Bjorn, inima mea nu e cuminte. Mi-era teamă că am să mor înainte de a-ţi putea aduce vestea asta. Am adus-o pe micuţa Greta acasă, dar pe ceilalţi n-am putut să-i aduc".
Bjorn îngenunche:
—„Nu vrei să vii înăuntru, Halfoor?". Dar Halfoor nu-1 mai auzea.
—„Promite-mi, Bjorn, că mica mea Greta va fi înmormântată cum se cuvine".
—„Da, da", îi şopti Bjorn, „dar nu vrei să încerci să intri?"
—„îngrijeşte să aibă mormântul sub o colină verde. Şi îngroapă-mă şi pe mine sub aceeaşi colină, alături de ea".

FÂNTÂNILE PARADISULUI

In acest an vara fu groaznică la Ierusalim. Iarna plouase puţin în cetatea sfântă, care nu avea altă apă decât aceea strânsă, după ploaie, în rezervoare. Şi în timp ce oamenii erau siliţi să bea apa
stătută din puţuri, epidemiile se dezlănţuiră cu furie. Gordoniştii erau mai toţi la pat. Aceia dintre ei, care locuiau mai de mult în Palestina, sufereau mai puţin, dar sărmanii darlecarlieni se îmbolnăviră aproape toţi. La început nu li se păru aşa de periculos. Deşi aveau mai toţi friguri, umblau pe picioare.
După trecerea câtorva săptămâni, muri văduva lui Birger Larsson şi, în scurt timp, după ea unul din fiii săi. Părea la un moment dat că toţi darlecarlienii se vor prăpădi. Toţi sufereau de acelaşi dor: dorul unui pahar de apă curată şi proaspătă. De câte ori li se aducea apa puturoasă a puţurilor, o refuzau cu scârbă. Câţiva dintre ei care o băuseră se îmbolnăviră mai rău. într-o după amiază, când boala atinsese punctul culminant, ţăranii darlecarlieni şedeau în fâşia îngustă de umbră din faţa casei şi pălăvrăgeau. Aveau cu toţii friguri, erau livizi şi cu obrajii scofâlciţi. Dar nici unul din ei nu făcea ceva ca să combată boala. Nici măcar nu fumau. Singura lor ocupaţie era aceea de a privi cerul implorându-1, doar, doar va cădea un

strop de ploaie. Se gândeau ce bine ar fi să vadă apele ploii izbindu-se despletite de ziduri şi inundând drumurile. Ştiau bine că dacă ar fi venit potop de ploaie, nu ar fi căutat adăpost niciunul, ci ar fi stat acolo în drum, să-i spele apele dragi ale ploii şi să se scurgă pe ei ca pe nişte jgheaburi.
Lyung Bjorn care, de la moartea lui Timis Halfoor, preluase conducerea suedezilor, simţea nevoia să-i învioreze din când în când cu câte o nădejde. începu să le povestească despre pârâul Chidron care umezise pe timpuri străvechi valea Iosafat, făcând din Ierusalim unul din oraşele cele mai bogate în apă. Lyung Bjorn scoase Biblia din buzunar şi citi pasajul unde se vorbea despre pârâul Chidron.
Fusese o apă mare care pusese în mişcare nenumărate mori, iar în timpul iernii crescuse atât de mult încât inundă împrejurimile. Lyung Bjorn părea sincer înviorat de faptul că vorbea despre acest torent de apă care făcu fertil pentru prima dată pământul Ierusalimul. Gunnar îl întrerupse spunându-i că nu are nici o încredere în apa Chidronului, însă el se gândeşte, de la o vreme încoace, mereu la profeţia lui Ezechiel despre un râu ce izvorăşte chiar din pragul templului şi se revarsă peste câmpii până în Marea Moartă. Povestitorul însoţea amintirile sale cu atâtea amănunte încât ţăranii şi vedeau râul izbucnind sprinten dintre stânci, făcând-şi albie printre livezi, printre sălcii şi plopi, fertil şi binecuvântat.
Atunci interveni Hellgum şi le citi un pasagiu din „Cronica0 Bibliei care povestea că pe vremea când Sanherib pornise să cucerească Ierusalimul, regele Ezechia ţinu consiliu mare cu generalii săi şi hotărârâ că asirienii trebuiesc privaţi de sursele de apă.
Când vor veni, să găsească ţara pustie şi în plină secetă. Astfel ei astupară sursele, secând râurile.
„Eu m-am gândit mult asupra acestei chestiuni şi am cerut părerea americanilor. Mi-au confirmat şi ei că, într-adevăr, pe vremea regelui Ezechia erau aici platouri cu nenumărate câmpuri roditoare şi râuri. Grâu nu putea să crească pe aceste platouri, dar înfloreau o mulţime de grădini pline de rodii şi caişi, de şofran şi scorţişoară; era o abundenţă de plante şi fructe, de copaci care aveau la timp apă din abundenţă, datorită apelor râurilor".
Hellgum continuă:
„După aceea veni războiul peste Ierusalim cu nenumăratele sale răni şi mizerii şi nimeni nu se mai gândi să întreţină

sursele de apă, astfel încât grădinile şi copacii se uscară, platourile se ofiliră şi oraşul se pustii. Şi jur împrejurul Ierusalimului totul se uscă şi împietri cum este şi în ziua de astăzi. Iar atunci când evreii reveniră din exilul babilonian, nu mai ştiură să găsească locul de unde izvora râul. Nici până astăzi, oamenii nu au fost în stare să-1 găsească. Dar noi care suntem însetaţi, de ce nu căutăm sursele de apă ale regelui Ezechia? Dacă le-am găsi, această ţară ar înflori din nou cu pomi şi grădini". Totuşi, nici unul nu se urni din loc, nici chiar Hellgum.
Bo Ingmar Maansson care tot timpul vorbise undeva prin spate, era singurul dintre toţi care nu suferea de friguri. în schimb era însetat ca nimeni altul, mai ales că şi Gertrude suferea din cauza apei stătute. „Eu nu mă gândesc la ape proaspete şi virgine ca voi, eu mă gândesc, de dimineaţă până în seară, la fluviul care curge cu ape albastre şi unde sclipitoare". Ţăranii priviră nerăbdători în gura lui. „Mă gândesc la Elful nostru care primeşte în apele sale braţele atâtor râuri şi vine din pădurea întunecoasă, chicotind şi care este atât de limpede încât îi poţi vedea pietricelele din funduri. Şi Elful nu este un fluviu astupat şi secat cum e Chidronul, sau numai un vis ca râul lui Ezechiel, ci curge viu şi neastâmpărat şi astăzi".
Eu mă gândesc la Elful nostru!...
Oamenii rămaseră gânditori. După evocarea Elfului, nimeni nu se mai gândea la izvoarele şi râurile Palestinei.
Către amiază, muri încă unul. Era un copil a lui Kolas Gunnar. Un băieţel vioi şi drăguţ pe care îl iubea toată lumea. Nimeni însă nu mai păru întristat de moartea copilului. Dimpotrivă, toţi darlecarlienii erau cuprinşi de o groază mută. Simţeau că acest copil este dovada supremă că soarta lor era să nu supravieţuiască nici unul bolii. Se pregătiră imediat de înmormântare, dar fiecare se gândea la propriul lui sfârşit atunci când îi va veni rândul. Nu ştiau cine va supravieţui pentru a le face şi lor pregătirea şi ceremonia înmormântării. în mijlocul acestor pregătiri trecu un freamăt printre colonişti. Nimeni nu ştia cine pronunţase la început cuvintele, dar ele răspundeau gândurilor şi simţurilor tuturor. Se zvonise în colonie că nu ar fi rău dacă, în loc să moară ca muştele în oraşul sfânt, coloniştii suedezi s-ar întoarce în Suedia să slujească Domnului acolo, în ţara lor.

Peste un ceas erau în sala de conferinţe, convocaţi de doamna Gordon, ca să hotărască asupra celor ce aveau de gând să facă. în sală nu mai domnea liniştea de altă dată. Toţi umblau de colo până colo, agitaţi. Cel mai agitat dintre toţi era Hellgum. Era vădit că se simţea copleşit de remuşcarea de a-i fi adus în Palestina. Mergea din om în om şi îi sfătuia să se întoarcă acasă.
Doamna Gordon era foarte palidă şi părea suferindă. Darlecarlienii tăceau cu toţii. Erau aşa de obosiţi de boală că nici nu mai aveau puterea de a lua o hotărâre. Câteva din fetele americane, fiindu-le milă de aceşti nenorociţi, se rugară să fie trimişi acasă neîntârziat şi să nu fie lăsaţi să moară.
În timp ce se discuta chestiunea reîntoarcerii, uşa se deschise şi Karin, fiica marelui Ingmar intră. Era îmbătrânită şi prăbuşită în sine, părul îi albise complet.
După moartea lui Halfoor părăsea rareori camera şi zăcea ceasuri întregi într-un fotoliu. Din când în când mai cosea câte ceva pentru cei doi copii ai ei.
Karin păşi tăcută prin sală până la doamna Gordon.
Aceasta îi întinse mâna.
—„Ne-am adunat aici ca să discutăm întoarcerea dumneavoastră în patrie. Ce ai de spus, Karin?"
Karin se înfioră o clipă de parcă primise o lovitură. Se văzu iar în curtea dragă de la Ingmar, în mijlocul oamenilor şi locurilor iubite. Dar asta dură o clipă: Karin se îndreptă deodată şi obrazul ei luă expresia obişnuită.
—„Vreau să întreb numai un singur lucru:
Glasul lui Dumnezeu ne-a cerut să venim aici, la Ierusalim. Oare glasul Domnului ne-a ordonat să ne întoarcem acolo de unde am plecat?"
Se făcu tăcere. Nimeni nu îndrăzni să răspundă o vorbă. Dar Karin avea ca şi ceilalţi, friguri şi de abia pronunţase cuvintele că se şi clătină, gata să cadă. Doamna Gordon o sprijini. Când Karin veni din nou printre suedezi, îi mulţumiră cu toţii. Erau lămuriţi şi nu mai doreau să se întoarcă niciunul în patrie.
Gertrude era bolnavă şi zăcea în odăiţa pe care o împărţise înainte vreme cu Gunhilda. Acum, după moartea acesteia, se mutase cu Gertrude, o tânără fată suedeză din America. Erau prietene bune şi Betsy Nelson o îngrijea ca pe o soră.
Gertrude avea febră mare şi vorbea întruna. Deodată uşa se deschise şi Bo vârî capul în cameră. Apoi intră şi rămase lângă uşă. Betsy se întoarse către el, gata-gata, să-l dea afară. Dar

când surprinse privirea lui, i se făcu milă. Bo era sigur că pentru iubita lui nu mai există scăpare dacă rămâne în Palestina. Betsy îşi dădu imediat seama că Bo o iubeşte pe Gertrude şi îi îngădui să rămână în cameră. Bo rămase deci lângă uşă şi auzi tot ce spunea Gertrude în delirul ei.
Vorbea într-una de izvoare şi de râuri şi se plângea de sete. Betsy încearcă să-i dea un pahar cu apă, dar când Gertrude îl duse la buze i-1 înapoie înainte de a fi gustat din el.
—„Nu-ţi dai seama că e sălcie şi miroase? Ce vrei, să mă otrăveşti?" Betsy mai încercă să-i ducă paharul la gură, dar Gertrude îl azvârli şi începu să plângă.
—„Dar bine, copilule, de ce plângi? Ştii bine că noi, toţi, dorim să-ţi uşurăm suferinţa".
—„Atunci de ce nu-mi daţi apa? Eu am să mă însănătoşesc în clipa când buzele mele vor atinge iar un pahar cu apă proaspătă şi curată".
—„Nu există apă mai bună ca asta în tot Ierusalimul".
Gertrude nu o asculta.
—„Să stai şi să boleşti de sete când ştii că la Ierusalim e o fântână cu apă proaspătă şi bună".
—„Eu nu cred că undeva în Ierusalim se găseşte apă mai bună ca asta".
—„E ciudat cum nu-ţi mai aduci aminte, sau poate n-ai fost atunci cu noi când am vizitat piaţa veche? Acolo unde a fost pe vremuri templul evreilor şi astăzi se ridică o moschee arabă?"
—„Da, am fost acolo".
—„Atunci, nu-ţi aminteşti că era acolo o fântână?"
—„Da, dar nu înţeleg de ce fântâna aceea are apă mai bună ca toate celelalte".
—„Aminteşte-ţi ce povestea doamna Joung despre ea”.
Fântâna asta este singura în tot Ierusalimul care are apă bună şi proaspătă. Şi asta e din pricină că izvorul ei este în Paradis".
—„De unde eşti atât de sigură?", spuse Betsy cu un surâs.
—„O ştiu din povestirea doamnei Joung. Dânsa ne-a istorisit că un biet sacagiu care îşi purta găleţile de apă cu o cobiliţă în spate, s-a dus într-o vară foarte călduroasă să ia apă de la fântână. Atârnă găleata de cârligul sforii şi o lăsă în fântână. Dar când cârligul ajunse jos de tot, scăpă găleata care rămase în fundul puţului.
Sacagiul chemă câţiva muncitori în ajutor şi se lăsă pe sfoara lungă în fântână".
Gertrude se opri şi o privi pe Betsy cu ochii strălucitori.

—„Jos de tot îl întâmpină o lumină palidă şi străvezie, şi când piciorul lui atinse fundul, apa se retrase şi în locul ei se întindea o grădină minunată. Şi toate păreau că dorm. Florile erau cu petalele închise, iarba odihnea moale şi culcată la pământ, cele mai frumoase flori îşi împreunaseră frunzele şi visau în somn, iar păsările încremeniseră şi ele nemişcate în frunzare".
—„Ei şi cum i-a mers omului acolo?"
—„întâi, s-a recules o clipă, fiindcă nu înţelegea ce-i cu el şi unde se găseşte.
Apoi s-a temut că oamenii de sus s-ar putea să-şi piardă răbdarea dacă el ar zăbovi prea mult în fântână. Dar înainte de a se ridica, merse la cel mai mare copac al grădinii, rupse o creangă şi o luă cu el".
—„Putea să mai stea acolo, în grădina subpământeană", spuse Betsy zâmbind.
—„Când se întoarse sus la tovarăşii lui, le arătă creanga, povestindu-le ce văzuse acolo în fund. Şi în timp ce ascultau, când ajunse la lumină, creanga înflori pe loc. Frunzele înverziră şi florile se învolburară. Când tovarăşii lui văzură această minune, îşi dădură seama că sacagiul fusese în grădinile Paradisului.
Aceste grădini se întind sub întregul Ierusalim şi dorm până în ziua judecăţii de apoi, când vor reînvia într-o nouă înflorire şi o nouă sfinţenie".
Gertrude respiră greu şi capul îi căzu pe pernă.
—„Draga mea, oboseşti foarte rău când vorbeşti".
—„Bine, dar trebuia să vorbesc ca să-ţi lămuresc de ce fântâna aceea are apa cea mai proaspătă din toate".
—‚A. mai văzut vreun alt sacagiu Paradisul?".
—„Nu, nici unul şi niciodată, deşi au mai coborât mulţi în fântână. De atunci apa din puţ nu s-a mai retras.
Gertrude suspină adânc.
—„Dumnezeu pesemne că nu vrea să ne arate Paradisul în această ţară, dar principalul este că noi ştim că el e sub noi, că doarme şi ne aşteaptă".
—„Da, acest lucru este cel mai important".
—„E firesc deci, ca fântâna aceasta să aibă veşnic apă proaspătă pentru că izvorăşte chiar din Paradis".
—„Draga mea, vreau să-ţi aduc apă din fântâna fermecată", spuse Betsy cu un surâs blajin.

în aceeaşi clipă intră sora mai mică pe care o avea Betsy şi spuse că mama ei s-a îmbolnăvit şi a trimis-o s-o cheme. Betsy ezită o clipă,
dar zărindu-1 pe Bo îl rugă să vegheze lângă Gertrude până la întoarcerea ei.
—„Stau şi mă gândesc să mă duc la Ierusalim şi să-ţi aduc apă din fântâna aceea minunată".
Gertrude sări speriată.
—„Nici să nu te gândeşti. Dacă mă plâng lui Betsy este fiindcă mor de sete. Eu însă ştiu că nu o să-mi aducă niciodată apă din fântâna Paradisului. Doamna Joung ne-a povestit că zi şi noapte fântâna e păzită de mahomedani care nu lasă să se atingă nici un creştin de ea".
—„Am să mă îmbrac în mahomedan".
—„Nici să nu te gândeşti!"
Mâna Gertrudei prinse mâna lui Bo şi începu să o mângâie cu duioşie.

INGMAR INGMARSSON

Darlecarlienii erau plecaţi de un an şi jumătate de acasă. Aflaţi în Ierusalim, într-o după amiază de duminică, se adunaseră, ca de obicei la slujba religioasă. Era înainte de Crăciun şi iarna începuse, dar ziua mai era călduţă, aşa că ferestrele sălii de rugăciune erau deschise. În mijlocul cântecelor religioase, străbătu deodată un sunet stins de clopot. Unul dintre tineri, ieşi să deschidă poarta. Apoi nu se mai gândi nimeni la asta. Peste un răstimp se auziră paşi grei şi rari pe treptele de marmură. Cel care urca făcea popasuri, iar când ajunse pe ultima treaptă făcu o oprire mai lungă. Părea că stă să se reculeagă înainte de a intra. Uşa se deschise în sfârşit şi privirilor mirate ale coloniştilor li se înfăţişă un om urât şi murdar, într-o atitudine umilă şi nesigură. Teama de a nu stânjeni slujba religioasă adăugă atitudinii de stângăcie, o nelinişte. Purta haine de stofă bună, dar boţite şi necurăţite. Mâinile mari şi groase îi ieşeau din nişte manşete şifonate. Avea un obraz mare, plin de pistrui, sprâncenele albite şi buza de jos ieşită în afară. În clipa când nouvenitul intră, Lyung Bjorn se ridică din locul lui şi cântă mai departe în picioare, iar ceilalţi darlecarlieni bătrâni şi tineri îl urmară.
Ţineau privirile aţintite asupra cărţilor de cântece şi numai câteodată, furişau o ochire piezişă către cel care sta în pragul

uşii. Cântecul urca din ce în ce mai ferm şi mai clar şi se înălţa ca o flacără crescută de vânt. Cele patru fete ale marelui Ingmar care aveau toate voci frumoase, conduceau corul, şi cântecul se înălţă sărbătoresc cum nu fusese niciodată. Americanii priviră consternaţi la darlecarlieni care, fără să ştie, începuseră a cânta în limba suedeză.
În aceeaşi seară, cei mai mulţi dintre colonişti, se adunară în sala cea mare. Unii supravegheau jocul copiilor, alţii comentau cele întâmplate peste zi, iar alţii citeau publicaţiile americane. Când Ingmar pătrunse în sala luminoasă şi largă, văzând mulţimea de oameni bucuroşi şi mulţumiţi, se gândi: „desigur, darlecarlienii se simt foarte bine aici şi nu le mai este dor de acasă. Americanii se pricep destul de bine să le facă viaţa plăcută". Câţiva îl înconjurară.
—„Ei cum găseşti că o ducem aici?"
—„Bine."
—„Credeai poate că locuim în iad?"
—„Nu, am ştiut eu că nu e aşa de rău."
Ţinură sfat până târziu noaptea, fiecare din ei interesându-se şi cerând amănunte despre rudele, prietenii şi vecinii lăsaţi acolo, în satul depărtat din Suedia.

BARBRO SVENSDOTTER

La începutul căsătoriei sale cu Barbro, Ingmar nici nu o lua în seamă. Atunci când renunţase la Gertrude, pentru a intra în posesia fermei, el nu văzuse în mintea lui decât case, mobile şi cirezi, dar nu se gândise că mai există pe deasupra şi o femeie.
Chiar după nuntă, la începutul vieţii lor comune, era vădit că el nu se sinchisea că are lângă el o femeie tânără. N-a întrebat-o niciodată dacă îi place la Ingmarsgard sau nu. Rămânea indiferent la modul cum îşi făcea treaba nevastă-sa sau dacă gospodăria este bine sau rău condusă. Se gândea mereu la Gertrude de parcă Barbro nici n-ar fi existat. Ea intra în categoria mobilelor fără valoare care făceau parte din fermă. Nu se uita la ea decât ca s-o compare cu aceea pe care o pierduse. Era departe de a fi aşa de frumoasă ca Gertrude: n-avea mersul zvelt al celeilalte, nici mişcarea graţioasă a braţelor. Tăcută şi răbdătoare ea îl ajuta la treabă: era tot ce era ea capabilă să facă.

Două luni după căsătoria lor fură invitaţi de o rudă la o nuntă într-un sat din împrejurimi. Cum aveau de făcut un drum lung, poposiră pentru un ceas la primul han, ca să dea ovăz calului. Barbro se sui imediat în cameră să se odihnească puţin. Ingmar adăpă calul, îi făcu tainul de ovăz şi apoi se urcă şi el. De abia se aşezase, că dintr-o cameră alăturată care servea şi de sufragerie, auzi vorbindu-se despre ei. Cum peretele era foarte subţire, se desluşea tot ce discutau cei de dincolo,
—„Tare aş vrea să ştiu cum trăiesc ăştia doi“, spuse o voce de bărbat.
—„N-aş fi crezut niciodată că Barbro, fata lui Sven, să găsească un bărbat", răspunse altul.
—„Era îndrăgostită lulea de Stig Bornjesson care slujea, acum vreo trei, patru ani, la curtea lui Berger".
Când Barbro auzi ce discutau cei din camera alăturată, spuse repede:
—„Cred că e timpul să plecăm".
Dar Ingmar găsi că ar fi fost urât dacă cei de dincolo ar fi constatat că ei au auzit totul.
Cei de dincolo continuau:
—„Acest Stig Bornjesson era o puşlama zdrenţăroasă şi când Sven află cum stă chestiunea, îl goni de la curte. Dar Barbro se îmbolnăvi de durere şi bătrânul trebui să cedeze. Aşa că îl luă pe sus şi îl duse la popă. Partea cea mai minunată din toată povestea asta, este că Stig se răzgândi între timp şi nu mai vrea să se însoare cu Barbro. Mai mult încă, Stig răspândi zvonul că el n-a iubit-o pe Barbro, ci că ea a alergat după el".
Oamenii tăcură. După un răstimp, Ingmar şi Barbro s-au suit în trăsură şi au plecat. Pe drum Ingmar observă că femeia lui plânge.
—„Nu trebuie să plângi pentru că iubeşti pe altul. Se mai întâmplă şi altora".
Desigur că ar fi fost firesc ca din când în când Ingmar să se mai intereseze dacă soţia sa mai iubea pe celălalt. Dar asta nu-i dădea prin cap. Nu-i păsa pe cine iubeşte şi pe cine nu. Erau zile când uita complet de existenţa ei. Nici nu lua în seamă că ea era de multe ori atât de delicată şi de duioasă cu el. Şi s-a întâmplat într-o toamnă, la un an şi jumătate după căsătoria lor, pe vreme ploioasă şi rece, că Ingmar veni târziu acasă. în camera slugilor era întuneric, dar în casă ardea un foc voios. Barbro era trează şi preparase bucate mai bune ca de obicei. Când Ingmar intră, ea îi spuse:

—„Trebuie să-ţi scoţi haina că e udă toată. îl ajută să şi-o scoată şi o puse lângă foc?
—„Doamne, ce udă e. Cred că nu are să se usuce până mâine”.
—„Dar unde ai fost pe vremea asta păcătoasă?”, mai spuse ea după o pauză.
El tace şi tot ea mai întreabă:
—„Este oare adevărat?... Spun oamenii că în fiecare seară vâsleşti pe Elf până la şcoală şi că ajuns acolo, te aşezi pe o piatră de unde nu te urneşti câteva ceasuri în şir”.
—„Lasă lumea să vorbească”.
—„Ştiu, dar nu prea e plăcut pentru o soţie să asculte astfel de lucruri despre bărbatul ei”.
—„Aş, cine îşi cumpără un bărbat nu poate pretinde mai mult”.
Femeia era ocupată să întoarcă o mânecă a hainei ce se udase, ca s-o pună la uscat. Ingmar o privi cu atenţie ca să vadă cum au impresionat-o cele spuse de el.
Peste buzele ei trecu un surâs uşor. Când isprăvi în cele din urmă cu mâneca spuse:
—„Eu nu eram aşa de lacomă după măritiş, dar tata ţinea morţiş să mă mărite”.
—„Totuşi îmi face impresia că nu prea erai dintre acele fete care pot fi uşor forţate”.
—„O, nu, dar cu tatăl meu nu e bine să te cerţi. Când nu poate prinde vulpea, o omoară! Şi trebuie să-ţi mai spun că tata avea o dragoste mare pentru Ingmarsgard. Acolo şi-a petrecut el copilăria şi când putea, nu scăpa prilejul să laude Ingmarsgardul şi pe Ingmarii. Nu l-am auzit niciodată vorbind cu mai multă duioşie despre altcineva şi cred că ştiu mai multe lucruri despre Ingmarsgard decât ştii tu”. Femeia urmă: „Şi după aceea mi-a mers cum ştii”...
—„Nu este nevoie să-mi spui”.
—„Trebuie să ştii că după ce mă părăsise Stig, tata era atât de disperat, de teamă că nu m-ar mai putea lua nimeni, încât ar fi fost în stare să mă dea oricui i-ar fi ieşit în cale. Atunci m-am necăjit. Totuşi, atât de decăzută nu eram, încât să pot fi oferită primului venit”.
Spunând aceasta femeia se îndreptă din spate şi îl privi drept în ochi.
—„Nu ştiam cum să ies din încurcătură când într-o noapte mi-a trăsnit în cap să spun tatei:
„Să ştii că nu mă mărit niciodată dacă nu pot să-1 capăt pe Ingmar Ingmarsson de la Ingmarsgard”. Ştiam totuşi că

Ingmarsgardul aparţine lui Timis Halfoor şi că tu ai să te căsătoreşti cu Gertrude. La început tata fu înspăimântat. .Atunci nu te mai măriţi niciodată", îmi spuse el. Dar eu am văzut totuşi că ideea i-a plăcut tatei. Desigur, mă gândeam că nu o să reuşească niciodată să facă una ca asta. Era tot aşa de irealizabil ca şi cum aş fi dorit să mă mărit cu regele.
Aşa am avut câţiva ani linişte în ce priveşte planurile de căsătorie. Mi-era aşa de bine cum nu se mai poate... Gospodăream curtea tatei şi puteam să fac ce doream fiindcă era văduv. Dar în mai tata veni într-una din nopţi târziu acasă. Trimise să mă cheme şi îmi spuse: „Ei acum poţi să-l capeţi pe Ingmar Ingmarsson de la Ingmarsgard". Tata nu-mi mai pomenise de doi ani de măritiş.
‚Acum mă bizui pe tine, cred că ai să-ţi ţii cuvântul dat.
Am cumpărat ferma pentru 40.000 de coroane.
„Bine, dar Ingmar are o logodnică", i-am răspuns eu. „Nu-şi face el prea mare brânză de ea“, mi-a spus tata. Eram foarte necăjită că tata a cheltuit aţâţi bani pentru mine, aşa că n-am putut zice nu. Tocmai pe atunci nu mă simţeam bine nici acasă. Tata se căsătorise între timp pentru a treia oară şi nu aveam chef să mai mă cert cu o mamă vitregă şi să împart rolurile unde eram obişnuită să stăpânesc singură".
—„Aşadar, toate astea au fost o joacă pentru tine?"
—„N-am înţeles prea bine ce am făcut decât în ziua când am văzut-o pe Gertrude despărţindu-se de părinţi şi plecând la Ierusalim. Din ziua aceea nu am mai avut o singură clipă de bucurie. N-aş fi dorit niciodată să nenorocesc un om. Acum văd cum te chinui şi tu şi încep să cred că toate sunt din vina mea".
—„O, nu. E numai vina mea. Nu-mi mergea mai rău, decât am meritat".
—„În fiecare seară stau aici şi mă aştept să pleci şi să nu te mai întorci".
„De câte ori întârzii, mă gândesc: o să sfârşească acolo, în apă. Am impresia că aud păşind prin curte oameni care te aduc pe o targă, înecat".
—„Nu trebuie să te îngrijeşti de mine. N-am de gând să adaug încă o nelegiuire celor făcute până acum".
După conversaţia asta, Ingmar mai rămăsese acasă două nopţi. Dar a treia era duminică. Şi în duminica asta Barbro simţi nevoia să cânte la chitară ca să-i mai treacă de urât. Cântă vreo două canţonete obişnuite şi îi dădu prin gând să înceapă

un cântec care îi aminti lui Ingmar de Gertrude. Iubita lui îl cânta adeseori. Ingmar nu mai putu suporta. îşi luă pălăria şi ieşi. Afară era întuneric beznă şi cădea o ploaie fină şi deasă care te pătrundea. Era tocmai vremea care îi plăcea lui atât de mult. Vâsli până la şcoală şi acolo cobori din barcă şi se aşeză pe o piatră, gândindu-se la Gertrude, la vremea promisiunilor sfinte, atunci când mai era un om cinstit şi drept. De abia către ora unu el plecă spre casă.
Barbro sta la marginea râului şi îl aştepta. Pe Ingmar îl supără această atenţie. Nu-i spuse nimic femeii până ajunseră acasă. Dar aici nu se mai putu opri.
—„Te rog să mă laşi să plec şi să mă întorc după capul meu“.
Femeia nu răspunse nimic şi aprinse lampa. La lumina ei Ingmar observă că Barbro era udă leoarcă. Hainele i se lipiseră de trup.
într-un târziu el se întoarse către ea.
—„Dacă m-aş fi purtat cu tine la fel cum m-am purtat cu Gertrude
m-ai fi iertat?”
—„Nu“, şi ochii ei fulgerară.
Câteva zile mai târziu Ingmar pierdu o daltă. Căutând-o prin tot locul, nimeri într-o cameră de lângă spălătorie. Aici zăcea bătrâna Liza. Barbro stătea pe pat şi îi citea dintr-o Biblie mare, legată in piele şi cu închizător din alamă. Ingmar rămase locului. Se duse apoi la nevastă-sa, îi luă Biblia din mâini şi deschise la prima pagină. Era una din Bibliile vechi care aparţinuseră Ingmarilor şi care s-au vândut odată cu celelalte lucruri scoase la mezat.
—„Cum a ajuns cartea asta aici?”
Barbro nu răspunse dar, în locul ei a vorbit Liza:
—„Nu ţi-a povestit Barbro că a răscumpărat Bibliile?"
—„Cum a răscumpărat Barbro, Bibliile?”
—‚A. făcut ea mai mult decât atât. Du-te şi deschide dulapul din camera cea mare şi ai să vezi”.
Ingmar ascultă sfatul bătrânei. Când deschise dulapul nu mică-i fu surpriza când găsi cele două cupe mari de argint străvechi ale Ingmarilor. Barbro intră şi ea în cameră.
Părea intimidată.
—‚Am mai avut câţiva bani puşi deoparte...”
Ingmar însă se bucura aşa cum nu i se mai întâmplase de mult. îi întinse mâna lui Barbro.
—„Pentru fapta asta ţi se cuvin multe, multe mulţumiri”.

O săptămână după această întâmplare, Ingmar venea de la hambar îndreptându-se spre casă. Deodată poarta fu deschisă de un necunoscut. Când îl văzu pe Ingmar, necunoscutul îi dete bună ziua întrebând dacă Barbro, fiica lui Sven, este acasă.
—„Sunt un vechi prieten de al ei, adăugă el”.
Ingmar îşi dădu imediat seama cine se află în faţa lui.
—„Atunci eşti Stig Bornjesson”.
—„Cred că nu mă cunoaşte nimeni pe aici. Da. Dar vreau să plec neîntârziat. Am numai două vorbe de schimbat cu Barbro şi te rog ca nu cumva să-i pomeneşti lui Ingmar Ingmarsson că am fost pe aici. Nu cred că o să-i facă plăcere”.
—„Ah, dimpotrivă, cred că lui Ingmar o să-i pară bine. De când dorea el să vadă cum arată un ticălos ca tine”.
Ingmar era înfuriat de neruşinarea acestui netrebnic care umbla povestind, încă tuturor, că Barbro îl mai iubea.
—„După cât ştiu nimeni nu m-a făcut ticălos pe aici”.
—„Bine, atunci te fac eu“, şi în acelaşi timp ridică mâna şi îl pălmui.
Stig făcu câţiva paşi înapoi şi păli de mâine.
—„Laşă, văd eu că nu ştii ce faci. Vream doar să-i cer nişte bani lui Barbro, altceva nu aveam nimic cu ea”.
Ingmar se ruşină de ceea ce făcuse. Nu ştia nici el de ce fusese agresiv.
—„Să nu crezi că-mi paie rău că Barbro te iubeşte, nu, dar palma ţi-ai meritat-o fiindcă ai părăsit-o pe Barbro”.
Stig Bornjesson veni aproape de Ingmar şi îi spuse răspicat:
—„Şi acum drept răsplată că mai bătut, vreau să-ţi povestesc ceva care o să te doară mai rău decât dacă te-aş fi lovit. Pari foarte îndrăgostit de Barbro, de aceea ţin să-ţi spun că ea se înrudeşte cu geambaşul de cai de a Sorgbacken. De acolo vine”.
Stig se opri o clipă ca să vadă ce impresie i-au făcut spusele sale lui Ingmar.
La început nu i se păru nimic deosebit în relatarea lui Stig, dar nu trecu mai mult de o clipă şi îşi aminti de poveştile ce le auzise când era copil: cum că toţi urmaşii familiei geambaşului din Sorgbacken, de neam bărbătesc, se nasc idioţi şi orbi, pe când cei de neam femeiesc se nasc chipeşi şi inteligenţi. Dar nu crezuse niciodată în această povestire
Văzând că Ingmar nu pare impresionat, Stig adăugă:

—„Aşadar nu crezi în povestea asta? Ei bine, află că a doua soţie a lui Sven Persson descinde din familia aceea de geambaşi. Mama mea ştia lucrul acesta, dar nu-1 spuse nimănui. De abia atunci când era să mă căsătoresc cu Barbro mi-a spus adevărul, ceea ce mă făcu să renunţ la căsătoria cu ea. Bineînţeles că nu am destăinuit-o nimănui. Ori, dacă eram un ticălos cum ai spus, întâi asta făceam.
Dimpotrivă, am îndurat multă vreme nedreptăţi din pricina tăcerii mele. Şi am tăcut până m-ai bătut. Nici Sven Persson singur nu ştie, fiindcă soţia lui de a doua a murit imediat după ce i-a născut o fată. Şi fetele din neamul geambaşului se nasc frumoase şi normale. Numai fiii se nasc orbi şi idioţi”.
Barbro ascultase, din pragul uşii, toată convorbirea celor doi. Ingmar se mâhni. Dacă Barbro a auzit totul, e o nenorocire. S-ar putea întâmpla ca, de ce i-a fost frică atâta timp, să se întâmple tocmai acum...
Să fie asta o pedeapsă cerească?
Ingmar simţi pentru prima dată că are o soţie pe care trebuie s-o ocrotească. Se strădui să zâmbească nepăsător la cele ce îi povestise Stig Bornjesson.
—‚Ai făcut bine că mi-ai îndrugat povestea asta. De acum nu mai sunt deloc supărat pe tine“.
—„Va să zică aşa iei lucrurile?...
—„Doar n-oi fi crezând că sunt atât de nărod să mă iau după superstiţiile unei bătrâne şi să-mi stric fericirea casei".
—„Atunci nu mai zic nimic astăzi. Dar am să mă întorc peste un an să văd dacă eşti tot atât de sigur".
—„Nu vrei să intri să mai stai de vorbă cu Barbro?"
—„Nu, e totuna". Şi plecă.
Ingmar intră îndată la Barbro. Ea îl aşteptă şi cum îl văzu îi spuse liniştită:
—„Nu trebuie să dăm crezare unor astfel de baliverne".
—.Aşadar ai auzit?"
—„Da, am auzit eu şi altădată povestea asta caraghioasă, dar nu ştiam că mă priveşte pe mine".
—„îmi pare rău că a trebuit s-o auzi încă odată".
—„Nu are nici o importanţă, mai ales dacă tu nu crezi".
Femeia râse şi continuă:
—„N-am observat niciodată urma vreunui blestem la mine".
—„Nici eu. Mai rar femeie care să fie aşa de sănătoasă ca tine şi la trup şi la suflet".

În primăvară Barbro născu un copil. Fusese în tot timpul sarcinii liniştită, iar Ingmar crezu că uitase povestea lui Stig. Pentru ca nu cumva să i se pară ei că el se gândeşte la blestem, căuta să se comporte cât mai drăguţ cu ea şi să fie tot timpul vesel. Dar în inima lui nu era liniştit. Se ocupă mai mult ca oricând de treburile fermei şi ajuta oamenilor aşa cum făcuse şi tatăl lui. „De acum nu mai merge să umblu ca un om nenorocit, fiindcă atunci Barbro o să creadă că mă gândesc la blestem şi o să se amărască", chibzui el.
Femeia era mulţumită de copil.
Era bine făcut şi frumos. Avea fruntea înaltă şi ochii mari şi limpezi. îl chema mereu pe Ingmar să i-1 arate.
—„E un copil minunat, Ingmar, nu? Cred că nu-i lipseşte nimic".
Ingmar sta jenat neîndrăznind să atingă copilul.
—„Nu, cred că nu-i lipseşte nimic".
Câteva zile mai târziu veniră părinţii lui Barbro să vadă copilul.
Mama vitregă luă copilul şi îl cântări în mâini.
—„Da, frumos copil".
Dar peste o clipă, uitându-se mai atent la capul pruncului exclamă:
—„Nu e capul copilului puţin cam prea mare?"
—„Toţi copiii în familia noastră au capetele mari", răspunse Ingmar.
—„în colo copilul e sănătos?", întrebă mama vitregă, peste un răstimp, punând copilul în leagăn.
—„Da. creşte din zi în zi mai frumos".
—„Şi ştii sigur că copilaşul vede? Am impresie că mişcă numai albul ochilor".
Barbro îngălbeni şi începu să tremure.
—„Să încercăm cu un chibrit", spuse Ingmar.
Femeia aprinse un chibrit şi ţinu lumina în faţa ochilor copilului.
—„Sigur că vede", spuse Barbro.
Şi începu să zâmbească.
—„Ia priviţi cum urmăreşte lumina".
Ceilalţi nu spuneau un cuvânt.
—„Cum, nu vezi că mişcă privirea?", îi spuse Barbro mamei vitrege. Dar ea nu răspundea.
—„E obosit acum şi pleoapele îi cad de somn".

Dar după opt zile, într-o noapte, copilul fu cuprins de crampe şi muri.
Ingmar era în ultimul timp foarte bun şi atent cu Barbro şi se purta cât se poate de frumos cu ea. O iubea pe Gertrude, dar îşi zicea că trebuie să fie drăguţ cu Barbro care era copleşită de un destin atât de crud.
Barbro nu plânse copilul. Mai mult încă, părea bucuroasă că a scăpat de el. După câteva săptămâni se linişti complet. Nu se vedea în obrazul ei dacă se simte nefericită sau nu. Pe vară merseră cu vitele la stână, iar Ingmar rămase acasă.
Se petrecuse o schimbare ciudată cu el. De câte ori venea acasă seara din sat, ochii lui căutau însetaţi pe Barbro. La lucru rămânea de multe ori cu unealta în mână, adulmecând văzduhul şi părându-i-se că aude glasul ei.
Casa i se părea pustie fără Barbro.
Sâmbătă seara el pomi la păşune s-o vadă pe Barbro. Ea şedea pe pragul colibei de lângă păşune, cu mâinile în poală şi, deşi, îl văzu nu se ridică ca să-l întâmpine.
El se aşeză lângă ea.
—Barbro, am venit să-ţi spun că s-a întâmplat ceva minunat cu mine.
—Aşa?
—Am început să te iubesc.
Ea îl privi tăcută. Ingmar observă că era obosită şi de abia mai putea ridica privirea din pământ.
—Acum e prea târziu, zise ea.
Uitându-se atent, Ingmar îşi dădu seama că nu-i mergea prea bine la stână.
—Nu faci bine stând aici, singură în pădure.
—Mă simt totuşi foarte bine. Aşa de bine că aş vrea să-mi petrec tot restul vieţii aici.
Ingmar încercă să-i vorbească de dragostea lui. Cum se născuse iubirea în el, din ziua când ea plecase, dar Barbro îi răspundea numai monosilabic.
—Toate astea ar fi trebuit să mi le spui în toamna trecută. Cu o singură vorbă de dragoste m-ai fi avut atunci la picioarele tale.
Într-una din zile lui august, Ingmar veni iar la stână s-o anunţe pe Barbro că îi murise părintele.
Barbro se aşează pe o piatră de la marginea codrului şi îi făcu semn să se aşeze lângă ea.
—De acum suntem liberi. De acum putem să facem ce vrem.
Ingmar vru s-o întrerupă, dar ea continuă:

—Cât timp trăia tatăl meu, nu ne puteam gândi la aşa ceva, dar acum trebuie să băgăm imediat actele de divorţ. Cred că ai să fi şi tu de aceeaşi părere.
—Nu, nu-s de loc de aceeaşi părere.
—Păi bine, ai văzut ce copil am făcut.
—Era un copil frumos.
—Era orb şi dacă ar fi trăit, ar fi fost idiot.
—Mi-e indiferent cum a fost copilul, eu vreau totuşi să rămâi a mea.
—Toată vara m-am rugat să fiu liberă.
—Cum, vrei să-mi distrugi fericirea din cauza unor basme?
—N-a fost un basm, copilul era orb.
—Dacă ar fi trăit, sunt convins că astăzi ar vedea.
—Şi dacă al doilea copil ce îl voi naşte va fi tot idiot? Nu, degeaba încerci să mă convingi. Mai bine caută să repari ceea ce ai stricat acum un an...
În privinţa Ingmarsgardului nu trebuie să te îngrijeşti, dacă vrei poţi să-l cumperi de la mine...
Du-te mai bine la Ierusalim. Ai să vezi ce bine ai să te simţi cu Gertrude acolo. Şi tot timpul cât lipseşti, îngrijesc eu de toate aici, până te întorci.
Înapoiat acasă, Ingmar găsi o scrisoare de la cei plecaţi în Palestina. Îi anunţau moartea lui Halfoor si a Gunhildei si situaţia îngrijorătoare a Gertrudei. Bo Ingmar Maansson îi scria şi îi promitea că va veghea asupra Gertrudei. Dar printre rânduri se citea temerea că Gertrude nu mai e în toate minţile.
Peste puţin timp începură formalităţile divorţului. Preotul îi chemă şi încercă să vadă dacă nu poate să-i împace, deşi în toamna trecută preotul hotărâse despărţirea lor trupească şi sufletească pentru un an de zile. în ziua pronunţării despărţirii, Ingmar plecă în Palestina.

SCRISOAREA LUI INGMAR

A doua zi după sosirea la Ierusalim, Ingmar o vizită pe Karin. Ea şedea ca de obicei ghemuită într-un fotoliu. Uşa se deschise şi Ingmar păşi în cameră.
Se aşeză pe un scaun şi rămase multă vreme fără să spună un cuvânt. Nu îndrăznea să-şi privească sora. încercă de câteva ori să deschidă gura, dar nu reuşi să articuleze un singur cuvânt. Karin îl privea. Ingmar i se părea că a îmbătrânit foarte mult. Pesemne a fost bolnav, sau a avut o mare durere.

Primul ei gând fu să-l întrebe ce caută la Ierusalim. începu deci direct:
—Ce te aduce la noi?
—Am venit să-ţi spun că Barbro şi cu mine vrem să divorţăm.
—Ferească Dumnezeu! Nicicând nu s-ar fi gândit cineva din familia noastră la divorţ.
—Nu se mai poate altfel. Din toamna trecută n-am mai împărţit cu ea masa şi patul.
—Dar ce ai cu ea? Cred că era cea mai avută din toate femeile pe care ai fi putut să le iei în căsătorie.
—N-am nimic împotriva ei.
—Ea vrea să divorţeze?
—Da, vrea şi ea.
—Dacă te-ai fi purtat cum trebuie, desigur că nu v-aţi fi despărţit.
Şi acum ai venit pentru Gertrude, nu?
Ingmar dădu din cap.
—Mă mir că nu ţi-a fost ruşine!
—Nu am mai simţit ruşinea, din ziua mezatului de la Ingmarsgard.
—Şi ce crezi că o să spună oamenii când vor afla că alergi după o dragoste nouă, înainte încă de a fi bine despărţit de nevastă-ta?
—Am fost silit să vin încoace. Am primit o scrisoare în care mi se spunea că Gertrude este în pragul morţii.
—Nu trebuia să te sinchiseşti de asta. Sunt aici destui oameni care se pot îngriji mai bine ca tine de Gertrude.
Dacă ar trăi Halfoor, desigur că te-ar sfătui să te întorci la soţia ta.
—De mult nu mai ascult sfatul oamenilor.
—Crezi că Gertrude se mai gândeşte la tine? Mai mult: află că ea se gândeşte acum la cu totul altcineva.
Ingmar se ridicase şi stătea acum lângă uşă. Când auzi vorbele Karinei, se opri şi bâjbâi clanţa uşii de parcă n-o nimerea.
Karin se reculese.
—Dumnezeu să mă ierte dacă am zis că vreunul din noi încearcă faţă de celălalt o iubire pământească. Vream să zic că Gertrude şi-a găsit aici un adevărat frate.
Ingmar oftă din rărunchi şi ieşi repede.
În aceeaşi noapte Ingmar scrise o lungă epistolă preotului din satul lor în care îi istorisea pe îndelete toată întâmplarea dintre el şi Barbro. îl ruga să-i explice femeii imposibilitatea

unei căsătorii cu Gertrude şi s-o convingă să-şi schimbe gândul de la divorţ.
începuse scrisoarea la miezul nopţii şi când o termină, zorii mijeau în fereastră. Strânse hârtiile scrise, stinse lampa şi ieşi. Când ajunse în stradă, se luminase de-a binelea. Soarele strălucea sus pe deal răspândind razele sale peste toate colinele din jur. Din valurile de lumină ce se risipeau de pe Muntele Măslinilor, Ingmar o zări răsărind pe Gertrude. Razele soarelui o urmau şi îi împleteau o pânză de aur împrejurul trupului.
Păşea încet şi dulce, pătrunsă parcă de o mare fericire şi lui Ingmar i se păru că mănunchiul de raze solare izvorăşte din ea. în urma Gertrudei, Ingmar zări păşind un tânăr înalt şi bine legat.
A doua zi, Ingmar n-a mai expediat scrisoarea.

DERVIŞUL

Într-un amurg, pe când Gertrude se plimba pe străzile Ierusalimului, observă înaintea ei un om înalt şi zvelt, într-un vestmânt negru care îi cădea până la picioare. Purta un turban verde cum obişnuiesc urmaşii profetului şi de sub turban părul îi cădea bogat, în bucle, pe umeri. Din toată fiinţa lui respira ceva straniu şi neobişnuit.
Gertrude păşea în urma necunoscutului, urmărindu-1 cu privirea.
Un tânăr, care venea din partea opusă a străzii, întâlnind străinul, se opri plin de respect, îi sărută mâna şi o porni mai departe. Gertrudei i se tăie respiraţia de emoţie. Rămase locului nemişcată şi duse mâna la inimă.
„E Isus", îşi zise ea. „E Isus pe care l-am întâlnit atunci, de demult în pădure".
Străinul îşi continua drumul. Gertrude încercă să-1 ajungă, dar el grăbi pasul, coti într-o stradă aglomerată de lume şi acolo se învălmăşi şi se pierdu în mulţime.
Gertrude se întoarse şi o luă spre colonie. Mergea încet, rezemându-se din când în când, de câte un zid şi închizând ochii. „De i-aş putea păstra chipul şi amintirea, de aş putea avea chipul lui mereu dinaintea ochilor mei!“
Căută să-şi întipărească în minte chipul lui. Barba îi era puţin încărunţită, scurtă şi desfăcută în două vârfuri, chipul oval,

nasul lung, fruntea largă dar nu prea înaltă. Semăna cu Isus pe care-1 văzuse zugrăvit pe tablouri.
Era aidoma fiinţei de vis întâlnită de demult într-o pădure, numai că acuma era minunat de frumos.
O lumină izvora din privirea lui şi o mare putere. Toate păreau că se împreună în privirea lui: înţelepciune şi dragoste, durere şi milă. Şi ceva mai mult. Acel ceva prin care el putea privi până în adâncul cerului, până la îngeri şi până la Dumnezeu.
Tot timpul drumului Gertrude era încântată. De mult nu se mai simţise atât de fericită.
Simţea că pluteşte pe nori albaştri. Faptul că-1 întâlnise pe Isus, dovedea că El a revenit pe pământ şi s-a coborât din nou printre oameni. Şi asta i se păru ceva atât de grandios, încât o copleşea o profuziune de sentimente: bucurie, pace, sfinţenie.
Când ajunse aproape de colonie, îl întâlni pe Ingmar. Purta acelaşi costum negru din care îi atârnau mâinile. Părea greoi şi obosit.
Din prima clipă în care-1 revăzuse, Gertrude nu-şi putuse explica cum de fusese atât de îndrăgostită de acest om. Dar, în acelaşi timp, nu simţea nici aversiune pentru el. Ar fi vrut chiar să fie prietenoasă cu el. I se povestise că Ingmar se despărţise de soţia sa şi că venise în Palestina s-o recâştige pe ea. Asta o înspăimântase. .Aşadar nu am să pot schimba nici măcar câteva cuvinte cu el“, se gândi Gertrude: „Probabil că a venit să repare nedreptatea ce mi-a făcut. Dar când o să vadă că nu mă sinchisesc, el o să se răzgândească şi o să se întoarcă acasă”.
Acum însă, când îl văzuse dincolo de zidurile coloniei, ea nu se gândi decât la faptul că întâlnise un om căruia îi putea destăinui descoperirea miraculoasă.
Se opri înainte lui.
—L-am văzut pe Isus.
Un strigăt mai încântător ca acesta, nu răsunase pe câmpurile şi colinele sterpe ale Ierusalimului, de când primii creştini întorşi de la mormântul sfânt strigaseră: „Dumnezeu a înviat”.
Ingmar se opri şi închise ochii, rămânând gânditor o clipă.
—Cum? L-ai văzut pe Isus?
îndoiala lui Ingmar o supăra. Aşadar, el credea că ea a întâlnit un om oarecare şi că l-a luat drept Isus!...
Totuşi el o întrebă amănunţit: la ce oră îl întâlnise, cum arăta şi ce haine purta Isus. Gertrude se despărţi decepţionată de Ingmar. Se simţea foarte obosită. „Văd bine că dorinţa lui Isus

este să nu mai povestesc nimănui despre întâlnire”, îşi zise ea. Şi se hotărî să nu mai vorbească cu nimeni. Acum dorea să-1 roage şi pe Ingmar să tacă.
Câtva timp Gertrude pluti într-o mare tulburare. într-una din zile, Ingmar veni şi-i spuse că l-a întâlnit şi el pe omul cu haina neagră.
—De când mi-ai povestit că L-ai întâlnit, m-am dus mereu în aceeaşi stradă şi l-am aşteptat.
—Atunci mă crezi?, zise veselă Gertrude.
—Tu ştii că eu sunt dintr-acei oameni care nu se pripesc să spună ceva până când nu s-au convins că este temeinic.
—Ai mai văzut vreodată un astfel de chip?
—Nu, n-am întâlnit niciodată un astfel de chip.
—Nu-i aşa că te urmăreşte acum, oriunde te duci?
—Da, aşa e.
—Şi nu-i aşa că eşti sigur că a fost într-adevăr Isus Hristos?
Ingmar ezită să răspundă.
—E datoria lui să ne arate dacă e Isus sau nu.
—Ah, dacă l-aş mai putea vedea odată!
—Eu ştiu unde este el astă seară, spuse Ingmar într-o doară.
Gertrude se înflăcără.
—Cum ai spus Ingmar? Ştii unde se găseşte?
Atunci ai să mă conduci la dânsul, nu?
—Nu prea e cuminte să mergem acum noaptea pe străzile Ierusalimului.
—Asta nu are importanţă. Am fost eu alteori şi mai târziu noaptea. Atunci când mă duceam să îngrijesc bolnavii. Sau poate mă crezi nebună? Poate că de aceea nu vrei să mergi cu mine?
—Am făcut rău când ţi-am spus că l-am văzut, dar acum cred că e mai bine să te duc la el.
Ochii ei se iluminară de fericire.
—Dar trebuie să facem în aşa fel ca să nu fim văzuţi când plecăm.
Gertrude îşi făcu rost de o lanternă şi o porniră.
Era ploaie şi vânt afară, dar Gertrude nu le simţi.
—Şi eşti sigur că am să-l văd astă seară?, îl întreba ea mereu.
Se simţea iar apropiată de Ingmar şi, astfel, îi povesti toate întâmplările ultimelor luni. îi vorbi despre toate dimineţile petrecute pe Muntele Măslinilor în aşteptarea marii minuni.
După un răstimp, se opri. La lumina lanternei văzu chipul chinuit al lui Ingmar.

—Ce mult ai îmbătrânit în anul ăsta. Ştiu că te-ai frământat şi te-ai amărât din cauza mea. Dar nu trebuie să te mai gândeşti la asta. A fost voia Domnului să ne despărţim ca să ne putem întâlni aici, în Palestina, în drumul adevărat şi drept al credinţei şi al evlaviei. Acum când vor vedea intenţia lui Dumnezeu se vor bucura si mama si tata.
Ingmar mergea alături de ea prin ploaie şi vânt. Nu înţelegea nimic din halucinaţiile Gertrudei.
—„Nu crede că l-am văzut pe Isus, dar mă duce totuşi la el“, gândi ea.
Ingmar coti pe o ulicioară îngustă şi întunecoasă, luând-o spre cartierul musulman.
în sfârşit, se opriră în faţa unei porţi joase dinaintea unui zid mare, fără ferestre. Trecură printr-un gang întunecos pătrunzând într-o curte luminată. Aici se aşezară pe o bancă şi Gertrude se uită în jurul ei. Era o curte obişnuită cum se văd atâtea în Ierusalim. Grupuri de bătrâni şedeau turceşte pe bănci joase de piatră de-a lungul zidurilor.
Gertrude îi şopti lui Ingmar: „Eşti sigur că am să-l văd aici?“
Ingmar dădu din cap şi arătând spre o mulţime de covoraşe întinse în mijlocul curţii îi spuse:
—„Aici l-am văzut ieri cu discipolii săi“.
Peste o clipă sosiră şi alţi bărbaţi şi se aşezară turceşte pe covoraşele aşternute în curte. Toţi purtau costumul oriental, dar unii purtau haine scumpe, iar alţii haine sărăcăcioase de sacagii. Gertrude dădu fiecăruia un nume din Sfânta Scriptură.
—Vezi tu, Ingmar, acela de acolo este Nicodim care a venit noaptea la Isus, zise ea, arătând spre un venerabil bătrân.
—Şi acela cu barba mare, mare, e Petru, şi cel de dincolo, Iosif din Arimateea.
—Acel de jos este loan, iar omul cu părul roşu din stânga este Iuda. Şi acei doi care îşi fumează narghilele sunt cărturari. Ei nu cred în învăţătura lui Isus, dar au venit să-l asculte din curiozitate.
În timp ce Gertrude vorbea, cercul se mărise. Sosi şi omul pe care-1 aştepta Gertrude. Luă loc în mijlocul celorlalţi. Ea nu-1 observase intrând şi când îl zări dete un ţipăt:
—Da, e el! El este! Şi împreunând mâinile, îl privi îndelung cât timp el se ruga. Şi cu cât îl privea mai mult, cu atât se simţea mai întărită în credinţa ei.
—Nu vezi, Ingmar că nu e un om!, îi şopti ea. Ingmar îi răspunse cu acelaşi ton.

—Ieri, când l-am văzut, am crezut şi eu că e mai mult ca un om.
Omul despre care Gertrude credea că e Isus, sta, acum înalt şi impunător în centrul cercului format din discipolii săi.
Făcu apoi un semn cu mâna şi cei din jurul lui începură deodată toţi în acelaşi glas un:
.Allah!, Allah!, Şi în timp ce cântau, mişca capul când la dreapta, când la stânga.
Se mişcau toţi în acelaşi ritm şi spuneau mereu:
‚Allah, Allah*'. Cel din mijlocul lor sta nemişcat şi bătea ritmul.
—Ce-i asta?, întrebă Gertrude.
—Tu trebuie să ştii mai bine, fiindcă tu eşti de mai mult timp aici în Ierusalim.
—Am auzit că sunt oameni care se numesc dervişi.
Tăcu o clipă şi apoi continuă.
—Pare-se că este o slujbă religioasă, ceva cam în felul cum spunem noi psalmii. Dar după asta cred că îşi începe predica. Ah, cu câtă nerăbdare aştept să-i aud învăţătura sfântă.
Cei din curte însă continuau să dea din cap spunând: „Allah, Allah". La un moment dat, conducătorul le făcu un semn, şi toată lumea se opri.
Gertrude a stat tot timpul cu ochii închişi. Când îi deschise, îi spuse lui Ingmar:
—Acum începe să vorbească!
Tăcerea nu dură decât o clipă. Conducătorul făcu din nou un semn, cerându-le credincioşilor să-şi mişte de astă dată şi partea de sus a trupului, iar cântecul monoton reîncepu: „Allah, Allah".
Omul părea absorbit de gândul de a stimula din ce în ce mai vârtos mişcările discipolilor şi a-i sili să facă sforţări din ce în ce mai mari.
Ca sub un bici nevăzut, ei se chinuiau peste puterile omeneşti. Era neplăcut să vezi aceşti oameni chinuindu-se. Din când în când făceau o mică pauză, apoi mişcările reîncepeau.
Gertrude îl privi cu ochii rugători pe Ingmar:
—Ce spui, nu-i aşa că încetează în curând?
Privi din nou silueta bărbatului impunător şi autoritar care comanda acolo şi o nouă nădejde îi lumină ochii.
—Ai să vezi, vor veni în curând bolnavii şi schilozii să-l caute, ca să le aline rănile şi să-i vindece, iar orbilor să le redea lumina ochilor.

Dar dervişul continua cum începuse. Făcea semne şi bătea ritmul, iar cei din jur se mişcau din ce în ce mai sălbatic. Şedeau pe locurile lor, dar sărmanele lor mădulare se mişcau încolo şi încoace cu putere. Ochii lor ficşi şi injectaţi de sânge păreau că nu mai văd.
După câteva ceasuri, pentru că dansul continua, Gertrude se adresă, înspăimântată, lui Ingmar:
—Cum, altceva nu-i învaţă?, şopti ea. Acum începea să priceapă că omul pe care îl luase drept Isus nu ştia altă învăţătură decât aceea a mişcărilor sălbatice şi n-avea alt gând decât de a întărâta şi a asmuţi pe aceşti nefericiţi.
Gertrude sta acolo disperată şi lupta cu lacrimile. Toate speranţele şi visurile ei se prăbuşiră.
—Cum nu le poate dărui el o altă învăţătură?...
Gertrude se ridică. Bucuria şi entuziasmul îi pieriră. Ultima speranţă muri. Rămase doar pe fund o drojdie şi o silă. Ieşi fără să mai întoarcă o singură privire înapoi.
O luară repede spre casă. Când ajunseră în preajma coloniei, Gertrude ridică lanterna şi îl întrebă pe Ingmar, uitându-i-se drept în ochii lui:
—Şi ieri tot aşa l-ai văzut?
—Da.
—Şi-ţi pare rău că m-ai dus să-l văd? Asta nu ţi-o iert niciodată!
—Nu te înţeleg. Am făcut ce era firesc să fac.
Se despărţi de el cu un surâs amar.
—Dormi în pace. Ţi-ai făcut bine treaba.
Eu nu mai cred că omul acela e Isus!
Ingmar urcă tăcut treptele ce duceau spre dormitorul bărbaţilor.
Glasul Gertrudei se mai auzi încă odată:
—Asta nu am să ţi-o iert niciodată!
Gertrude intră în odaia ei şi adormi plângând. în zorii zile se trezi şi rămase mirată că nu simte nevoia să plece. Nu, nu mai simţea dorul de a urca Muntele Măslinilor. Nu îl mai aştepta pe Isus. Nu mai spera.
O săptămână în şir, Gertrude nu mai merse la Muntele Măslinilor.
într-una din seri, pe când coloniştii erau adunaţi ca de obicei în sala cea mare, Ingmar zări pe Gertrude vorbind agitată cu Bo Ingmar Maansson.
Peste puţin timp Bo veni către Ingmar.
—Gertrude mi-a povesti chestia cu Isus din Ierusalim.

—Ţi-a spus ea asta?, întrebă Ingmar neştiind unde vrea să ajungă celălalt.
—Să nu crezi că nu înţeleg. Ştiu, aveai intenţia de a o aduce pe Gertrude pe drumul cel drept al raţiunii.
—Ei, nu era tocmai aşa de grav.
Bo vru să se depărteze, dar Ingmar îi întinse mâna.
—Am fost cândva prieteni buni, eu şi cu tine!
Bo păli. Strânse cu putere mâna lui Ingmar şi se despărţiră.

ZILE DE SĂRĂCIE

Ingmar era de câteva luni în Ierusalim. Într-o zi de aprilie în faţa porţii Jaffa rămase locului gânditor. Era o vreme minunată şi se distra privind mulţimea pestriţă a oamenilor ce se perindau pe poarta Jaffa. Dar la un moment dat uită unde se afla şi gândurile lui fugiră în altă parte. „Ah, dacă aş şti ce să fac, ca să o înduplec pe Gertrude să părăsească colonia". îşi dădu bine seama că nu o mai putea lăsa în Palestina şi că trebuie s-o ia acasă. S-o răpească din ţara asta vitregă şi plină de molime, din ţara asta de fanatici şi exaltaţi. Mai ales că în ultimul timp colonia sărăcise cu totul şi o aşteptau vremuri grele. Masa era mai săracă acum ca în alte timpuri şi nimeni nu-şi mai permitea luxul unor haine noi. Ingmar observă în ultimul timp afecţiunea Gertrudei pentru Bo şi ar fi fost fericit ca, odată ajunşi în ţară, cei doi să se căsătorească.
Pe când Ingmar sta adâncit în gânduri, zări pe unul din colonişti vorbind cu consulul american care părăsea consulatul.
Ingmar se miră. Ştia pe consulul american, duşmanul declarat al coloniei. Colonistul care sta de vorbă cu el era un american numit Elliford. Ajunşi în stradă cei doi oameni se despărţiră.
—Vasăzică ai să încerci! Pe mâine.
—Da, trebuie să caut să isprăvesc cât mai lipseşte doamna Gordon.
—Ei, curaj! Oricum s-ar întâmpla, să ştii că eu te apăr.
În acelaşi moment consulul îl zări pe Ingmar.
—Mi se pare că e unul din ei, şopti el.
Elliford se întoarse speriat, dar când îl văzu pe Ingmar se linişti.
—Ăsta e un adormit. Tot timpul face impresia că moţăie. E de curând venit şi cred că nu înţelege englezeşte.
Consulul se linişti şi el.

—Aşadar, mâine scăpăm de banda asta?
—Da, răspunse Elliford, însă cu oarecare nelinişte şi tremurând. Lui Ingmar i se păru chiar că Elliford îngălbenise după plecarea consulului.
„Da are dreptate", gândi Ingmar „că eu nu înţeleg englezeşte". însă atâta lucru tot pot pricepe: că are de gând să-i azvârle pe colonişti din casa lor şi că asta trebuia să se întâmple încă înainte de întoarcerea din Jaffa a doamnei Gordon. Tare aş vrea să ştiu ce au de gând. Acest Elliford a fost de la început unul din cei mai zeloşi fraţi, dar în ultimul timp s-a mai domolit. Cine ştie, poate s-a îndrăgostit de vreo fată şi nu i se dă voie s-o ia în căsătorie. Şi poate că e sărăcia lucie a coloniei care îl plictiseşte. îmi pare chiar că l-am auzit plângându-se că doamna Joung primeşte mâncăruri mai alese şi că se îmbracă mai bine ca celelalte surori.
Ingmar rămase locului gânditor. Ce bine îi venea în ajutor împrejurarea asta. Aşadar, colonia odată dizolvată nimic nu-1 mai împiedica s-o ia pe Gertrude şi să plece în ţara lor depărtată şi dragă. Ce bine se vor simţi toţi ceilalţi când vor păşi pe câmpurile şi pe ogoarele lor părăsite cu atâta uşurinţă. Dar, în aceeaşi clipă se gândi că face un lucru foarte urât, dacă nu anunţă pe colonişti de răul ce îi paşte. Stând la răspântia acestor două gânduri, Ingmar nu ştia ce să facă. Mergea câţiva paşi, se oprea, o pornea apoi din nou neştiind ce trebuie să facă.
Cum mergea aşa neliniştit şi nehotărât, la răscrucea drumului care duce către Jaffa desluşi tropotul unui cal. Uitându-se cu atenţie, zări galopând spre el pe dragomanul ce fusese de multe ori, în colonie. Era călare şi îl mai însoţea un cal.
—Încotro?
—Mă duc la Jaffa.
La Jaffa? Merg şi eu.
În această clipă îi venise ideea să folosească acest prilej pentru a o găsi pe doamna Gordon. Încalecă pe cel de al doilea cal, felicitându-se pentru inspiraţia fericită. Cele şapte mile până la Jaffa, le fac peste noapte, gândi el. Dar după un ceas de drum, calul începu să şchiopăteze. Ingmar descălecă şi descoperi că animalul pierduse o potcoavă.
—Ce-i de făcut?
—N-ai ce să faci. Trebuie să te înapoiezi la Ierusalim, să-i baţi potcoava.

Ingmar rămase o clipă în drum, dar se hotărî îndată să facă drumul pe jos până la Jaffa.
O pomi deci cu paşi mari şi repezi. După o bucată de drum se opri. Dealuri şi iar dealuri. De abia coborâse unul că se ivea altul. Orele zburau una după alta. Nu ştia cât de mult mersese, dar se mai găsea tot pe coline. Luna răsări rotundă şi luminoasă. Mergea respirând adânc. Sângele îi bătea ritmic în tâmple. La o cotitură mai întunecoasă se izbi de o piatră şi căzu zdrelindu-şi genunchiul.
Rămase o clipă locului să se odihnească şi apoi o pomi cu disperare mai departe. Dar durerea genunchiului îl împiedica. Trebuia să se aşeze. „De acum nu mai merge înainte”, gândi el. „Acum trebuie să implor harul Domnului pentru a putea să ajung la ţintă”.
Cum sta aşa îngândurat, desluşi zgomotul unei căruţe. Se ridică să asculte mai bine. într-adevăr: de pe colina de pe care el coborâse adineauri, venea o căruţă simplă de ţară. Nu părea să fie din partea locului. Când s-a apropiat, îşi dădu seama că seamănă chiar cu căruţele lor de acasă. Şi căruţaşul părea să nu fie băştinaş. Purta o pălărioară mică pe creştet şi părea un darlecarlian. Parcă vrând să-i dovedească şi mai mult că nu se înşală, căruţaşul dezbrăcă haina şi rămase numai într-o flanelă verde cu mâneci scurte. Era fără nici o îndoială, portul darlecarlienilor. Când căruţa ajunse în dreptul lui Ingmar, căruţaşul îi spuse:
—Urcă dacă vrei.
Ingmar ezită o clipă dar în cele din urmă primi. Porniră la vale peste câmpia Saronului într-o goană nebună.
Doamna Gordon venise la Jaffa să-şi îngrijească o prietenă bolnavă, în noaptea când Ingmar pornise s-o caute, doamna Gordon veghease până la miezul nopţii nişte bolnavi. Când ieşi din cameră văzu noaptea clară şi luminoasă cu o lună argintie cum numai la mare se poate vedea. Ieşi în balconul suspendat peste grădina vastă de portocali unde aveai perspectiva străvechiului oraş, ridicat printre stânci aspre şi mărginit de poalele mării. Cum sta aşa în balcon, zări un om cum păşea încet de-a lungul drumului, privind cu atenţie casele. Era un om înalt şi zdravăn, iar lumina lunii căzută pe el, îl făcea şi mai mare.
Doamna Gordon avu senzaţia că omul care se oprea în faţa fiecărei case, avea ceva neobişnuit, ceva de stafie umblătoare.

Când ajunse în faţa casei unde se afla doamna Gordon se opri, o examină atent şi înconjurând-o, ciocăni la toate obloanele. Doamna Gordon se aplecă, curioasă să vadă ce se va întâmpla. Omul o văzu.
—Doamnă Gordon, spuse el cu vocea stinsă, aş vrea să vă spun ceva.
Doamna Gordon îl recunoscu pe Ingmar Ingmarsson.
—Doamnă Gordon, întâi trebuie să vă spun că am venit aici din iniţiativă proprie. Niciunul din fraţi nu ştie că sunt aici.
—S-a întâmplat ceva acasă?
—Nu, nu s-a întâmplat nimic. Dar ar fi totuşi mai bine dacă v-aţi întoarce acasă.
—Am să vin mâine.
Ingmar stătu o clipă pe gânduri, apoi răspunse:
—Ar fi mai bine dacă aţi pleca acum, chiar acum.
Doamna Gordon se nelinişti. Se gândea ce greu îi va fi să scoale toată casa şi mai credea că nici nu trebuie să ia în seamă ceea ce spunea Ingmar.
—E cineva bolnav? Nu mai sunt bani?
Fără să dea un răspuns, Ingmar se întoarse şi intenţiona s-o pornească din nou la drum.
—Vor iar să plece?
—Eu v-am anunţat, acum puteţi face ce doriţi.
Doamna Gordon înţelese că lucrurile sunt mai serioase decât îşi închipuia.
—Atunci, dacă vrei să fii bun, aşteaptă-mă să plecăm împreună.
—Mulţumesc, mă duc singur.
Doamna Gordon căpătă din partea gazdei doi cai iuţi şi o luă în galop peste câmpuri şi dealuri. În pragul zorilor doamna Gordon ajunse la colina în preajma căreia se ridica odată lagărul banditului Abu Goş. Era nemulţumită că ascultase îndemnul acelui ţăran şi că o pornise spre casă. Tocmai când cobora o vale largă, observă un om şezând la marginea drumului. Părea că doarme. Când trăsura trecu pe lângă el, doamna Gordon îl recunoscu pe Ingmar.
Cum de ajunse atât de departe?, gândi ea. Apoi opri trăsura şi îl strigă. Ingmar veni imediat.
—Mergeţi la colonie doamnă Gordon?
—Da.

—E o mare fericire că v-am întâlnit. Am stat toată noaptea aici. M-am rănit la un genunchi când mergeam pe drum. Veneam la Jaffa ca să vă iau de acolo.
Doamna Gordon îl privi îngrozită.
Cum n-ai fost peste noapte-n Jaffa?, Ingmar Ingmarsson?
Nu, am fost numai în vis. Cum am aţipit, am visat că umblam din stradă în stradă, căutându-vă.
Doamna Gordon nu ştia ce să mai creadă. Ingmar zâmbi.
—Sunteţi aşa de bună să mă luaţi şi pe mine în trăsură? Nu mai pot să merg.
Doamna Gordon îl ajută să urce. E de neînţeles îşi zise ea, trebuie
să-l trezesc îndată pe Ingmar.
—Să nu mi-o luaţi în nume de rău, dar ar fi bine să vă grăbiţi cât puteţi.
Doamna Gordon era nedumerită.
—Scuzaţi-mă, dar am să vă povestesc ceva. Aţi primit ceva veşti despre un anume Elliford?
—Nu.
—L-am auzit ieri pe când vorbea cu consulul american. Mă tem că au pus ceva la cale în lipsa dumneavoastră.
—Nu înţeleg ce vrei să spui!
—Cred că au intenţia de a distruge colonia.
De abia acum doamna Gordon începu să înţeleagă ceva şi încercă a-1 descoase pe Ingmar.
După ce Ingmar îi istorisi totul, doamna Gordon rămase un răstimp gânditoare.
Se întoarse către el.
—Mă bucur că ai început să iubeşti colonia.
Ingmar se roşi.
—De unde ştiţi asta?
—O ştiu datorită faptului că ai fost peste noapte la Jaffa şi m-ai convins să vin acasă.
îi povesti lui Ingmar cum îl văzu peste noapte şi ce îi spusese el.
—Asta este cea mai minunată întâmplare din câte am trăit eu!
—Dacă soarta ne va fi favorabilă, atunci sper că până diseară să mai trăim evenimente mari, spuse doamna Gordon, fiindcă acum sunt încredinţată că Dumnezeu vrea să ne ajute. Ei, ce noutăţi s-au petrecut in colonie, de când am plecat? întrebă ea căpătându-şi liniştea şi sângele rece.
—Nu prea ştiu bine englezeşte, aşa că nu mă pot exprima clar.

—Aş, dumneata vorbeşti mai bine ca toţii limba engleză. Te înţeleg perfect.
—A mers totul ca de obicei.
—Totuşi ceva trebuie să se fi întâmplat.
—Nu ştiu dacă aţi auzit de moara lui Baram Pascha…
—Nici nu ştiam că Baram Pascha are o moară. Ei, ce-i cu ea?
—Pe vremea când Baram Pascha era guvernator al Ierusalimului, când şi-a dat seama că locuitorii acestui oraş nu au o moară cumsecade. Atunci şi-a pus în gând să construiască o moară cu aburi într-una din văile vecine Ierusalimului. Baram Pascha, însă, nu a avut timp să-şi aleagă personal locul, aşa că moara n-a cam mers. Ori, acum câteva zile Baram Pascha a
trimis să întrebe pe câţiva dintre colonişti dacă nu vor să se ocupe de moară. Şi atunci s-au dus câţiva şi au pus-o în mişcare. Baram Pascha le-a propus să lucreze cu plată la moara lui. în schimb, ei i-au răspuns că acceptă cu drag să lucreze, dar fără plată.
—Minunat.
—Nu prea e aşa de minunat. Fiindcă acum, după ce i-au spus că nu vor să primească bani, Baram Pascha nu vrea să le mai dea moara. El zice că nu poate lucra cu oameni care nu primesc bani pentru munca lor.
Cu vremea oamenii de pe aici s-ar putea obişnui cu astfel de obiceiuri, dar proprietarii de mori de prin împrejurimi se vor plânge sultanului.
Doamna Gordon tăcu.
—Aşa că din moară nu s-au ales cu nimic. Dacă ar fi preluat moara, aveau cel puţin asigurată pâinea zilnică.
—Ei şi altceva, ce s-a mai întâmplat?
—Da, a mai fost ceva cu doamna Joung. Aţi auzit de chestia cu şcoala?
—Nu, n-am auzit nimic.
—Ahmed Efendi, directorul tuturor şcolilor musulmane din Ierusalim, a venit acum câteva zile pe la noi şi ne-a spus: „Avem aici în Ierusalim o şcoală de fete musulmane, unde se adună în fiecare zi mai bine de o sută de copii. Numai că în loc să înveţe, ţipă şi se bat toată ziua. De câte ori merg acolo, şcoala vuieşte ca o mare agitată. Nu ştiu dacă profesoarele ştiu sau nu ştiu carte, dar pot să spun că nu se învaţă nimic.

—Şi cum legea noastră interzice bărbaţilor să intre într-o şcoală de fete, m-am gândit să propun doamnei Joung să preia conducerea şcolii.
Ştiu că are cunoştinţe multe şi mai ştiu că vorbeşte bine limba arabă. Vă ofer cu plăcere orice salariu îmi cereţi, dacă doriţi să preluaţi conducere şcolii.
—Ei şi?
—S-a întâmplat exact aşa cum s-a întâmplat cu moara: doamna Joung a spus că preia cu drag conducerea şcolii, dar leafă nu poate să primească.
Ahmed Efendi a răspuns: „Obişnuiesc să plătesc totdeauna serviciile ce mi se fac. Cadouri nu primesc." Şi a plecat furios.
Doamna Gordon tăcu un răstimp şi apoi spuse:
—Observ că găseşti ceva nelalocul lui în felul cum ne-am purtat în ambele cazuri, Ingmar Ingmarsson. Şi cum mie întotdeauna mi-a plăcut să ascult sfatul unui om deştept, te rog să-mi spui ce nu îţi convine în felul nostru de comportament.
Ingmar chibzui o clipă şi răspunse:
—Da, cred că ar trebui să găsiţi un mijloc de a nu mai trăi în sărăcie aşa de mare.
—Şi cum?
—Dacă coloniştii ar primi bani pentru munca lor, atunci n-ar mai trebui să trăiască în sărăcia asta.
Doamna Gordon se întoarse către el şi îi spuse:
—De şaisprezece ani de când conduc colonia asta, am orânduit în aşa fel lucrurile ca să trăim în armonie şi dragoste. Şi vii dumneata acum, un nou venit, să ne înveţi cum să trăim?...
—Vedeţi, acum v-aţi supărat. Şi doar dumneavoastră m-aţi rugat să-mi spun părerea.
—Ştiu că dumneata eşti de bună credinţă. Dar trebuie să mai cunoşti că noi mai avem destulă avere, însă în ultimul timp bancherului nostru i s-au trimis informaţii rele despre noi. Dar vom primi bani foarte curând.
—Mă bucură ceea ce îmi spuneţi. Numai că la noi acasă am fost obişnuiţi să ne bizuim mai mult pe munca noastră, decât pe banii depuşi la bancă...
Doamna Gordon ajunse la timp în colonie. Să fi fost cel mult 8 şi jumătate dimineaţa. Ultima jumătate de oră fusese foarte neliniştită. Dar cum zări clădirea mare şi observă că în jur e linişte, îşi recăpătă sângele rece. Se aşteptase, ca în poveştile orientale, să treacă peste noapte un duh rău, care să şteargă casa de pe faţa pământului.

Ajunsă în faţa porţii descuie cu cheia pe care o purta totdeauna asupra ei. Din colonie răsună cântecul rugăciunii de dimineaţă.
—Înaintaţi şi vedeţi ce s-a întâmplat, doamnă Gordon.
—Înainte de a vedea ce-i pe acolo, trebuie să-ţi ajut dumitale.
—Avem timp. Mai bine grăbiţi-vă să vedeţi ce s-a întâmplat.
Ingmar o urmări cu privirea pe doamna Gordon care urca treptele. Auzi uşa de la sala cea mare deschizându-se şi un om care vorbea cu glas tare, dar care imediat amuţi.
în mai puţin de zece minute uşa de la sala cea mare fu dată cu putere de perete şi patru oameni coborâră purtând în braţe pe un al cincilea. Coborau treptele tăcuţi şi când ajunseră în curte, Ingmar se aplecă şi privi pe cel purtat. Era Elliford.
—Ce vreţi să faceţi cu el?
—Îl ducem în camera mortuară.
—Dar cum a murit?
—Nu l-a atins nimeni, îi răspunse Lyung Bjorn.
Cei patru făcură un popas.
—Atunci cum de-a murit?
—Să vezi cum s-a întâmplat. După ce s-a isprăvit rugăciunea de dimineaţă, Elliford s-a ridicat şi a cerut cuvântul. Spunea că vrea să ne anunţe o veste care o să ne bucure mult. Dar n-a mai putut continua, în clipa aceea s-a deschis uşa şi doamna Gordon a păşit pragul. Cum a zărit-o, Elliford s-a îngălbenit. Când doamna Gordon ajunse aproape de el, Elliford făcu câţiva paşi înapoi şi ridică braţul. Ni s-a părut ciudat şi ne-am ridicat deodată cu toţii.
Elliford strângea pumnii şi respira greu precum cineva cuprins de o mare spaimă.
—Cum aţi venit aici?, a îngăimat el
—Dumnezeu m-a trimis!
—Văd eu asta. Şi văd şi cine vă însoţeşte.
—Şi eu văd cine te însoţeşte pe tine: Satan!
Şi cum doamna Gordon continua să înainteze, Elliford făcu câţiva paşi înapoi acoperindu-şi faţa cu palmele. Doamna Gordon veni aproape de el şi îi mai spuse:
—Îl văd pe satan stând înapoia ta! Glasul ei răsuna ca o dojană grea şi zdrobitoare.
Atunci ni s-a părut şi nouă că îl vedem pe Satan în spatele lui Elliford şi am strigat cu toţii într-un glas: „Satan, Satan, Satan!"

Atunci Elliford, ferindu-se de noi, începu să ţipe şi să urle de parcă îl loveam. S-a târât pe brânci până la uşă. Dar când a vrut s-o deschidă, am strigat iar în cor: „Satan, Satan, Satan!" Atunci s-a prăbuşit pe duşumele şi rămase acolo. Când ne-am dus să-l ridicăm, era mort.
—A fost un trădător care şi-a căpătat pedeapsa meritată.
—Dar ce vrea să facă?, întrebă unul din cei patru.
—Nu ştie nimeni, răspunse altul.
—Vrea să ne distrugă.
—Bine, dar cum?
—Asta nu ştie nimeni.
—Şi nimeni n-o să afle niciodată.
—E bine că e mort, spuse Ingmar, e foarte bine că a murit!
Toată ziua coloniştii o petrecură neliniştiţi şi nedumeriţi. Enigma morţii lui Elliford plana asupra lor. Adunaţi în jurul lui cu cântece şi rugăciuni, îşi trecură toată ziua frământându-se să afle cauza morţii. La un moment dat un grup de pelerini ruşi se adunară în faţa casei şi coloniştii crezură că aceştia aveau intenţia să atace căminul. Dar pelerinii se risipiră curând.
Pe seară doamna Gordon veni să-l vadă pe Ingmar. Şedea în pat cu genunchiul bandajat.
Îi mulţumi pentru ajutorul dat şi fu foarte prietenoasă cu el.
—Ingmar Ingmarsson, ţin să-ţi spun că dacă te pot servi cu ceva, îţi stau cu plăcere la dispoziţie.
—Spune-mi dacă ai vreo durere la suflet şi te voi ajuta.
Ingmar chibzui o clipă:
—Dar întâi să-mi promiteţi că nu mi-o luaţi în nume de rău.
Doamna Gordon îl asigură.
—Greutatea care îmi stă la inimă este următoarea: mă simt tare prost că stau aici fără să lucrez, aşa cum am fost eu obişnuit acasă. Şi v-aş fi foarte recunoscător, dacă mi-aţi îngădui să preiau eu moara lui Baram Pascha.
Doamna Gordon îl privi mirată. Credea că o să-i ceară cu totul altceva.
—Nu văd pentru ce nu ţi-aş ajuta să împlineşti voinţa lui Baram Pascha.
—Ştiam eu că o să mă ajutaţi.
Ingmar îi mulţumi călduros şi se despărţiră mulţumiţi amândoi.

LUPTA LUI INGMAR

Ingmar a preluat moara lui Baram Pascha şi e acum morarul coloniei... Din când în când vine câte unul din colonişti de-1 mai ajută la treabă. Dar e ştiut că morile sunt bântuite de stafii şi
venind tot timpul la moară şi ascultând huruitul pietrelor, coloniştii aud stafiile cântând şi acompaniind pietrele. Şi ele spun:
„Noi măcinăm faină, facem parale, dar ce faci tu cu mâinile tale?"
Şi cel care ascultă cântecul ăsta simte o nevoie cumplită de aş câştiga şi el pâinea din sudoarea frunţii sale.
Toţi care au lucrat la moară nu vorbesc decât despre văile sterpe şi nisipoase care stau nelucrate. Vorbesc despre dealurile care trebuie împădurite şi despre viile părăsite care plâng după lucrători. Şi după ce moara şi-a zumzăit câteva săptămâni cântecul, vine o zi când ţăranii suedezi au purces să semene o bucată de ogor sau o fâşie de câmp jos, la valea Saronului.
Curând luară o pereche de vii, sus pe Muntele Măslinilor. Şi imediat după aceasta preluară canalizarea unei vii din apropiere.
După începutul făcut de suedezi, îi urmară şi americanii şi sirienii.
începură să predea lecţii în şcoli, colindară cu aparate fotografice întreg ţinutul, îmbiind străinii să cumpere vederi pitoreşti ale Ierusalimului, şi instalară o mică giuvaergerie în colonie.
Doamna Joung e de mult directoare în şcoala lui Ahmed Efendi şi tinerele fete suedeze şi-au găsit fiecare câte o meditaţie la copiii musulmani.
În toamnă, colonia huruie de mişcare şi activitate. E un adevărat muşuroi de furnici. Şi când stai să te gândeşti, nu s-a întâmplat în tot timpul verii nici o nenorocire.
De când Ingmar a preluat moara, nu a mai murit nimeni în colonie, nici nu s-a mai plâns nimeni de vitregia solului palestinian. Toţi strălucesc de bucurie şi tinereţe, îşi iubesc colonia mai mult ca oricând, făuresc planuri, preiau noi lucrări.
Toate contribuie să-i facă fericiţi. Şi sunt toţi convinşi că aşa e voia Domnului, ca ei să-şi câştige de aici înainte pâinea prin sudoarea frunţii lor.

în cursul toamnei Ingmar predă moara lui Lyung Bjorn. El şi cu Bo au preluat o vie din apropiere.
într-o dimineaţă timpurie de septembrie, Ingmar şi Bo plecară împreună la lucru, la via din apropiere. Nu se prea înţelegeau ei bine. Nu că era duşmănie între ei, dar niciodată nu se întâlneau în aceeaşi părere. Cum urcau Muntele Măslinilor începură să se certe. Bo ar fi vrut să meargă peste coline şi Ingmar ţinea să meargă pe un drum mai greu, dar mai scurt. După ce se certară o bucată de drum, Ingmar fu de părere ca fiecare să se ducă pe drumul care îl crede cel mai bun şi să se întâlnească sus pe deal şi apoi vor vedea cine a avut dreptate. Bo fu de aceeaşi părere.
După plecarea lui Bo, Ingmar fu cuprins de o grea melancolie care îl chinuia totdeauna de câte ori rămânea singur.
„Oare nu vrea să se îndure Dumnezeu de mine şi să mă trimită acasă? Oare nu vrea să-mi ajute s-o salvez pe Gertrude înainte de aş pierde complet minţile? E ciudat că tocmai pentru ce am venit aici, asta mi-a reuşit mai puţin. Fiindcă nu m-am apropiat nici cu un pas de Gertrude. Cu toate celelalte mi-a mers mult mai bine decât mă aşteptam. Gânditor şi distrat cum mergea Ingmar, nici nu observă că ajunsese pe locul cimitirelor. Ridică ochii şi când văzu unde se află îşi aminti de o poveste lugubră auzită zilele trecute. Era vorba de un sanatoriu renumit în tot oraşul fiindcă era totdeauna gol. De câte ori trecuse Ingmar pe acolo, prin ferestrele larg deschise, nu zărise nici un bolnav. Şi asta din următoarea pricină: sanatoriul fusese clădit de o societate englezească pentru pacienţi evrei. însă evreii, temându-se că ar putea fi siliţi să mănânce bucate interzise de ritualul lor, nu doreau să intre în acest sanatoriu.
Totuşi, în ultimele zile sanatoriul căpătă un pacient. Era o bătrână evreică care fusese găsită pe stradă cu un picior rupt. Două zile după ce fusese internată, muri.
Înainte de a muri îl rugă pe doctorul englez să vegheze ca să fie înmormântată în cimitirul evreiesc din valea Iosafat. Povesti cum emigrase la adânci bătrâneţi în Ierusalim numai pentru a-şi împlini această dorinţă.
După moartea bătrânei, englezii anunţară comunitatea evreiască despre doleanţele ei. însă evreii răspunseră că bătrâna nu poate fi înmormântată într-un cimitir evreiesc, deoarece murise într-un sanatoriu creştin. Misionarii încercară, în fel şi chip, să-i înduplece pe evrei. Nu le rămase altceva de făcut decât să o îngroape ei singuri moartă. Astfel

că săpară o groapă în cimitirul din valea Iosafat şi o înmormântară acolo. Evreii nu îi împiedicară, dar în aceeaşi noapte, veniră şi o dezgropară. Când englezii aflară că evreii dezgropaseră sicriul, veniră în noaptea următoare şi îl îngropară din nou în acelaşi loc. A treia noapte sicriul fu iar' aruncat din groapă. Englezii îl reîngropară pentru a treia oară.
Ingmar se opri şi ascultă. Auzea lovituri de sapă în apropiere. „Să ştii că sunt hienele", îşi zise el. Tot sângele i se sui la cap; simţea că se sufocă. Indignat până în adâncul sufletului, Ingmar se grăbi către locul de unde se auzeau loviturile de sapă. Se opri. Era la marginea unui mormânt unde lucrau de zor câţiva bărbaţi. Lucrau fără lumină, pe întuneric, grăbiţi. Ingmar nu putu să vadă câţi erau şi nici nu întrebă. Rupse sapa din mâna unuia şi îi croi pe toţi deodată învârtindu-se. Atacul lui a fost atât de neaşteptat încât oamenii înspăimântaţi o luară la fugă. Rămas câteva clipe singur, primul lucru pe care îl făcu Ingmar, fu să azvârle la loc pământul scos din groapă. Apoi chibzui ce e de făcut. Dacă cir pleca hienele s-ar fi întors să-şi continue lucrul. Trebuia deci să rămână. Ascultă cu atenţie.
Peste puţin desluşi un zgomot pe pietrişul din apropiere. I se păru că distinge şi câteva mogâldeţe negre. Gluma părea că se îngroaşe. Ingmar ridică sapa. Deodată fu copleşit de o ploaie de pietre care îl asurziră. în aceeaşi clipă câţiva bărbaţi năvăliră asupra lui şi o luptă crâncenă se încinse. Ingmar era zdravăn şi tare ca un căpcăun şi îi azvârli unul după altul la pământ. Dar adversarii erau şi ei voinici şi nu se lăsară. Tocmai când se înverşunase mai tare, Ingmar căzu peste unul din adversari şi în cădere simţi o lovitură ascuţită în ochi. Durerea îl paralizâ. Simţi cum ceilalţi năvălesc asupra lui, dar nu mai avea putere să se împotrivească. Avea senzaţia că trebuie să moară, aşa de tare îl durea ochiul.
În timpul ăsta Bo îşi continuase drumul şi odată ajuns pe deal îl aşteptă zadarnic pe Ingmar. După un ceas de aşteptare şi când se luminase de-a binelea, Bo, neliniştit, pomi să-l caute pe Ingmar. Când îl găsi rămase zăpăcit.
—Ce-i cu tine, omule?
—M-am încăierat cu pângăritorii ăştia de morminte şi în luptă am căzut peste unul care avea un cuţit în mână şi mi-a intrat în ochi.
—Ei şi cum de-ai ajuns să te baţi cu ei?
—Treceam tocmai prin vale când i-am auzit săpând.

—Şi n-ai putut suferi că o dezgroapă iar pe biata moartă?
—Da, asta a fost.
—Ai făcut o faptă curajoasă pentru care meriţi toate laudele.
—Da de unde! A fost un act destul de nechibzuit şi prostesc din partea mea, dar nu m-am putut reţine.
—Oricum socoţi tu că te-ai purtat, de aici înainte să ştii că sunt prietenul tău nedespărţit până la moarte.

PE MUNTELE MĂSLINILOR

Ingmar a fost îngrijit de un medic al spitalului englez. Acesta venea în fiecare zi în colonie ca să-l panseze. Ochiul lui Ingmar se vindecă repede, aşa că în curând el părăsi patul. însă într-una din zile doctorul observă că ochiul sănătos se roşeşte şi se umflă. După ce-i dădu instrucţiunile necesare cum să fie tratat ochiul bolnav, doctorul îi recomandă să părăsească în cel mai scurt timp Palestina.
—Am impresia că te-ai molipsit de teribila boală de ochi egipteană, care bântuie prin aceste locuri. Am să încerc să fac cu dumneata tot ce se poate, dar nu mai ai decât un singur ochi sănătos şi acela nu-i destul de rezistent ca să poată suporta eventuala boală. Dacă rămâi aici, eşti ameninţat ca, în cel mult două săptămâni să orbeşti complet.
Colonia a fost foarte mâhnită de această nenorocire. Cu atât mai mult cu cât Ingmar era acela care le descoperise marea revelaţie potrivit căreia fiecare dintre ei trebuie să-şi câştige pâinea cu sudoarea frunţii lor. Un astfel de om nu trebuia să părăsească niciodată colonia.
Şi totuşi, fiecare îşi dădea seama că Ingmar trebuie să plece. Doamna Gordon dispuse chiar că un frate trebuie să-1 însoţească pe Ingmar în călătoria spre Suedia.
Ingmar ascultă toată zarva provocată de plecarea lui şi îi spuse în cele din urmă doamnei Gordon:
—Nu e sigur că dacă rămân aici orbesc, aşa că...
—Cum, ai de gând să nu pleci?
—Nu, dar îmi vine greu să plec înainte de a-mi fi isprăvit toate treburile.
Devotată lui Ingmar şi dornică de a-i înţelege gândurile şi dorinţele, doamna Gordon ştia ce îl reţinea pe Ingmar. O căută deci pe Gertrude şi îi povesti că Ingmar nu vrea să plece chiar cu riscul de a orbi.

—Tu ştii din a cui pricină nu vrea să plece Ingmar de aici, nu-i aşa?
—Da.
Gertrude o privi pe doamna Gordon cu ochii mari şi nu spuse nimic altceva.
Doamna Gordon nu dorea s-o încurajeze pe faţă pe Gertrude ca să calce legea coloniei, dar fata înţelese că doamna Gordon ar îngădui de astă dată o abatere de la rânduiala stabilită.
în tot timpul zilei veniră la Gertrude ba unul, ba altul din ţărani, vorbind cu ea despre Ingmar. Nu îndrăzneau să-i spună făţiş să plece cu el în Suedia, dar fiecare se întrecea în a lăuda eroul care se luptase cu pângăritorii de morminte din valea Iosafat şi găseau că aceasta este un demn urmaş al unei rase alese.
—Ar fi o mare jale ca un astfel de om să orbească.
—L-am văzut pe Ingmar în ziua vânzării de la Ingmarsgard. Dacă l-ai fi văzut şi tu, desigur că nu i-ai fi păstrat supărare, întări Lyung Bjorn.
Gertrude avu toată ziua senzaţia că luptă cu un vis de care vrei să scapi fără să poţi. Dorea să-l ajute pe Ingmar, dar nu ştia de unde să ia puterile necesare. Ce pot să fac acum pentru Ingmar, dacă nu-1 mai iubesc? Şi totuşi cum să-l las, când ştiu bine că dacă rămâne aici, orbeşte?"
Pe seară, şedea tocmai cu sicomorul din faţa coloniei, gândindu-se ce să facă. Atunci, Bo s-a apropiat de ea.
—Se întâmplă câteodată că omul se bucură de o nenorocire şi alteori se întristează de un noroc.
Gertrude îl privi speriată.
—Vii şi tu să mă îndemni să plec?
Bo îşi muşcă o buză.
—Când ai iubit pe cineva şi când o să-l iubeşti toată viaţa, atunci te temi să nu-1 pierzi, şi te temi cu atât mai mult cu cât vezi că e aspru la suflet şi nu e capabil să ierte.
Bo spuse acestea fără necaz, cu o voce cât se poate de domoală.
Gertrude nu se supără, dar începu să plângă. Visase cândva să se răzbune pe Ingmar înţepându-i ochii şi acum visul se împlinise. Ingmar îşi pierde vederea din cauza mea, gândi ea. Simţea cum o mare povară o copleşeşte.
Seara veni, noaptea trecu şi ea fără să-i aducă vreo uşurare.
în zorii zilei pomi în hoinăreala ei zilnică spre Muntele Măslinilor.

Tot drumul a avut senzaţia unui leşin. Ajunsă sus, în locul unde aştepta de obicei răsăritul soarelui, îl văzu pe dervişul pe care îl
asemuise cu Isus. Venise acolo înaintea ei. Şedea turceşte şi ochii lui mari contemplau Ierusalimul.
Gertrude nu uită nici o clipă că omul dinaintea ei e un simplu derviş, dar revânzându-i chipul, cu umbra din jurul ochilor, expresia dureroasă a gurii, un fior o cutremură.
împreună mâinile şi rămase încremenită. Nu poate fi totuşi un om ca toţi ceilalţi, gândi ea. Simt cum evlavia cerească pogoară asupră-mi atunci când îl privesc. Desigur că el a coborât printre oameni ca să se amestece cu ei şi să-i înveţe înţelepciunile toate câte le ştie. Desigur că el stă faţă în faţă şi vorbeşte adesea cu Dumnezeu. Şi desigur că el a golit până la fund paharul tuturor amărăciunilor şi deşertăciunilor". îşi închipuie că dacă ar fi bolnavă, numai privirea acestor ochi ar vindeca-o.
Stătuse multă vreme în preajma dervişului fără ca el să întoarcă, o singură dată, capul şi s-o privească. Dar de odată el se întoarse şi o zări.
Gertrude se ghemui cutremurată. Nu-i putea suporta privirea. El o privi îndelung, în tăcere. Apoi îi întinse mâna ca să i-o sărute, aşa cum obişnuiau discipolii săi. Gertrude îi sărută cu umilinţă mâna. El îi făcu semn să-şi urmeze drumul spre a nu-i stânjeni contemplarea. Gertrude îl ascultă şi coborî cuminte muntele. Simţea că e o sugestie profundă în felul cum dervişul se despărţise de ea. Părea că-i spune: „O clipă mi-ai aparţinut şi mi-ai slujit. Acum întoarce-te din nou pe pământ, la viaţa ta pământească printre oameni".
Când Gertrude ajunse acasă, se duse la Ingmar şi îi spuse:
—Acum vreau să plec cu tine acasă, Ingmar.
Ingmar respiră adânc. I se luase o piatră de pe inimă. Luă mâinile Gertrudei între mâinile sale.
Ce e bun e Dumnezeu cu mine... Gertrude...

„NE VOM REVEDEA CÂNDVA”

Colonia e în fierbere. Ingmar şi Gertrude plecară peste două zile. Această plecare a fost un prilej minunat pentru colonişti, împrospătându-şi amintirile din satul depărtat al Suediei. Fiecare lăsase acasă un părinte, o logodnică, un prieten, cărora cu prilejul călătoriei lui Ingmar şi Gertrude le putea transmite salutări şi câte o mică amintire.

Lyung Bjorn şi Kolas Gunnar au scris toată ziua epistole lungi către rude şi prieteni, în timp ce Gabriel cioplea cupe mici din lemn de măslin şi împacheta fotografii de pe Ghetsimani sau de la mormântul sfânt. Şi copiii lucrau de zor, desenând cu tuş pe bucăţi din lemn de măslini, făcând rame pentru fotografii, lipind pe cartoane tot soiul de seminţe de fructe şi de flori din ţara sfântă.
Cele două fiice ale marelui Ingmar, emigrate cu ani în urmă în America, umplură borcane de marmeladă din caise şi piersici, iar pe borcane scriau nume dragi, de care nu-şi pot aminti fără să le înece plânsul.
Femeia lui Israel Tomasson a făcut prăjituri de casă ca să le aibă Ingmar şi Gertrude pe drum. Pe măsură ce pachetele sunt gata, Gertrude le împachetează frumos în cufăr.
Lyung Björnson Gunnar vine cu un pachet adresat pentru „Karin cea care a stat la scoală în aceeaşi bancă cu mine si care locuieşte undeva, sus, în pădure”. Numele de familie l-a uitat. Pachetul conţine o pereche frumoasă de pantofi de lac. „Şi să-i dai multe salutări din partea mea, Gertrude. S-o întrebi dacă nu vrea cumva să vină încoace la mine, aşa cum am vorbit la despărţire”.
Din dimineaţa când Bo îl găsise pe Ingmar rănit în valea Iosafat, ei se împrieteniseră.
Cum avea un moment liber, Bo alerga să ţină de urât lui Ingmar care zăcea într-un pat din camerele pentru musafiri. Totuşi, din ziua
când Gertrude se întoarse de pe Muntele Măslinilor şi-i promisese lui Ingmar că merge în Suedia, Bo nu mai venea în camera lui Ingmar.
Cu cât zilele treceau, cu atât Ingmar era mai neliniştit. în primul moment, când Gertrude îi promisese că vrea să plece cu el în Dalame, se simţise bucuros şi fericit. Era mulţumit că a reuşit s-o înduplece să părăsească această ţară periculoasă, de unde altminteri n-ar fi plecat niciodată.
Dar cu fiecare ceas care trecea, simţea cum îl cuprinde dorul de nevastă-sa. Erau clipe când ar fi dorit să-i destăinuiască totul Gertrudei, dar chibzuind mai pe îndelete, nu găsea puterea necesară. Se temea că atunci când va afla că nu o mai iubeşte se va răzgândi să mai plece.
El nu ştia dacă Gertrude îl mai iubeşte. Un timp a avut impresia că Gertrude îl iubeşte pe Bo, dar cât timp a stat în colonie, s-a convins că ea a avut o singură dragoste: Isus. Dar

s-ar putea întâmpla ca atunci când ar păşi din nou în lume, iubirea ei să renască. Şi dacă dragostea ei s-ar retrezi, atunci cel mai potrivit lucru ar fi să se însoare cu ea.
Ingmar lupta zadarnic cu sine. în faţa ochilor îi revenea mereu imaginea soţiei. O iubea. Simţea că au fost făcuţi unul pentru celălalt. Simţea că ea îl stăpâneşte.
„Ştiu că m-a făcut să mă port cu Gertrude aşa cum m-am purtat. Am vrut să fiu la fel de iscusit cum a fost şi tata. Aşa cum a condus-o el pe mama de la închisoare acasă, aşa vreau eu s-o iau pe Gertrude din Ierusalim şi s-o conduc acasă".
în sfârşit, către seară, Bo veni să-l vadă pe Ingmar. Rămase însă lângă uşă cu intenţia vădită de a pleca imediat.
—Am auzit că ai întrebat de mine.
—Da. Poate ai aflat că plec acasă...
—Am auzit că s-a decis acum, răspunse scurt Bo.
—îmi pare că eşti grăbit.
—Da, am foarte mult de lucru.
—Aş fi vrut să te întreb ceva. Ascultă Bo, nu ai avea chef să vii pentru o lună sau două, acasă? Cred că mama ta s-ar bucura grozav să te vadă.
—Nu înţeleg cum ţi-a trecut aşa ceva prin cap.
—Dacă ai vrea să mergi, ţi-aş plăti cu drag călătoria.
—A... mulţumesc...
—Da, mi-ar face o mare plăcere să-i pot face mamei tale bucuria asta.
—Mi se pare că ai vrea să iei acasă toată colonia.
Ingmar tăcu. Speranţa ca să-1 convingă pe Bo să vină cu el acasă, s-a spulberat. Bănuia că Gertrude ar fi început să-l iubească pe Bo. I-a fost devotat şi ea ştie că a iubit-o.
—Trebuie să recunosc că am fost puţin cam egoist, deoarece atunci când te-am rugat să vii, m-am gândit numai la mine.
Bo nu replică nimic.
Ingmar continuă:
—Cred că o să-mi fie foarte greu cu Gertrude pe drum, cu ochii mei legaţi nu ştiu cum am să mă descurc printre vaporaşele şi bărcile ce trebuiesc schimbate până la vapor... Şi apoi când va fi să ne urcăm... Am temerea că o să cad în apă. Ar fi fost bine dacă ne însoţea un bărbat.
—Da, cam aşa e.
—Şi Gertrude nu se pricepe să cumpere bilete de vapor.

—Da, sunt de aceeaşi părere că trebuie să-ţi mai iei pe cineva cu tine. Cred că ar fi bine să-l rogi pe Gabriel să vă însoţească; tatăl lui o să se bucure când o să-l revadă.
—Îmi pusesem în gând că trebuie să te iau pe tine neapărat.
—Nici prin gând să nu-ţi treacă. Eu mă simt foarte bine aici. Alege pe oricare altul.
—Nu-i acelaşi lucru. Pe tine te cunosc totuşi cel mai bine dintre toţi ceilalţi.
—Nu pot.
—Sunt foarte necăjit. Credeam că ai fost sincer când ai spus că-mi eşti prieten.
Bo îl întrerupse repede:
—îţi mulţumesc pentru bunăvoinţa ta, dar nimic nu mă poate face să-mi schimb hotărârea. Acum mă întorc la lucrul meu. Şi părăsi camera fără să-i lase timp lui Ingmar să mai răspundă.
După ce ieşi, Bo îşi domoli paşii, se opri în faţa porţii şi se aşează sub sicomorul bătrân de afară. Lumina zilei amurgise, dar stelele şi luna încă se vedeau pe cer. Nu se aşezase bine când poarta s-a deschis. Gertrude ieşea din curtea coloniei, dar nu l-a zărit pe Bo din prima clipă.
—Tu eşti Bo? Şi se aşează lângă el.
—Ştiam că am să te găsesc aici.
—Da, am mai fost si în alte seri.
—Astăzi suntem împreună poate pentru ultima dată.
—Da, aşa este.
Bo era rigid. Glasul lui răsuna aspru şi indiferent.
—Ingmar mi-a spus că şi-ar fi dorit să ne însoţeşti în drumul către ţară.
—Da, m-a rugat în privinţa asta, dar eu l-am refuzat.
—Ştiam că nu vei veni cu noi.
Tăcerea se aşterne între cei doi. într-un târziu Bo îi spuse:
—Nu e prea frig aici pentru tine?
—Ţii ca să plec?
Bo făcu din cap un semn afirmativ, crezând că prin întuneric nu se vede gestul său.
—Din partea mea, poţi să rămâi.
—Am venit fiindcă nu ştiu dacă o să ne mai putem vedea între patru ochi înaintea plecării mele. Ţineam să-ţi mulţumesc pentru toate dimineţile când m-ai însoţit pe Muntele Măslinilor.
Gertrude îşi dorea să-i aducă o mângâiere. O durea că se desparte de acest băiat de treabă care o iubise tot timpul.

Căuta o singură vorbă, un singur gest care să-l aline şi să-i rămână o amintire caldă de câte ori se va odihni, seara, sub acest copac.
După un răstimp mai lung de meditaţie în care fiecare tăcuse, Bo reîncepu deodată:
—Mi-a venit în minte ceva la care m-am gândit toată seara.
—Spune-mi şi mie despre ce este vorba.
—Ingmar mi-a povestit de un joagăr pe care îl are la Ingmarsgard. Cred că Ingmar intenţionează să mi-1 dea în arendă, dacă aş veni cu el acasă.
—Asta demonstrează că Ingmar are o mare afecţiune pentru tine, deoarece fierăstrăul ăsta îi este mai drag ca ochii din cap.
—Astă seară am auzit fierăstrăul umblând şi vâjâind. Apa era învolburată, scripeţii scârţâiau, iar grinzile se ciocneau una de alta în apa Elfului. Era aşa de frumos cum nu-ţi închipui.
Şi m-am gândit că e tare bine să poţi lucra pe cont propriu, să-ţi poţi agonisi ceva şi să nu umbli hai-hui de colo până colo, ca în colonie.
—Vasăzică la asta te-ai gândit cât timp ai tăcut?, întrebă Gertrude oarecum dezamăgită. Păi bine, pentru asta nu trebuia să chibzuieşti atât de mult. N-ai decât să mergi cu Ingmar.
—Mai e ceva. Ingmar mi-a povestit că are lemn pregătit pentru o casă pe care vrea s-o facă sus, lângă fierăstrău, între mesteceni. Şi casa asta am văzut-o şi m-a urmărit toată seara. O văd mereu, şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Văd brazii verzi din faţa casei, văd focul în sobă, şi când mă întorc de la fierăstrău seara, o văd pe aceea care stă în pragul casei şi mă aşteaptă.
—Acum mi se pare că e cam rece, Bo. Nu găseşti şi tu? Nu crezi că ar trebui să intrăm?
—Prin urmare vrei să pleci?
Deşi se îndemnau mereu să plece, nu se hotăra niciunul. Tăceau amândoi. După un răstimp Gertrude spuse:
—Şi eu care credeam că iubeşti colonia mai mult ca orice pe lume şi că nu te-ai putea despărţi de ea...
—Există un lucru pentru care aş sacrifica-o.
—Spune-mi şi mie care e acel lucru?
—Ti-1 spun cu plăcere: aş renunţa la orice pe lume dacă femeia care mi-e dragă ar veni şi mi-ar spune că mă iubeşte.

Gertrude rămase tăcută şi nu îndrăznea nici să mai respire. Dar deşi tăcea, Bo părea că aude iubirea Gertrudei. Agitat, Bo începu să vorbească de astă dată repede.
—Ai să vezi, Gertrude că se va redeştepta în tine dragostea pentru Ingmar. Ai fost un timp supărată pe el fiindcă te-a părăsit, dar acum când l-ai iertat, ai să reîncepi să-l iubeşti.
Tăcu aşteptând răspunsul, dar Gertrude rămase mută.
—Ar fi groaznic dacă nu l-ai iubi. Gândeşte-te la tot ce a făcut ca să te revadă şi să te recâştige. Ar fi vrut mai bine să orbească decât să plece fără tine în ţară.
—Da, ar fi groaznic dacă nu l-aş iubi, spuse şi Gertrude cu vocea stinsă.
îşi dădu seama că până în seara asta nu se gândise că n-ar mai putea iubi pe nimeni în afara lui Ingmar.
—Nu ştiu ce am în astă seară, Bo, dar mi-ai face un bine dacă nu-mi mai vorbeşti despre Ingmar.
Rămaseră afară până târziu, când Karin veni şi îi chemă.
—V-a rugat Ingmar să veniţi amândoi până la el.
Cât timp Gertrude şi Bo stătuseră afară, Karin se întreţinuse cu Ingmar. Ii dădu câteva comisioane, îl rugă să transmită complimente şi salutări diverşilor prieteni şi prelungi discuţia, neîndrăznind să-i spună ce o rodea.
În cele din urmă, cu vocea domoală, începu:
—Ia venit o scrisoare lui Lyung Bjorn din partea fratelui său.
—Da?
—Şi ţineam să-ţi spun că am greşit atunci când te-am dojenit în privinţa nevestei tale.
—Mă rog, n-ai spus decât ceea ce gândeai.
—Acum ştiu că ai un motiv temeinic de a te despărţi de Barbro. Lyung Per scrie că Barbro nu e o femeie cinstită.
—N-am spus niciodată vreun cuvânt rău despre Barbro!
Se spune că s-ar fi ivit un copil la Ingmarsgard.
—Ce vârstă are copilul?
—Se spune că ar fi născut prin august.
—E o minciună, răspunse Ingmar, bătând cu pumnul în masă şi nimerind fără să vrea mâna Karinei.
—Mă baţi?
—Nu ştiam că e mâna ta acolo. Şi acum te rog să-i spui lui Lyung Bjorn să tacă din gură ca să nu se mai răspândească zvonul înainte de a cerceta dacă este întemeiat.
—Am să-l rog să tacă.

Când Bo şi Gertrude intrară în cameră, Ingmar stătea ghemuit într-un colţ al patului.
—Ce ai Ingmar?, îl întrebă Gertrude.
—Am primit o lovitură care întrece puterile mele...
—Ingmar!, spune-mi ce te chinuieşte. Noi n-am avut niciodată secrete unul faţă de celălalt.
Se aşeză lângă el şi îi puse mâna pe frunte.
—Mi se pare că ghicesc ce te doare.
—Nu, Gertrude n-ai cum să ghiceşti! şi Ingmar scoase o scrisoare mare din buzunar şi i-o întinse Gertrudei.
—Uite aici e o scrisoare lungă pe care am scris-o mai de mult preotului. Te rog citeşte-o! Citiţi-o împreună, tu şi cu Bo.
Gertrude şi Bo se aşezară la masă şi începură să citească. Ingmar auzea cum cei doi întorc foile. „Acum citesc asta şi acum citesc cealaltă. Acum au ajuns acolo unde Barbro îmi povesteşte cum Sven Person ne-a silit să ne căsătorim. Acum citesc rândul unde scrie despre cupele de argint pe care le-a cumpărat Barbro. Şi acum au ajuns acolo când Stig Bornjesson îmi povesteşte, iar Gertrude află că îmi este indiferentă persoana ei, fiind un netrebnic.
O tăcere mormântală domnea în cameră, întreruptă doar de fâşâitul filelor întoarse. Gertrude şi Bo îşi ţineau răsuflarea. Ingmar era conştient că Gertrude nu are cum să înţeleagă tocmai azi când ea a cedat, cum el poate să se gândească la cealaltă. Şi poate nici eu nu înţeleg cum în ziua când o bârfesc pe Barbro, tocmai în ziua asta, mă simt mai aproape de ea. Asculta atent să audă ce spun cei doi, însă Bo şi Gertrude erau absorbiţi de lectura scrisorii. în cele din urmă nu mai putu suporta... şi înlătură cu băgare de seamă bandajul de pe ochi. Atunci văzu cum Gertrude şi Bo stăteau alături şi citeau. Capetele lor se apropiaseră atât de tare, încât obrajii se atingeau. Şi pe măsură ce se afundau în lectură, ei se apropiau mai mult unul de altul. Obrajii le ardeau şi atunci când ridicau ochii, privirile ei se îmbrăţişau cu o strălucire şi o dragoste nouă.
Când isprăviră scrisoarea, Gertrude se lipi de Bo şi rămaseră aşa multă vreme ghemuiţi unul în celălalt şi fericiţi. Din lectura scrisorii, înţelegeau că nimic nu mai stătea în calea dragostei lor.
Ingmar îşi împreună încet mâinile şi îi mulţumi lui Dumnezeu.
Coloniştii se adunară în sala cea mare la rugăciunea de dimineaţă. Era ultima la care mai asista Ingmar. După câteva

ceasuri, el, Gertrude şi Bo trebuiau să plece la Jaffa. Bo o anunţase pe doamna Gordon cu o zi înainte de plecare lui şi în acelaşi timp îi povesti întâmplarea lui Ingmar cu Barbro. Doamna Gordon cu o zi înainte ascultă în tăcere şi rămase mult timp gânditoare. Într-un târziu spuse:
—Nu cred să existe cineva care să-şi ia răspunderea de a-i provoca lui Ingmar încă o nenorocire pe lângă cele îndurate. De aceea nu te pot împiedica să-1 însoţeşti. Dar am presimţirea că tu şi Gertrude o să vă mai întoarceţi aici, fiindcă nicăieri nu o să vă simţiţi mai fericiţi decât aţi fost în colonie. Insă, pentru ca să nu se producă neînţelegeri, cei mai mulţi dintre tovarăşi trebuiau să ştie că Bo pleacă numai ca să conducă pe Ingmar şi Gertrude.
înainte de începutul rugăciunii de dimineaţă, Ingmar fu adus în sală. Doamna Gordon îl întâmpină, luându-1 de mână şi-l invită să ia loc lângă ea pe un scaun.
Doamna Joung se aşează la pian şi rugăciunea începu.
Când doamna Gordon termină scurtul comentariu al Bibliei, bătrâna doamnă Hogs se ridică şi se rugă la Dumnezeu să-i dăruiască lui Ingmar o călătorie fericită.
Îi urmară, un american şi un sirian, implorându-1 pe Dumnezeu să-i dăruiască lui Ingmar lumina dreaptă a adevărului. Unii dintre ei promiseră că se vor ruga în fiecare dimineaţă pentru Ingmar, întrucât a fost unul dintre cei mai iubiţi fraţi. Cu toţii sperau că îşi va recăpăta sănătatea şi că se va reîntoarce odată în Palestina.
În timp ce străinii vorbeau, suedezii stăteau tăcuţi, privindu-1 pe Ingmar. Se gândeau la tot ce le făcuse el şi la câte fapte bune îi îndemnase. Acum când pleca, se simţeau din nou părăsiţi şi fără ajutor între străinii nemiloşi şi neînţelegători. Şi gândul li se întoarse cu mare durere către patrie. Revăzură cu ochii minţii toată împărăţia satului lor cu ogoarele şi casele ei, cu oamenii ce umblau mulţumiţi pe drumuri. Dar amintindu-şi de liniştea de acasă îşi dădură seama că viaţa lor de aici are un înţeles şi un scop mai frumos decât liniştea şi siguranţa tovarăşilor lăsaţi la coamele plugului, acolo, în Suedia. Unul dintre ei ridică glasul şi se rugă în limba suedeză: „îţi mulţumesc ţie, Doamne că m-ai făcut să vin în Ierusalim". Apoi se ridicară unul după altul şi mulţumiră lui Dumnezeu că i-a adus în Ierusalim. îi mulţumiră pentru copiii lor care vor trăi în pace şi înţelegere cu oamenii aşa cum trăiesc părinţii lor astăzi. îi mulţumiră şi pentru persecuţiile şi suferinţele

îndurate şi pentru învăţătura aleasă pe care erau sortiţi s-o răspândească în lume de acum înainte, în toate zilele vieţii lor. Toţi ţineau să-şi arate mulţumirea sufletească şi Ingmar înţelese că asta o făceau pentru a-i dovedi cât îi transformase şi îi făcuse fericiţi noua lor învăţătură. Ei sperau că odată ajuns acasă, el o să spună tuturor vestea cea frumoasă despre renaşterea lor spirituală.
În sfârşit doamna Gordon se ridică şi spuse:
—Astăzi vom cânta un cântec suedez.
Şi suedezii cântară cu toţii cântecul spus atunci, de mult, când şi-au părăsit patria:
„Ne vom revedea cândva, ne vom revedea cândva, ne vom revedea cândva în paradis". Când isprăviră de cântat erau atât de impresionaţi încât izbucniră în lacrimi.
Se gândeau acum din nou la cei pe care i-au părăsit şi pe care îi vor revedea de abia în cer. înainte de plecare, Ingmar se ridică şi le adresă câteva vorbe.
—Ţin să vă spun că ne faceţi mare cinste, nouă, celor din Suedia. Cred că trebuie să ne bucurăm cu toţii şi să fim fericiţi, pentru că ne-am întâlnit acum pe pământ iar, în viitor, în cer. Cred că nu-i nimic mai frumos pe lume decât să vezi oameni care se jertfesc pentru o viaţă aleasă şi curată.

COPILUL

Şi acum să ne întoarcem la Barbro şi să vă vedem cum i-a mers după plecarea la Ierusalim a lui Ingmar. O lună după ce Ingmar plecase, bătrâna Liza observă la Barbro o nelinişte ciudată. „Are nişte priviri aşa de sălbatice", gândi bătrâna. „Nu m-ar mira dacă într-o bună zi ar înnebuni".
Într-o seară încercă s-o descoase pe Barbro.
—Ce ai? în tinereţea mea am mai văzut ochii ăştia numai la femeia bătrânului Ingmar.
—La aceea care şi-a omorât copilul?
—Da. Şi încep să cred că şi tu nutreşti aceleaşi gânduri.
Barbro nu răspunse de-a dreptul.
—De câte ori mă gândesc la afacerea asta, un singur lucru mă surprinde.
—Ce?
—De ce nu s-a omorât şi ea!
Bătrâna care torcea, se opri o clipă şi o privi pe Barbro.

—Nu mă mir că te simţi prost. Să aştepţi un prunc în lipsa bărbatului nu prea e un lucru plăcut.
Dar ia spune-mi, el n-a ştiut nimic când a plecat?
—Nici eu, nici el, nu am ştiut nimic, spuse Barbro cu vocea sugrumată de o apăsare grea.
—Şi acum vrei să-i scrii?
—Nu. Singura mea mângâiere este că el e plecat.
—Este asta o mângâiere?
Barbro sta la fereastră şi se uită afară.
—Cum, tu nu ştii că asupra mea apasă un blestem?
—Da, am cam auzit şi eu, pe aici prin casă, că te tragi din familia geambaşului.
Se făcu tăcere. Liza lucra uitându-se pe furiş la Barbro care sta mereu aplecată la fereastră şi tremura ca scuturată de friguri.
Peste un răstimp bătrâna se sculă şi se îndreptă spre uşă.
—Încotro vrei să te duci?
—Uite, îţi spun. Mă duc să caut pe cineva care să-i scrie lui Ingmar.
Barbro i se aşeză în faţă blocându-i drumul.
—Renunţă la gândul ăsta. înainte ca scrisoarea să-i parvină lui Ingmar, mă arunc în apă. Femeile rămaseră una în faţa celeilalte şi se priviră o clipă. Barbro era mare şi zdravănă, bătrâna era mică şi neînsemnată. Deodată Barbro izbucni într-un hohot de râs.
—La urma urmei, scrie-i. E totuna. Mai devreme sau mai târziu...
—Nu, nu scriu. N-aş vrea să te îndemn la un act disperat.
—Scrie! Nu-mi pasă. Eu oricum, trebuie s-o sfârşesc.
Bătrâna şi-a reluat lucrul, continuând conversaţia.
—Vreau să-ţi spun câteva gânduri mai chibzuite.
—Spune!
—Uite, îţi promit să nu divulg secretul tău, cu condiţia să-mi promiţi şi tu că n-ai să faci nimic rău, nici ţie şi nici copilului, înainte de a fi sigură că se naşte aşa cum bănuieşti.
—Astfel, în caz contrar o să-mi laşi mână liberă să fac ce vreau?
—Da.
Bătrâna îşi ţinu promisiunea şi nu destăinui nimănui secretul lui Barbro.

Norocul a făcut ca anul acesta primăvara să fie foarte timpurie. Zăpada se topi încă din martie şi cum încolţi firul de iarbă, Barbro porni cu o parte din cireadă la păşune.
Liza o urmă şi ea.
La sfârşitul lui mai Barbro născu un băiat. Era un copil mult mai slab şi mai micuţ în comparaţie cu celălalt şi ţipa încontinuu,
—Mai bine nu mă mai chinuiam să-l fac.
—Nu poţi să ştii ce iese din el.
—Aminteşte-ţi de promisiunea ta şi ştii că de aici înainte am voie să fac ce vreau.
—Da, dar trebuie să mă convingi întâi că e orb.
—Ei, n-ai vrea să mă faci să cred că nu vezi în ce hal e copilul...
Barbro era tare slăbită şi n-a putut părăsi patul toată săptămâna. Bătrâna luă copilul de lângă ea şi îi făcu un culcuş în şura de paie. Se străduia să-l ţină în viaţă şi îl hrănea cu lapte de capră.
De câteva ori pe zi îl aducea la maică-sa, dar Barbro întorcea capul la perete ca să nu-1 vadă.
Într-una din zile, pe când bătrâna sta la geam, deodată copilul scoase un ţipăt.
—Vai, vin oameni încoace.
În aceeaşi clipă aduse copilul la Barbro.
—Trebuie să ţii copilul aici până pleacă lumea. Mă duc şi le spun oamenilor că eşti bolnavă şi că nu se poate intra la tine.
Puse copilul în pat şi ieşi. Barbro nici nu se uită la el. Tot timpul, plodul a ţipat cât putea de tare. Bătrâna se întoarse îndată.
—Bine, dar copilul zbiară de se aude în tot codrul. Nu poţi să-l faci să tacă? şi ieşi iarăşi.
Barbro nu avea încotro. Luă deci copilul şi îi dădu să sugă.
Bătrâna rămase cam mult timp afară. Când se întoarse, copilul adormise şi Barbro îl privea.
—Nu-ţi fie teamă, n-au auzit nimic. Au cotit pe alt drum.
Barbro o privi plictisită.
—Crezi, aşadar, că ai fost şireată? Chiar îţi închipui că eu n-am înţeles că n-a fost nimeni afară şi de fapt n-ai vrut decât să mă păcăleşti pentru a mă face să iau copilul.
—Pot să ţi-l iau din nou, dacă nu-1 vrei.
—Nu, acum poate să rămână aici până se trezeşte.

Spre seară bătrâna a încercat să ia copilul. în casă, fusese liniştit şi blând, fremătându-şi din când în când mânuţele firave.
—Ce faci noaptea cu el?
—Îl ţin afară, în şura cu fân.
—Ca pe un câine...
—Nu ştiam că te sinchiseşti aşa de tare de copilul ăsta. Dar n-ai decât să-l laşi în casă, dacă vrei.
A doua zi, Barbro sta şi se uita cum Liza înfăşa copilul.
—Ai început pe dos. Nu e de mirare că ţipă aşa de tare când e atât de prost înfăşat.
—Am mai îngrijit eu şi alţi copii, aşa că mă pricep cel puţin cât te pricepi şi tu.
—Bine, dar îl ţii în aşa fel încât îi vine tot sângele în cap.
—Nu ştiam că trebuie să umblu cu el de parcă ar fi un prinţ. Dar la urma urmei, dacă nu eşti mulţumită cum fac eu, poţi să-ţi faci singură treaba.
Barbro luă copilaşul. Îl înfăşă încet şi cu grijă.
—Vezi, acum stă liniştit.
De acum înainte Barbro îngriji zilnic copilul. într-una din zile, ea ceru o faşă pentru copil. Bătrâna răspunse că nu mai are niciuna. Cele vechi trebuiau spălate.
Barbro se enervă:
—Parcă ar fi copilul unei cerşetoare.
—N-aveai decât să te gândeşti dinainte la toate astea. Vreau să ştiu ce te-ai fi făcut dacă nu m-aş fi cărat eu aici cu toate lucrurile mele pentru copil.
A doua zi Barbro, tăie un cearceaf şi făcu scutece pentru copil. Lucrând o năpădiră iar gânduri negre. Ieşi afară la bătrâna care mulgea vaca înainte de a o trimite la păşune.
—Liza, cât o să mai dureze până o să fim sigure că copilul vede?
—Cam între opt şi patruzeci de zile. Bătrânei îi mergea cam greu, singură, în codru, cu vitele. Trebuia să ducă vacile la iarbă şi să îngrijească singură de mulsul lor. Barbro nu se mai gândea la nimic altceva decât să aştepte ca să vadă ce se va întâmpla cu copilul, într-una din zile Liza îi spuse:
—Doamne, Barbro, dar ai putea să-mi dai şi tu o mână de ajutor. Stai toată ziua aplecată asupra copilului.
—Lasă, am să-ţi ajut şi eu mai târziu. Cele câteva zile câte le mai are de trăit, nu aş vrea să mă despart de el.

Copilul era plăpând şi bolnăvicios. Nu lua deloc în greutate şi nu era mult mai mare ca în ziua când venise pe lume. Ochii erau umflaţi şi roşii şi de abia putea ridica pleoapele.
—Sunt deja trei săptămâni, zise într-una din zile bătrâna Liza.
—Da, de unde, de abia mâine împlineşte trei săptămâni.
Când bătrâna se îmbrăcă a doua zi să plece, îi spuse lui Barbro:
—Păşunea din apropiere nu mai e aşa de bună. Trebuie să merg mai sus, în pădure cu vitele. Şi cred că o să ne întoarcem de abia către seară.
în amurg, când bătrâna deschise uşa colibei de la stână, Barbro ţinea copilaşul în braţe şi îi cânta.
—Doamne, Liza, dar de ce ai întârziat atât? Nu ştiu ce să mă fac. Ia te uită, copilul a căpătat o eczemă. Şi Barbro îi arătă câteva pete roşii aflate pe gâtul copilului.
Bătrâna rămase în prag. împreună mâinile şi râse tare.
—Cum, nu crezi că petele sunt grave?
—Până mâine trec. Şi continuă să râdă. Barbro era din ce în ce mai contrariată de râsul Lizei, dar în cele din urmă înţelese atitudinea bătrânei.
Pe seară, după ce isprăviră treaba şi trebuiau să meargă la culcare, bătrâna întrebă:
—De acum îl laşi să trăiască?
—Da, dacă bunul Dumnezeu ar vrea să-i dăruiască sănătate.
—Dar, dacă o să fie orb şi pe deasupra idiot?
—Ştiu că e şi una şi alta, dar nu pot să-i fac nimic. Oricum ar fi, sunt mulţumită că-1 pot creşte.
—Ei, acum când lucrurile s-au întâmplat aşa, mai vrei să-i scrii lui Ingmar?
Barbro păru îngrozită.
—Ai vrut să las copilul în viaţă. Dar, dacă îi scrii lui Ingmar, nu mai răspund de ceea ce am să fac.
—Nu înţeleg ce ai să faci. Primul om care o să afle că ai un copil, are să-i scrie.
—Gândeam să ţin totul în taină până când Ingmar se va căsători cu Gertrude.
Bătrâna Liza amuţi. Ştia că Barbro era capabilă să facă o faptă necugetată. Vara trecu fără ca să se afle ceva despre naşterea copilului. De câte ori venea cineva la păşune ascundeau copilul în şura cu fân.
Dar cu fiecare ceas ce trecea, copilul le era mai drag. Băiatul se înzdrăvenea, deşi creştea încet. Toată vara o duse în ţipete.

Pleoapele erau tot roşii şi umflate şi de abia le deschidea. Barbro nu se îndoia că era idiot şi orb şi totuşi se hotărâse să-l lase să trăiască. Avea totuşi momente de amară durere. Toată noaptea o chinuiau gândurile rele. Se scula şi apropiindu-se de copil, îl privea îndelung, ceasuri întregi. Era un copil urât, cu faţa palidă şi părul subţire şi roşcat. Nasul era prea scurt, iar buza de jos prea mare şi ieşită în afară. Când dormea încrunta sprâncenele. De câte ori îl privea, Barbro avea impresia că vede un chip de idiot. Iar atunci şedea plângând nopţi întregi, cutremurată de soarta acestei creaturi nenorocite. Şi totuşi, după o noapte de somn, copilul şedea acolo în coşul lui, vesel şi nevinovat, întinzând mânuţele cu gingăşie către Barbro.
Era pe la începutul lui septembrie. într-una din nopţile întunecoase ploaia cădea torenţial şi vântul se tânguia pe la ferestre. Barbro şi Liza şedeau la gura sobei şi se încălzeau. Cum stăteau aşa îngândurate, uşa se deschise şi un om intră.
—Bine v-am găsiţi Ce noroc pe mine că am dat peste coliba asta. N-am putut nimeri satul din cauza beznei de afară. Atunci mi-am amintit că stâna de la Ingmarsgard trebuie să fie prin apropiere. Era un biet vagabond care fusese în tinereţe negustor de haine vechi. Acum nu mai făcea nici un negoţ, ci umbla după cerşit. Nu era tocmai aşa de sărac ca să fie nevoit să cerşească, dar nu se putea dezbăra de vechiul obicei de a umbla din poartă în poartă pălăvrăgind. Bineînţeles că primul lucru pe care îl observă a fost copilul. Făcu ochii mari.
—Al cui e copilul?
Amândouă femeile tăcură. Apoi Liza spuse scurt şi răspicat.
—Al lui Ingmar Ingmarsson.
Fostul negustor rămase surprins. Era şi jenat că a nimerit într-un loc unde poate n-ar fi trebuit să intre. în zăpăceala lui se aplecă peste copil.
—Cam ce vârstă are?
—O lună, răspunse Barbro.
Omul era neînsurat, aşa că nu se pricepea la copii. Nu-şi dădu seama că Barbro îl minte.
—Aşa, nu are mai mult de o lună?
—Nu, răspunse Barbro.
Omul se roşi, intimidat, aşa bătrân cum era. A doua zi dimineaţă, la plecare, drumeţul luă mâna lui Barbro şi o strânse cu recunoştinţă.
—Am să tac.
—Da, mă bizui pe dumneata.

După ce străinul plecă, Liza îi spuse lui Barbro:
—Nu ştiu ce ţi-a venit. De ce te minţi singură?
—Nu puteam să fac altfel.
—Păi bine, trebuie să ştii că nepricopsitul ăsta nu o să tacă.
—Nici nu trebuie să tacă.
—Ce, ai vrea ca lumea să creadă că nu e copilul lui Ingmar?
—Da, nu mai putem tăinui multă vreme existenţa copilului. Nu ne rămâne altceva de făcut decât să-i lăsăm să creadă ce o vrea.
—îţi imaginezi că eu am să las una ca asta?, spuse Liza.
—Va trebui s-o faci pentru ca acest idiot să nu devină moştenitorul Ingmarsgardului.
La mijlocul lui septembrie, cei de la păşune obişnuiau să vină cu vitele acasă.
Barbro şi Liza veniră şi ele. Observară imediat că vestea naşterii se răspândise ca fulgerul peste tot. Barbro nici nu mai încerca să tăgăduiască existenţa copilului, dar îi părea rău ori de câte ori îl vedea cineva. îl ascundea mereu în odăiţa mică a Lizei. Barbro fu desigur foarte mult bârfită în toamna aceea. Sătenii nu se sfiau să spună ceea ce gândeau şi Barbro deveni în curând atât de sălbatică, încât nu ieşea mai deloc din casă. Dar şi servitorii se purtau cu ea, altfel ca de obicei. Erau obraznici şi făceau aluzii neruşinate, ori de câte ori se găseau în preajma ei. Dar pe neaşteptate lucrurile se schimbară. Ingmar cel zdravăn care se ocupa de moşie de la plecarea lui Ingmar Ingmarsson, auzind într-o zi pe un servitor răspunzând necuviincios stăpânei sale, îi Lase câteva perechi de palme zdravene că-1 izbi de zidul casei: „Dacă te mai prind o dată, te snopesc în bătaie”.
Barbro îi mulţumi bătrânului Ingmar.
—Nu vreau să-mi mulţumeşti. Dar atâta timp cât eşti stăpână la Ingmarsgard, servitorii trebuie să te respecte.
Târziu, spre sfârşitul toamnei, veni o scrisoare din Ierusalim, anunţând plecarea din colonie a lui Ingmar şi a Gertrudei. „Poate că-n clipa când primiţi aceste rânduri, ei au şi sosit”. Când Barbro citi scrisoarea, simţi mai întâi o mare uşurare. Acum era sigură că Ingmar va desăvârşi divorţul. Dar când peste câteva zile pomi din nou la treburi, lacrimile îi umplură iarăşi ochii. La gândul că totul s-a sfârşit între ea şi Ingmar, simţea o înjunghiere adâncă în inimă.

ÎNTOARCEREA DIN PELERINAJ

Într-o dimineaţă, către începutul iernii, era mare zarvă la şcoală. Gertrude, fata învăţătorului, s-a întors din Ierusalim şi a întins o masă mare în bucătărie. Pe masă erau frumos rânduite toate darurile aduse din Ierusalim. Copiii de şcoala au fost trimişi să anunţe pe cei care au de primit daruri şi scrisori, ca să vină să şi le ia.
Şi vin cu toţii. Vine Hok Matts şi fratele lui Lyung Bjorn, Per, şi mulţi alţii. Gertrude înmânează fiecăruia ce i-a adus şi îi spune câteva cuvinte din partea a lor săi. Povesteşte viaţa şi faptele celor din colonie şi toate întâmplările lor minunate. Bo Maansson e şi el la şcoală şi îi ajută Gertrudei. Numai Ingmar nu se lasă văzut.
Tot timpul drumului a crezut că cele relatate de Karin sunt neadevărate. Dar când s-a întors în sat, şi-a dat seama că sunt adevărate. La început a crezut că nu o să poată suporta nenorocirea şi a tras la părinţii lui Bo. Acolo putea să stea liniştit ferit de indiscreţia oricui.
Către amiază mulţimea de la şcoală, se mai potoleşte şi Gertrude e singură în bucătărie. O femeie grasă deschide uşa şi intră. „Ciudat, să nu recunosc eu pe cineva de la noi din sat“?, îşi zise Gertrude. Femeia îi întinse mâna.
—Cred că eşti Gertrude. Şi vream să te întreb dacă este adevărat ce am auzit: Că Ingmar nu vrea să se căsătorească cu tine.
Gertrude e gata să se supere că o necunoscută îşi permite o astfel de întrebare, dar îşi dă imediat seama că femeia din faţa ei trebuie să fie Barbro, fata lui Sven Persson, adică nevasta lui Ingmar.
—Nu, Ingmar nu are de gând să se căsătorească cu mine.
Barbro oftează şi vrea să plece.
—N-am vrut să cred înainte de a auzi cu urechile mele.
Dar, înainte de a pleca mai pune o întrebare:
—Ingmar nu are de gând să vină acasă?
—Păi nu are voie să vină înainte ca divorţul să se fi terminat.
—Dar chiar şi după aceea cred că nu o să-i facă plăcere să vină acasă.
Gertrude se apropie de Barbro.
—Cred că te înşeli. M-am gândit tot timpul de când m-am întors şi acum îmi dau seama că te înşeli.
—Cum? Dar nu ştii că am un copil!

—Eşti nedreaptă cu Ingmar. Lui îi era aşa dor de tine. Să ştii că se prăpădeşte dacă nu îi spui adevărul.
—Nu e mult de spus.
Gertrude o privi rugătoare. Tăcerea se aşternu pentru scurt timp.
—Vrei să-i transmiţi ceva lui Ingmar?!
—Da, cu drag.
—Ei bine, atunci spune-i că Ingmar cel zdravăn e pe moarte. Trebuie să vină acasă să-şi ia rămas bun de la el. Pe mine nu este nevoie să mă vadă.
Barbro a intenţionat iar să iasă, dar se opri în prag.
—Nu-i aşa, că Ingmar nu e orb?
—A pierdut un ochi, dar celălalt e sănătos şi vede bine cu el.
—îţi mulţumesc.
—îmi pare bine că te-am văzut.
Şi se despărţiră.
Peste un ceas, Ingmar era în drum către Ingmarsgard. Mergea să-şi ia rămas bun de la Ingmar cel zdravăn. Nu se grăbea. Părea că fiecare pas pe care îl face e numărat.
De-o parte a drumului zăcea o colibă sărăcăcioasă. De departe, Ingmar zări ieşind de acolo un om zdrenţăros urmat de o femeie. Femeia înmână ceva omului şi-şi continuă drumul către Ingmarsgard. Când Ingmar trecu prin faţa colibei, omul mai era acolo şi număra în palmă câteva monede de argint. Era Stig Bornjesson. De abia când Ingmar trecuse de colibă, Stig îl văzu şi îl strigă.
—Stai, Ingmar, aşteaptă. Vreau să-ţi spun ceva.
Ingmar însă îşi continuă drumul.
Câteva clipe mai târziu, Ingmar ajunse din urmă pe femeie. Părea grăbită. Când auzi paşi în spatele ei, o luă la fugă. Credea că e Stig şi spuse Iară să se întoarcă:
—Fii mulţumit cu cât ţi-am dat, n-am mai mult. Săptămâna viitoare o să-ţi mai dau. Numai să nu-i pomeneşti nimic lui Ingmar.
Ingmar o ajunse şi îi puse mâna pe umăr. Când se întoarse şi văzu că nu era Stig, femeia îşi împreună mâinile cu bucurie. Dar când Ingmar îi întâlni privirea, recunoscând-o, ridică braţul gata s-o lovească.
Ea nu se sperie. Resemnată, rămase liniştită şi neclintită.
—Nu, Ingmar, nu trebuie să te nenoroceşti din pricina mea.
Ingmar lăsă să-i cadă braţul.

—Iartă-mă, spuse el rece, nu pot suferi să te văd în tovărăşia lui sug.
—Crede-mă Ingmar, i-aş fi foarte recunoscător celui care m-ar scăpa de viaţă.
O luară înainte. Tăceau amândoi.
Lacrimile îi umezeau ochii lui Barbro. „Când mă gândesc că nu vrea nici să stea de vorbă cu mine, după ce nu ne-am văzut atâta timp... Poate că ar fi mai bine dacă i-aş spune adevărul şi apoi să-mi iau viaţa14, gândi ea.
—Nici nu mă întrebi ce face bătrânul Ingmar.
—Ajung îndată acasă şi am să văd.
—A venit azi dimineaţă la mine şi mi-a spus că peste noapte a primit vestea că trebuie să moară astăzi.
—E bolnav?
—La chinuit tot anul guta şi se plângea adeseori că tu nu mai vii acasă ca să poată muri.
Spunea că nu poate să plece înainte de întoarcerea ta.
—Şi astăzi s-a întâmplat ceva deosebit?
—Nu, nu e mai bolnav ca altădată, dar e convins că trebuie să moară şi s-a aşezat în pat. Şi-a pus în cap că trebuie să aibă totul, aşa cum a avut şi tatăl tău. Am trimis după preot şi doctor, aşa cum s-a întâmplat şi cu marele Ingmar. A întrebat şi de cuvertura aceea frumoasă cu care fusese acoperit, la moartea sa, Ingmar. Dar nu se mai găsea în casă. A fost scoasă o dată cu celelalte lucruri la mezat. Una dintre servitoare a spus că s-ar putea găsi cuvertura la Stig Bornjesson. Şi atunci m-am gândit să i-o procur bătrânului. Iată, o am aici în legătură.
—Ai fost totdeauna foarte bună cu bătrânii, spuse rece Ingmar, deşi ar fi vrut să fie prietenos. Apoi, îşi continuară drumul în tăcere.
Ajunşi în faţa casei, Ingmar se opri.
—Vreau să-ţi spun ce am hotărât în privinţa noastră şi dacă nu consimţi, atunci poate că nu ne vom mai vedea niciodată.
Glasul lui Ingmar era aspru, iar privirea lui rătăcea pe casă.
—M-am gândit tot timpul la viitorul nostru şi mi-am zis: Nu pot s-o las pe Barbro să se prăpădească. Sunt dator s-o iau sub ocrotirea mea. Dar ca bărbat şi femeie noi nu mai putem trăi. Şi de aceea vream să te întreb dacă n-ai putea să mergi cu mine la Ierusalim. Acolo am intra amândoi în colonie. Gordoniştii sunt oameni de treabă şi printre ei sunt mulţi din satul nostru, aşa că o să ne simţim ca acasă.

—Cum, vrei să părăseşti ferma din cauza mea?
—Vreau să fac ceea ce este drept să fac.
—Ai pierdut deja un ochi acolo şi am auzit că a trebuit să pleci din Ierusalim ca să nu-1 pierzi şi pe al doilea.
—Nu trebuie să te îngrijoreze asta. O să meargă totul bine.
Barbro se gândi iarăşi că ar fi o adevărată binefacere pentru Ingmar, dacă i-ar spune adevărul. O durea lupta ce se purta în ea, dar avea tăria să tacă.
Înainte de a intra în curte, Ingmar îi luă mâna şi cum o ţinea în mâna lui, îl străbătu un fior.
O clipă părea că ar fi vrut s-o îmbrăţişeze cu duioşie.
—Mă duc să-1 anunţ pe Ingmar cel zdravăn că ai venit.
—Da, du-te.
Şi Ingmar îşi lăsă mâinile să-i alunece în jos.
„Ingmar cel zdravăn" era în pat. N-avea dureri, dar inima îi era tare slăbită. Cu fiecare clipă care trecea respiraţia îi devenea mai anevoioasă. „Sunt convins că am să mor astăzi", îşi zise el.
Cât timp zăcuse singur se mai mângâia cu vioara pe care o ţinea lângă el. Din când în când ciupea strunele, părându-i-se că ascultă o melodie veche şi rară. Era lesne de văzut că bătrânul este liniştit şi convins că moare.
Preotul îi spuse:
—Nu prea pari aşa bolnav.
Dar doctorul care îl consultase, răspunse foarte serios:
—Ştie bătrânul Ingmar ce spune. Nu zace el aici degeaba, aşteptându-şi moartea.
Când Barbro intră şi aşternu pe pat cuvertura dorită, bătrânul păli.
—De acum s-a isprăvit cu mine.
Luă mâinile lui Barbro şi i le mângâie uşor.
îţi mulţumesc Barbro, îţi mulţumesc pentru toate.
Barbro izbucni în plâns. Prea se adunase multă amărăciune în inima ei şi simţea nevoia să se descarce.
Bătrânul îi mângâie încă odată mâinile şi spuse:
—Şi acum îl putem aştepta în linişte pe Ingmar.
—A venit. E aici.
Când intră Ingmar, bătrânul se ridică cu greutate şi îi întinse mâna.
—Fii binevenit!
—Niciodată nu mi-aş fi închipuit că ai putea să-mi aduci suferinţa, aşezându-te în patul bolii, tocmai în ziua reîntoarcerii mele.

—Nu trebuie să fii mâniat pe mine. însă tu ştii că i-am promis marelui Ingmar să plec la el în cer, în ziua întoarcerii tale din pelerinaj.
Ingmar se aşează pe marginea patului.
Bătrânul îi mângâia uşor mâna, fără să spună o vorbă. Moartea venea treptat, treptat, şi din chipul bătrânului sângele se retrăgea, iar respiraţia îi devenise greoaie.
Barbro părăsi camera.
—Ai avut o călătorie plăcută?
—Da, a fost plăcută.
—Mi s-a povestit că ai adus-o şi pe Gertrude.
—Da, a venit cu mine. Şi o să se mărite cu Bo Maansson.
—Şi te bucuri?
—Foarte mult.
Bătrânul îl privi cercetător.
—Cu ochii cum îţi merge?
—Unul l-am pierdut în Ierusalim.
Şi te bucuri şi de asta?
—Tu ştii foarte bine, puternice Ingmar, că Dumnezeu îi cere un sacrificiu celui căruia îi este hărăzită fericirea cerească.
—Cum, ai dobândit într-adevăr o aşa de mare fericire?
—Da, mie mi-a fost dăruit harul să pot drege ceea ce am stricat şi să fac bine acolo unde făcusem rău.
Bolnavul se învârti în pat.
—Te doare ceva?
—Nu, sunt numai îngrijorat.
—Nu pot să-mi spui şi mie de ce?
—Ascultă Ingmar, oare nu mă minţi tu pe mine, numai ca să am o moarte uşoară?
Ingmar se fâstâci.
—Mai bine spune adevărul. Tu ai venit de curând aici şi nu ştiu dacă ţi s-au spus ultimele noutăţi.
—Da, am aflat totul încă din Ierusalim.
—Da, trebuia să păzesc mai cu atenţie avutul tău. Să ştii că-ţi faci păcat dacă gândeşti ceva rău despre Barbro.
în aceeaşi clipă intră şi Barbro. Auzise discuţia, uşa fiind întredeschisă.
—Cum îţi mai este?
—Mi-e mai bine acum după ce am vorbit cu Ingmar.
—Da, e bine să vorbeşti cu el.
Şi Barbro se aşează tăcută la fereastră.

Ingmar cel zdravăn se pregătea pentru drumul de apoi. Sta cu ochii închişi şi mâinile împreunate. Toţi tăceau să nu-i tulbure pacea.
Gândurile bătrânului se întorceau spre ziua când murise marele Ingmar. Vedea casa aşa cum fusese atunci. îşi aminti de copiii pe care îi scăpase străbunul său de la moarte şi care şedeau atunci pe marginea patului. Inima i se înmuie de duioşie şi buzele lui şoptiră:
—Preotul şi doctorul sunt lângă mine, cuvertura minunată e pe pat, numai un copilaş îmi lipseşte pentru a fi asemeni marelui Ingmar.
Imediat cum spuse aceste cuvinte auzi vocea bătrânei Liza, şoptindu-i.
—Dar noi avem aici în casă un copilaş căruia i-ai putea face un mare bine.
Bătrânul surâse. Înţelegea ce are de făcut. începe a se tângui cu vocea stinsă:
—Vai ce mult trebuie să aştepte părintele şi doctorul moartea mea. Dar fiindcă tot e prea sfinţia sa aici, vreau să-l vestesc că în casa asta se găseşte un copil nebotezat şi să rog pe sfinţia sa, să fie bun, şi să-l boteze.
Fusese tăcere în cameră înainte de aceste vorbe. Dar după ele se făcu o tăcere şi mai mare. Cel dintâi vorbi preotul.
—Bine, dar trebuia să se îngrijească alţii mai de demult de chestia asta.
Barbro se ridică indignată.
—Nu-i acum timpul potrivit pentru asta. Ştia că la botez ar fi trebuit să spună cine e tatăl copilului şi asta nu-i convenea.
—Fă-mi bucuria să ştiu că, în ultima clipă a vieţii mele, am făcut o faptă bună.
—Nu, nu se poate.
Doctorul interveni şi el.
—Bine, dar daţi-vă seama că nu se poate.
Preotul se apropie de Barbro.
—Ai să recunoşti că copilul trebuie botezat.
—Da, dar îmi vine greu s-o fac astăzi. Am să aduc mâine copilul la parohie.
—Bine, dar n-ai auzit că Ingmar cel zdravăn s-ar bucura mult dacă botezul ăsta s-ax săvârşi acum?
Ingmar Ingmarsson tăcuse tot timpul, dar inima lui bătea să se spargă când văzu ce umilită şi nenorocită se simţea Barbro.
—Trebuie să renunţi, bătrâne Ingmar, spuse preotul.

Bătrânul se ridică într-o ultimă sforţare.
—Cred, Ingmare, că o să-ţi cadă greu pe inimă povara de a şti că nu mi-ai împlinit ultima dorinţă.
Ingmar se ridică.
—Aduceţi copilul!
Se făcură în pripă pregătirile necesare. Imediat după aceea bătrâna Liza aduse copilul.
Preotul îşi puse gulerul alb şi lat la gât.
—Şi acum înainte de toate trebuie să ştiu ce nume îi dăm copilului. Doctorul interveni:
—Să hotărască Barbro.
Toţi ochii se întoarseră către Barbro, dar ea rămase mută. Tăcerea se prelungi. Ingmar avu o inspiraţie subită.
—Eu cred că, întrucât bătrânul a avut iniţiativa botezului, copilul trebuie să-i poarte numele.
Şi se uită la Barbro, să vadă dacă ea este de acord. Dar de abia pronunţase Ingmar aceste cuvinte, că Barbro se ridică de pe locul ei şi se duse repede către preot:
—Ingmar e aşa de bun cu mine, că nu mai pot răbda să-l chinui. Trebuie să mărturisesc: copilul e al lui. Dar n-aş vrea să-l cheme Ingmar, deoarece băiatul este orb şi idiot.
Faptul că fusese nevoită să destăinuiască secretul, o făcu să izbucnească într-un plâns nestăvilit. Nevrând să stânjenească agonia muribundului părăsi odaia şi se duse alături. Acolo se trânti pe o masă şi hohotele de plâns îi scuturau tot trupul. De unde se afla auzea glasul preotului. Ajunsese cu ceremonia botezului la nume. Barbro asculta atentă. îl botezau cu numele de Ingmar.
Plânsul o năpădi cu şi mai mare disperare.
Uşa se deschise şi Ingmar păşi în camera unde se retrăsese Barbro.
—Vezi, Ingmar, toate trebuie să se întâmple aşa cum am hotărât înainte de plecarea ta.
Ingmar îi mângâie părul.
—Nu, după cele ce ai făcut, acum înţeleg că mă iubeşti mai mult decât propria ta viaţă.
Ea îi luă mâna şi o strânse între mâinile ei.
—Îmi promiţi că-mi vei lăsa numai mie grija de a vedea de copil?
—Da, ai să faci cum ai să crezi de cuviinţă.
Bătrâna Liza ne-a povestit cum te-ai chinuit pentru copil.

Barbro îl privi uimită. Nu-şi putea închipui cum, toată teama ei, să se spulbere într-o clipă. Ingmar zâmbi.
—De ce zâmbeşti, Ingmar?
Ingmar îi luă mâinile.
—Ei, acum am să-ţi spun ceva foarte plăcut. După ce bătrâna ne-a povestit cum aţi pătimit la păşune, l-am rugat pe doctor să vadă copilul. Doctorul a spus că băiatului nu-i lipseşte nimic. E într-adevăr prea mic pentru vârsta lui, dar e un copil sănătos, întreg la minte şi la fel ca toţi copiii.
—Şi nu i s-a părut doctorului că băiatul este prea urât?
—în familia noastră, n-au prea fost copii frumoşi.
—Şi doctorul crede că nu e orb?
Doctorul a spus că o să râdă toată viaţa lui de tine. O să-ţi trimită mâine o soluţie pentru ochi şi după o săptămână de spălaturi, copilul nu o să mai aibă nimic.
Barbro vru să iasă repede din cameră.
—Acum nu poţi să vezi copilul. Bătrânul Ingmar a spus să-l punem pe pat la picioarele lui şi cred că nu o să se despartă de copil înainte de a muri.
—Nu vreau să iau copilul. Vreau să vorbesc numai cu doctorul.
Când se întoarse, Barbro se duse la fereastră unde sta Ingmar.
—Am întrebat doctorul şi mi-a spus că este adevărat.
Barbro întinse mâinile către cer ca o pasăre eliberată dintr-o colivie.
—Ingmar, Ingmar, tu nu ştii ce este nenorocirea, şi nimeni nu ştie!...
—Barbro spune-mi, pot să vorbesc acum cu tine despre viitorul nostru?
Ea nu-1 auzea. împreunase mâinile şi se ruga fierbinte lui Dumnezeu. îi mulţumea că i-a dat un copil ca toţi copiii; care o să se joace, o să alerge şi o să meargă la şcoală ca toţi ceilalţi copii de vârsta Iui. Se întoarse apoi cu faţa strălucitoare la Ingmar.
—Acum înţeleg de ce tata spunea că Ingmarii sunt fruntaşii satului.
—E pentru că Dumnezeu e mai milostiv cu noi şi mai puţin cu toţi ceilalţi. Dar acuma Barbro, aş vrea să stăm de vorbă.
Barbro îl întrerupse:
—Nu, asta din cauză că întotdeauna voi nu v-aţi aflat liniştea sufletească până ce nu v-aţi înfrăţit cu Dumnezeu. Ce s-ar fi ales din băiatul meu dacă nu te-ar fi avut pe tine?...
—Eu nu l-am ajutat cu nimic.

—Ba da, datorită ţie copilul a fost izbăvit de blestemul care apăsa asupra noastră. Pelerinajul tău l-a salvat. A fost singura mea speranţă in toată Iarna aceasta. Mă gândeam că Dumnezeu va fi milostiv cu copilul pentru că tu ai plecat la Ierusalim.
—Eu nu ştiu mai mult, Barbro, decât că am fost toată viaţa mea un biet păcătos.
Şedeau împreună pe o laviţă. Barbro se apropie cu duioşie de Ingmar, dar el părea necăjit.
—Îmi pare că eşti supărat pe mine.
—Ştiu la ce te gândeşti: am fost rea cu tine pe drum, când ne-am întâlnit după reîntoarcerea ta. Cum să nu fiu necăjit când încă nu ştiu ce o să fie cu noi. Mi-ai spus atâtea lucruri frumoase, dar nu mi-ai spus încă dacă vrei să rămâi cu mine ca să-mi fii soţie.
—Cum, încă nu ţi-am pomenit despre asta?, răspunse Barbro cu un zâmbet.
în aceeaşi clipă o cuprinse iar teama veche şi se înfricoşă. Dar când se uită împrejur şi privirea ei îmbrăţişă camera largă, ferestrele înalte şi înguste, laviţele şi căminul şi când îl simţi şi pe Ingmar lângă ea, siguranţa şi încrederea îi reveniră.
—Cât oi fi, vreau să trăiesc numai sub acoperişul tău şi în casa ta!...
În acea clipă, ochii lui Ingmar cel Zdravăn vedeau înaintea lor cum cerurile se deschideau.

- Sfârşit -